

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 21. MARCA 1985

ŠTEVILKA 11 • XXXIV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KOV, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1987. ŽELEZARJA izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z ordenom zasluga za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Miro Crnovič, tehnični urednik - novinar Dare Bradašnja, lektorica - novinarka Cvetka Martinčič, novinarka Lilijana Kos, administracija - Marija Lužnik in Mira Keserovič. Naslov: Uredništvo Železarnja, SOZD SZ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, administracija 26-21. Stavak in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP ljudska pravica Ljubljana.

POSLOVANJE INTERNE BANKE SLOVENSКИH ŽELEZARN V LETU 1984

V torek, 26. marca, bo v Žični Celje peta seja delavskega sveta SOZD Slovenske Železarn. Ena od točk dnevnega reda je tudi poslovanje interne banke SZ v letu 1984. V uvodnem delu tega poročila so najprej predstavljeni splošni pogoji poslovanja v preteklem letu.

Vsota vseh sredstev, ki jih združujemo v okviru Interne banke, se je lani povečala za 61 % in je dosegla znesek 11.432 milijonov dinarjev. Ta porast je sicer visok, vendar ima bolj formalen značaj. Približno namreč ustreza zgolj stopnji inflacije, ki smo jo imeli v tem času. To pomeni, da je Interna banka lani predvsem uspela ohraniti realno vrednost družbenih sredstev, kar je po svoje tudi uspeh. Nekaj let pred tem so bile namreč njene stopnje rasti nižje od inflacije,

tako da je glede svoje ekonomske sposobnosti nazadovala.

Med naložbami Interne banke so lani predvsem porasle dolgoročne naložbe (za 79 %), še predvsem tiste, ki jih vodimo v okviru pogodbenega poslovanja. Kratkoročne naložbe so se povečale le za 41 %, kar pomeni, da se je njihov realni obseg celo zmanjšal.

Oglejmo si najprej nekaj konkretnih podatkov o dolgoročnih naložbah ter njihovem financiranju. Med

temi imajo še poseben pomen naložbe, ki so povezane z novogradnjami v Slovenskih železarnah. Letni načrt je predvideval, da bodo članice Interne banke za te investicije v letu 1984 združile 800 milijonov dinarjev, in sicer 600 milijonov dinarjev za jeklarne 2, 30 milijonov dinarjev za modernizacijo valjarne na Ravnah, 100 milijonov za rekonstrukcijo jeklarne v Štorah ter 30 milijonov dinarjev za naložbo v Verigo Lesce. Vendar to ni bilo uresničeno. Združevanje za Železarno Ravnice in za Verigo ni bilo, ker je pri obeh prišlo do zamud pri naložbi. Za jeklarne 2 je Interna banka lani zagotovila še 250 milijonov dinarjev sredstev skupnosti za jeklo, tako da je šlo za to naložbo (brez

(Nadaljevanje na 6. strani)

Rezalca starega železa (foto I. Kučina)

RAZVOJ DRUŽBENIH DEJAVNOSTI — SESTAVNI DEL NAŠEGA RAZVOJA

Ste tudi vi med tistimi, ki se pritožujete nad kvaliteto zdravstvenih storitev, pa nad tem, koliko nas stane osnovna šola, da so otroški dodatki prenizki in da je potrebno v domovih za upokojece preveč plačati? Tudi z delom kulturnih ustvarjalcev in športnikov, četudi amaterjev, niste zadovoljni? In pravite, da se znanost še prepočasno razvija ter da tudi s štipendiranjem in zaposlovanjem ni dosti bolje?

In če bi vas vprašala, če vam je vseeno, kaj se dogaja v zdravstvu, šolstvu, otroškem varstvu in drugih dejavnostih, bi prav gotovo dejali, da vam seveda ni! Pa še prav imate. A če v isti sapi dodam vprašanje, če ste pripravljeni delati kot delegati v skupščini katere samoupravne interesne skupnosti, bi bili nemara malo manj odločni. Zakaj tako?

Morda zaradi nakopičenih težav nekaj let, ki jih je ob omejenih sredstvih težko reševati? Ali pa smo nemara še malo utrujeni in raje prepuščamo drugim, potem pa njihovo delo raje malo pokritiziramo?

Resnica je nekje v sredi. Dejstvo je, da smo pred leti obetavno začeli proces svobodne menjave dela in podružbljanja dela v družbenih dejavnostih, ki niso nič drugega, kot naše življenje izven delovnega časa. A se je ta proces upočasnjal, saj so gospodarske težave še kako pljusnile tudi čez ta rob družbenega življenja, ki je mnogo preveč pomemben, da bi z njim opravili samo s kritiziranjem.

Velikokrat danes slišimo besede, kot da so družbene dejavnosti ali pa kar SIS (v njihovih skupščinah poteka sporazumevanje med izvajalci na področju družbenih dejavnosti in uporabniki, to je nami) krivi za večino gospodarskih težav in s tem seveda slepimo najprej sami sebe. Naše »družbene dejavnosti« smo preveč na široko in preko naših zmognosti (se pravi preko tistega, kar smo sposobni »preživeti« s svojim delom) razvili, marsikje stihistično, ekstenzivno, širili smo pravice in programe, prave materialne osnove za to pa nismo imeli. Ko pa tako ni bilo mogoče več živeti, poleg tega pa je potrebno poplačati tudi dolgove in hkrati zagotoviti nemočen razvoj v prihodnosti, so se začeli stopnjevati očitki družbenim dejavnostim, da preveč obremenjujejo gospodarstvo.

Vse družbene dejavnosti so torej pričele varčevati (še najbolj drastično v zdravstvu, daleč pa ne zaostajajo tudi drugi) z zaostajanjem osebnih dohodkov izvajalcev, z nižanjem amortizacije (in s tem žaganjem veje, na kateri »sedimo«) pa z vedno težjim pokrivanjem materialnih stroškov.

Delež družbenih dejavnosti v občini je v družbenem proizvodu občine padel z 29,34 % v letu 1980 na 7,66 % v letu 1983. Ob tem programov (razen lani v izobraževanju ter predvsem z doslednim varčevanjem v zdravstvu) dejansko nismo krčili. Zato je razumljivo, da se družbene dejavnosti v občini (tudi drugod v republikah ni drugače) obupno otepaajo težav. Zdi se, kot da izhoda ni. A tako črnogledi ne smemo biti. Izhod je, najti pa ga moramo mi sami, vsak zase in vsi skupaj. Ustvariti je potrebno več, bolje, odgovorneje in bolj racionalno, je potrebno delati, da bo moč potem tudi več deliti in ne le z razbremenjevanjem reševati težave. Biti moramo tudi pošten: če so delavci na področju družbenih dejavnosti prizadevali, se racionalno obnašajo, izvršujejo programe, potem ni pravičeno, da samo na svojih plečih, tudi na račun zaostajanja osebnih dohodkov (čeprav tega zaostajanja uradno ne priznavamo), nosijo težave celotnega gospodarstva.

Če denarja za vse ni dovolj, se je potrebno odločiti, kaj bomo za nekaj časa opustili, morda manj pospešeno razvijali. A odločitev mora biti skupna, upoštevajoč družbene dejavnosti kot celoto. Ločeno, parcialno je skoraj vsak problem rešljiv. Toda če vemo, da sredstva za družbene dejavnosti ali sredstva skupne porabe že tretje leto zaostajajo za rastjo dohodka, potem je seveda lahko zelo krivično razvijati eno področje na račun drugega. Takega razvoja si ne smemo privoščiti, sicer bomo dolgoročno naredili veliko škodo. Zdravstvo in telesna kultura sta povezana, pa izobraževanje in zaposlovanje, zdravstvo in socialno skrbstvo, pa otroško varstvo in kultura itd.

Res je, da zdravstvo in izobraževanje obsegata v jeseniški občini v letošnjem letu več kot 80 % vseh sredstev skupne porabe, če k njima prištejemo še otroško varstvo, gre že za več kot 90 % vseh sredstev. In odločati se le o eni ali dveh prioritetah, ko vemo, da smo v preteklosti marsikdaj po krivici zanemarjali kakšno področje (na primer kulturo, telesno kulturo, raziskovanje), se nam lahko res maščuje. A morali se bomo odločiti o prioritetah na posameznih področjih družbenih dejavnosti, a pri tem gledati občino in njen družbeni standard kot celoto. Nepovezanost (grenke izkušnje iz preteklosti so še kako žive) v tek zaostrenih razmerah bolj škodi kot koristi.

Nemara boste rekli, kdo pa se bo odločil? Strokovno in politično, delovno in samoupravno mi vsi. Priložnost in čas sta pred vrati. Če nekaj dni bodo skupščine samoupravnih interesnih skupnosti v občini obravnavale osnutke dolgoročnih in srednjeročnih planskih dokumentov. Od naše pripravljenosti in aktivnosti v razpravah bo odvisno, koliko bodo ti načrti in usmeritve odsev potreb in dejanskih možnosti.

Od tega, koliko smo kot delegati (priprave na volitve smo tudi že začeli) pripravljeni za to si tudi prizadevati in resnično predstavljati interese »baze«, bo odvisen tudi naš razvoj. Ta je tudi eden od smislov naših skupnih prizadevanj za naš skupni, boljši, uspešnejši jutri. Ta jutri pa bo brez človeka, te najvišje vrednote na pragu tretjega tisočletja mnogo manj vreden, če ne bomo pravočasno spoznali neločljive povezanosti delavca v neposredni proizvodnji, za strojem in zdravniku, učitelja ali vzgojitelja, za športnika in umetnika ali raziskovalca. Že velikokrat v naši zgodovini smo dokazali, da je v slogi moč. Zakaj tega v današnjem času, ko imamo za to vse možnosti, ne bi potrdili znova?

Rina Klinar
Vodja skupne strokovne službe
SIS občine Jesenice

PRIPOMBE DELAVSKIH SVETOV NA DOLGOROČNE USMERITVE RAZVOJA ŽELEZARNE DO LETA 2000

Podobno kot v razpravi o dolgoročnih usmeritvah razvoja SOZD SZ je bilo tudi v zvezi z razvojem Železarn izpostavljenih več vprašanj splošnega značaja. Tako npr., da so razvoje usmeritve o osnutku opredeljene preveč načelno, da niso podpisane odgovorne osebe, ki so sestavljale gradivo, da niso podane ekonomsko-financijske osnove, na katerih temelji razvoj, da je realizacija usmeritev v bistvu pogojena z začetkom proizvodnje v novi jeklarni in podobno. Ponekod so posebej izpostavili tudi problematiko kadrov, vzdrževanja, gospodarskega povezovanja, organiziranosti, zastarele tehnologije, prostorske in prometne ureditve in »celo« ekologije oziroma onesnaževanja okolja (tri prostorsko ločene lužilnice).

V zvezi s finančnimi efekti in zagotavljanjem deviz je bilo seveda poudarjeno tudi vprašanje povezovanja v okviru občine, katerega nosilec naj bi bila Železarna (KO-FI).

V predlogu je treba bolj natančno opredeliti vrsto in zaporednost naložb kot tudi velikost in način financiranja (HVJ). Glede na predvidene investicije in glede na to, da Železar-

na že več let skoraj ne ustvarja akumulacije (otepa se z izgubami) ter glede na splošno gospodarsko situacijo, se zdi, da so predvidene usmeritve preveč spisek želja, ne pa realen razvojni plan, ki bi zaposlenim zagotavljal polno socialno varnost. Zato bi moral biti pri usmeritvah podan tudi ekonomsko-financijski del (predvideni viri za kritje vseh načrtovanih investicijskih potreb glede na akumulacijsko sposobnost Železarn, kreditne in druge obveznosti, odplačilo tečajnih razlik, likvidnostna sposobnost gospodarstva, zahteve po ustavitvi padca življenjskega standarda, realne obrestne mere), iz katerega bi bilo razvidno, da so ti načrti realni (DS KSI).

V TOZD HLADNA VALJARNA BELA ugotavljajo, da se ne odpovedujemo nobenemu programu, oziroma ne dajemo prednosti atraktivnejšim programom.

Poleg načrtovanja novih dejavnosti in investicij je treba načrtovati tudi ukinitve podvojenih in tehnološko oziroma ekonomsko zastarelih kapacitet (kaj bo z obstoječimi tremi lužilnicami oziroma hladnima valjarnama itd.), ki zahtevajo vedno več vzdrževalnih posegov ob nenormalnih stroških (TOZD REMONTNE DELAVNICE).

Razvoju vzdrževanja je treba dati poseben poudarek (TOZD VZDRŽEVANJE), ne sme se ga obravnavati le kot servis, ki se prilagaja proizvodnji. Razvoj vzdrževalnih TOZD bi moral biti obdelan po enakem modelu kot razvoj vseh proizvodnih TOZD, in sicer: usmeritve glede na razvoj proizvodnje, investicije v prostore in opremo glede na vedno zahtevnejšo tehnologijo; investicije v boljše delovne pogoje (reševanje vprašanja dodatkov za otežkočena dela); načrtovanje kadrov (TOZD REMONTNE DELAVNICE). Ker so rezervni deli pri zunanji izvedbi za dva do trikrat dražji, ne smemo lastnih kadrov, obdelovalnih strojev

(Nadaljevanje na 3. strani)

35 LET PLODNEGA DELA NA PODROČJU TEHNIČNIH INOVACIJ V ŽELEZARNI JESENICE

Društvo iznajditeljev in avtorjev tehničnih izboljšav bo imelo v petek, 23. marca, svoj redni občni zbor. V tem prispevku predstavljamo dejavnost jeseniških novatorjev od leta 1945 pa do 1984.

Jeseniški železar se je v letu 1945 z vsemi silami vključil v obnovo porušene domovine, saj je bila v tistem času Železarna Jesenice vodilna v proizvodnji jekla. Prav jeklo je bilo takrat za uspešno obnovo porušene domovine najbolj pomembno. Še takrat je nekaj kvalificiranih delavcev

in inženirjev spoznalo, da je za uspešen napredek še posebej pomembno inventivno delo. Tako smo že 1945. leta 48 predlogov tehničnih izboljšav uresničili.

Zelo zanimiv je diagram št. 1, ki prikazuje dejavnost v letih

(Nadaljevanje na 7. strani)

V TOREK BODO ZAŠEDALI VSI TRIJE ZBORI SKUPŠČINE OBČINE

V torek, 26. marca, se bodo na ločenih sejah sestali zbor združenega dela, zbor krajevnih skupnosti in družbenopolitični zbor Skupščine občine Jesenice. Delegatom vseh treh zborov so predložena v razpravo in odločanje naslednja vprašanja:

ZAKLJUČNI RAČUN PRORAČUNA OBČINE ZA LETO 1984

Predlog odloka o potrditvi zaključnega računa proračuna občine Jesenice za leto 1984 obsega skupne dohodke po bilanci proračuna

223.195.440,51 din in skupno razporeditev dohodkov po bilanci proračuna 222.569.719,96 din, od tega sredstva na posebno partijo proračuna 19.255.000 din. Neporabljeni dohodek do dovoljene porabe v višini 625.720,55 din naj bi se po predlogu odloka prenesel v leto 1985 za na-

(Nadaljevanje na 9. strani)

DELO SEKTORJA ZA TEHNIČNO KONTROLO IN RAZISKAVE V LETU 1984

V zadnjih številkah Železarnja predstavljamo delo posameznih sektorjev znotraj delovnih skupnosti skupnih služb v preteklem letu. Tokrat predstavljamo delo sektorja za tehnično kontrolo in raziskave.

Ustavljen program nalog in dela sektorja TKR so v letu 1984 dopolnjevale aktivnosti za odpravo motenj v proizvodnji. Na nivoju Železarn so razvili široko aktivnost za področje tehnologije proizvodnih procesov, vzdrževanja nivoja kvalitete in energetike. Ta kritična področja so med drugim tudi prispevala k negativnemu rezultatu v prvem polletju.

Najpomembnejše tehnološke naloge so izhajale iz TOZD osnovne proizvodnje — Jeklarna in Valjarna bluming-stekel, ki preskrbujeta z vložkom vse finalne TOZD.

V Jeklarni je bilo najpomembnejše uvajanje ponovne metalurgije in osvajanje tehnologije vakuumske obdelave jekla v novi VOD napravi. Skupaj s tehnološki Jeklarni so raz-

(Nadaljevanje na 2. strani)

PO OSEMNAJSTIH DNEH NAD OPERATIVNIM PROGRAMOM

Do 18. marca smo po podatkih statistične službe izdelali 73.613 ton skupne proizvodnje in tako do sedaj presegli operativni program za 1,1 %.

V TOZD Plavž so izdelali 8.850 ton grodja, kar je 117,3 % družbenega plana, ki je enak operativnemu programu.

V TOZD Jeklarna so v 18 dneh vili 25.191 ton jekla, kar je 109,3 % družbenega plana in 103,2 % višjega operativnega programa.

V 14 dneh smo prodali 16.940 ton gotovih izdelkov in storitev, kar je 84,8 % operativnega programa. Plan so dosegli le v TOZD Žičarna.

TOZD JEKLOVLEK: TEŽAVE S POVRŠINO VLOŽKA

V TOZD Jeklovlek so v preteklem letu presegle planirano skupno in blagovno proizvodnjo za 4 %. Tudi asortiment izdelkov je bil boljši kot prejšnjega leta. Nekoliko nižja pa je bila odprema zaradi težav s transportom v zadnjih dneh leta. Zelo dobre rezultate so dosegli pri izvozu: planirano količino 2.500 ton so presegle kar za 34,7 %. Dosegli bi lahko še boljše rezultate, če ne bi imeli težav s površino vložka.

Vodja TOZD Jeklovlek Srečo Mežnar pravi o tem: »Tukaj, na koncu proizvodne verige, se sumirajo vse valjarske in jeklarske napake, storjene med proizvodnim procesom. Lani smo morali dodatno predelati okoli 3 % vložka. Del te količine smo ponovno brusili na tanjšo dimenzijo celo dva ali trikrat zaradi neodgovarjajoče površine, pri šestoglatih profilih pa zaradi nepravilne geometrije profila. Če torej seštejemo opravljeno delo, zlahka ugotovimo, da smo v resnici naredili veliko več, kot nam kažejo številke, vendar se to pri osnovnih rezultatih ne upošteva.

V TOZD Jeklovlek smo lani uspeli slediti usmeritvam Železarne in asortiment naših izdelkov je imel izredno visoko akumulacijo, oziroma je bila razlika med lastno in prodajno ceno velika, zato smo izdelali manj jekel slabših kakovosti. Na tem področju bi lahko naredili še več, vendar je za to potreben ustrezen vložek. Za pomanjkanje niso krive zgolj temeljne organizacije, ki so pred nami v proizvodni verigi, ampak tudi pomanjkanje določenih legur in ostalih surovin.

Z dodatno predelavo nam je kljub slabšemu vložku uspelo izplen izenačiti s tistim v letu 1983 in je bil tako za 1,1 % nad planiranim, seveda ob večji prizadevnosti zaposlenih.

V preteklem letu smo imeli težave tudi z vzdrževanjem naprav. Število mehanskih zastojev kot tudi njihovo trajanje zaradi zastarelosti naprav nenehno narašča.

V posameznih primerih je problematičen tudi odnos delavcev do naprav, s katerimi upravljajo. Ko bi bili med delom bolj pozorni na delovanje naprav, bi včasih tudi privili kakšen vijak, ko je to potrebno in ne bi čakali, da stroj dokončno odpove, nato pa klical vzdrževalce.

V prvih dveh mesecih letos v TOZD Jeklovlek le s težavo izpolnjujejo gospodarski načrt. Kvaliteta vložka se je še poslabšala, površinskih napak je več kot prej in pri izplenu zaostajajo za planirano količino za več kot odstotek in to kljub internim reklamacijam za vložek, ki po kvaliteti ne ustreza zahtevam.

»Položaj na trgu je slabši kot kdajkoli. Konjunktura je v upadanju in jeklo je iz dneva v dan dražje. Kupci zahtevajo vedno večjo sigurnost glede kvalitete in material, ki ne ustreza njihovim zahtevam, vračajo. Če hočemo izpolnjevati zahteve kupcev, moramo imeti ustrezen vložek. Vložek, ki ga dobivamo, pa je vsaj glede površine vedno slabši.

Ker celotne proizvodnje ne moremo pregledati na defektometrih, je iz dneva v dan več rizične odpreme, zato je tudi zunanjih reklamacij več. Močno se je povečalo tudi število internih reklamacij, ki pa se prepočasno rešujejo oziroma v zadnjem obdobju ni opaziti, da bi se sploh še reševale.

V prvih dneh marca se je izplen znižal na stopnjo, ki je bila načrtovana za preteklo leto, to pa je za 1,25 % manj, kot smo lani dejansko dosegli. Krivdo za to gre pripisati slabši kakovosti vložka. V preteklih letih smo sicer dosegali visok izplen, vendar na račun dodatne predelave neodgovarjajočega vložka na tanjšo dimenzijo. S tem se je obseg dela precej povečal. Lani smo zaradi slabe površine ponovno predelali 424 ton vložka. To je dodatno delo, ki se pri proizvodnih rezultatih nikjer ne upošteva. Delavci so kljub temu dobivali del osebnega dohodka za to dodatno delo, in sicer v obliki stimulacije za izjemne dosežke. Prav na podlagi večletnega dobrega izplena, ki je bil dosežen z večjo prizadevnostjo delavcev, so strokovne službe predlagale samoupravni organom sprejeti višjih obveznosti pri realizaciji izplena, tako da letos znaša poprečni planirani izplen 95,5 %, kar je za odstotek in pol več kot lani. Pri tem strokovne službe niso izpolnile svojih obveznosti v zvezi s kvaliteto vložka. Tako so posredno vplivali na osebni dohodek zaposlenih v naši temeljni organizaciji, kajti planiranega izplena s takim vložkom ni moč doseči.

TOZD Jeklovlek ima najvišji planirani izplen v državi, pa tudi doseženi izplen je najvišji. Lani so imeli v podobnih obratih, kot je naš, v ostalih železarnah občutno nižje izplene kljub podobnemu asortimentu izdelkov.

V TOZD Jeklovlek imamo veliko nekurantnih zalog, ki jih ne moremo odpisati. Te zaloge so se močno povečale zlasti konec lanskega leta. Kljub velikim naporom prodajne službe, da bi našle kupce za te izdelke in kljub zmanjšanju teh zalog za več kot polovico, imamo še vedno 192 ton materiala, ki smo ga sicer reklamirali, vendar ustrezne službe še niso rešile tega problema, zato so samoupravni organi v TOZD Jeklovlek sprejeli sklep o zahtevi za rebalans izplena za letos.

Nekaj materiala, ki smo ga konec leta imeli na zalogi, so odkupile temeljne organizacije iz Železarne za svoje redne proizvodne potrebe. To so tisti izdelki, ki jih posamezne temeljne organizacije naročajo pri nabavi službi Železarne. Izven Železarne pogosto kupujemo materiale, ki ne samo, da jih sami izdelujemo,

ampak nam ležijo kot zaloge v skladiščih. Zato menim, da je nujno tesnejše sodelovanje med nabavno službo in oddelkom za operativno planiranje proizvodnje. Zahtevali smo že, naj gredo vsa naročila za izdelke iz našega programa, ki jih naročajo TOZD v Železarni, preko oddelka OPP in šele ko ugotovijo, da teh izdelkov ni mogoče izdelati doma, naj bi iskali material pri zunanjih dobaviteljih.

Če hočemo proizvajati več kot doslej, bo potrebno predvsem izboljšati kvaliteto površine vložka, sicer se število reklamacij ne bo zmanjšalo, prav tako se ne bo zmanjšal obseg dodatnega dela zaradi večkratne predelave v tanjšo dimenzijo. Nekaj možnosti je v zaostitvi samokontrole in nekaj v popolnejši kontroli izdelkov na napravah za pregled površine.

Zmotno je mišljenje, da je kvaliteta izdelkov odvisna le od predelave v končni fazi proizvodnje, odvisna je od kvalitete dela in tehnološke discipline v vsej proizvodni verigi od vlijanja jekla naprej.

(Nadaljevanje s 1. strani)

vili procesno tehnologijo izdelave dinam in nerjavnih jekel ter odplinjavanje legiranih posebnih jekel. Na osnovi tega smo v Železarni izdelali doslej največjo količino nerjavnih jekel (9623 t). Prednosti nove tehnologije so številne: višja kvaliteta, boljši izkoristki, nižji proizvodni stroški, kar upravičuje to naložbo.

Za boljšo izkoriščenost naprave za kontinuirno vlijanje gredic je bila osvojena modificirana izdelava in vlijanje gredic za polpomirjeni jekli EO (oplašene elektrode) in Č. 3990. Prednost je predvsem v bistveno večjem izkoristku in nižjih predelovalnih stroških kot pri klasično vlijetem jeklu.

Obsežne preiskave valjanja travkov na štetku za izboljšanje geometrije TVT so bile uspešne za dinam jekla. Izkoristek je ponovno na nivoju planiranega. Preiskave za izboljšanje tehnoloških pogojev ohlajanja ogljikovih in legiranih travkov in nadaljnje hladne predelave se nadaljujejo. V Valjarni žice so bili izpeljani neuspešni preskusi valjanja s spreminjeno kalibracijo jumping valjev za zmanjšanje obsega valjarskih napak. Preiskave se nadaljujejo.

Na osnovi novih dognanj in lastnih raziskav je bilo izboljšano več postopkov toplotne obdelave v vseh TOZD finalistih. Vsi novi predpisi so bolj učinkoviti in racionalni.

Pomembni uspehi so bili doseženi tudi pri nekaterih izdelkih:

Na področju nerjavnih jekel je uspešno osvojena izdelava, vroča in hladna predelava od jekla do žice PR. 20/9/7 Ti, Pr 18/8 NC in PR 18/8/6 za dodajne materiale. Osvojeno je novo ognjeodporno jeklo AISI 302 B, ki nadomešča Acroni 19. Asortiment elektroprolečevin smo razširili kot rezultat VOD postopka, kar je omogočilo tudi povečanje kapacitete CRNO linije za najmanj 60 %.

Osvojena so nova konstrukcijska jekla z mejo plastičnosti nad 900 N/m² in mikrolegirana obrabno odporna jekla.

Osvojena je proizvodnja novih oploščenih elektrod (Tenacito 75, 80 VB 45) in nova tehnologija za varjenje novih jekel in reparaturna varjenja. Veliko so prispevali k projektiranju informacijskih sistemov, npr. projekt »Proizvodnja«, »Sifrant izdelkov« itd.

Vhodna kontrola surovin je redno analizirala vložne surovine za TOZD Plavž, Jeklarna in Elektrode. Kvaliteta surovin se je poslabšala. Reklamirali so 9.239 ton surovin.

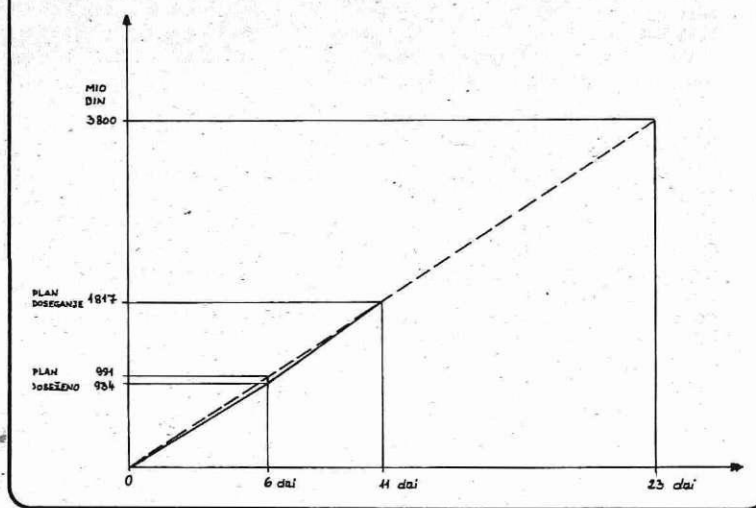
Aktivnost na področju kemijsko tehnološke problematike je zajemala več TOZD. V TOZD Žičarna so reševali problematiko bakrenja žic, luženja in površinske priprave nerjavnih žic in VAC žic, sodelovali so pri projektu nevtralizacije odpadnih lužin itd. V TOZD Hladna valjarna Bela so sodelovali pri uvajanju novih vrst emulzijskih olj (Sendzimir), regeneraciji »White Spirit« za dresiranje, zamenjavi uvoženega izolacijskega laka za elektroprolečevine itd. Za TOZD Vratni podboji so poiskali kvalitetnejšo temeljno barvo. V laboratoriju so uvedli nove analitične postopke za določanja Co v FeNi, Bi v jeklih, F v raznih materialih, proste HF v HNO₃ itd.

Najpogostejši vzroki reklamacij so: slaba površina, dimenzijska odstopanja, zamešnjave, lunke, neod-

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA

V enajstih dneh meseca marca smo dosegli 1817 mio din realizacije, torej na dan 165,2 mio din.

Tokrat so doseženi rezultati realizacije za enajst dni enaki planirani realizaciji. Upajmo, da bomo tak tempo obdržali do konca meseca marca in dosegli zastavljeni cilj.

DELO SEKTORJA ZA TEHNIČNO KONTROLO IN RAZISKAVE V LETU 1984

V letu 1984 je prevzemni oddelek prevzel skoraj isto število izdelkov v Železarni:

Leto	Predloženo kg	Prevzeto kg	%	Odvrženo kg	%	Število prevz.	t/pr
1983	14.166.893	13.039.346	92,0	1.127.547	8,0	219	64,5
1984	9.263.803	9.044.363	97,6	219.440	2,4	217	42,7

Kvalitetna kontrola pa je reševala precej več reklamacij kot v letu 1983:

	1983 št.	%	Domače št.	%	Inozem. št.	%	1984 št.	%	Domače št.	%	Inozem. št.	%
Eksterne upravičene	284	60,4	259	55,2	25	5,2	356	63,2	341	60,6	15	2,6
neupravičene	75	16,0	71	15,1	4	0,9	106	18,8	98	17,4	8	1,4
opozorilne	111	23,6	107	22,7	4	0,9	101	18,0	93	16,6	8	1,4
SKUPNO:	470		437	93	33	7	563		532	94,6	31	5,4
	100						100					

govorjajoče mehanske lastnosti, risavost itd.

Vrednost reklamiranega materiala glede na fakturiranega je porasla od 0,82 % v letu 1983 na 1,27 v letu 1984.

Število internih reklamacij je na nivoju leta 1983. Povečala pa se je obravnava teža internih reklamacij zaradi uvedbe kolavdacije vložka pri medsebojnih dobavah TOZD.

Zaradi napak pri izdelavi in vlijanju jekla je TOZD Valjarna bluming-štekel vrnila TOZD Jeklarna 12.100 ton jekla, kar je 2,6 % skupne proizvodnje Jeklarne.

Izkoristek prevajanja blokov v

polizdelke je bil za 2,5 % nižji od doseženega v letu 1983. Vzrok je prevelik delež glave blokov. Kvaliteta TVT za TOZD Hladna valjarna Bela in TOZD Hladna valjarna Jesenice se je v letu 1983 poslabšala. V 2 a kvaliteto je bilo prekvalificirane 46,1 % skupne teže TVT za TOZD Hladna valjarna Bela in 26,6 % za TOZD Hladna valjarna Jesenice.

Pri klasifikaciji izdelkov za izvoz je bilo zaradi slabe kvalitete izločeno v TOZD Valjarna bluming-štekel 27,0 %, TOZD Hladna valjarna Bela 23,5 %, TOZD Valjarna debele pločvine 11,8 % in TOZD Jeklovlek 8,3 % programirane količine.

Gibanje povprečne mesečne porabe primarne energije je naslednje:

Vrsta energije	enota mere	letu 1982 abs.	%	letu 1983 abs.	%	letu 1984 abs.	%
Koks	t/mes.	11042	24,6	11941	26,2	11396	24,5
Premog	t/mes.	376	0,4	84	0,1	226	0,3
Mazut	t/mes.	4016	14,2	3262	11,2	2996	10,3
Kurilno olje	t/mes.	112	0,4	105	0,4	62	0,2
Propan-butan	t/mes.	118	0,5	52	0,2	52	0,2
Zemeljski plin	10 ³ m ³ /mes.	6760	19,5	7976	22,8	9095	25,5
Elektro energ.	MWh/mes.	28597	40,3	28616	39,4	28477	39,0
Skupaj x	TJ/mes.	1187,6	100	1217,1	102,5	1222,7	100,45

Specifične porabe energije najpomembnejših proizvodnih agregatov:

TOZD	gorivo	enota	letu 1982	letu 1983	letu 1984
Plavž	koks	kg/t	666	714	693
Martinarna	mazut + ZP	MJ/t	6325	6276	6560
El. peč - ASEA	el. energ.	kWh/t	826	758	743
El. peč - LM	el. energ.	kWh/t	668	674	688
Valj. bluming:					
- globin. peč	ZP	MJ/t	1168	1223	1224
- potisna peč	ZP	MJ/t	3893	3679	3568
Valj. žice	ZP	MJ/t	2143	2001	1998
Valj. deb. ploč.	ZP	MJ/t	3483	3763	3653
HV Bela	ZP	MJ/t	2587	2656	2246
Skupaj:	MJ/t sur. jekla		30468	31083	30651
	MJ/t skupne proizvodnje		9907	10079	10480
	MJ/t blagovne proizvodnje		35047	40579	44286

(MJ/t skupne proizvodnje in MJ/t blagovne proizvodnje sta izračunana brez uslug prevajanja in TOZD Monter.)

Skupna specifična poraba goriva

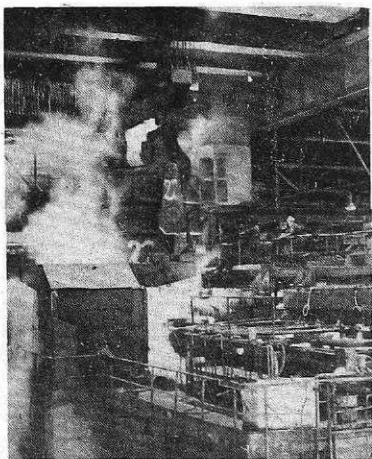
in energije računana na proizvodnjo surovega jekla se je znižala, medtem ko se je na skupno proizvodnjo, posebno pa na blagovno proizvodnjo precej povečala.

Železarski globus

ZDA

V letu 1984 je ameriška železarska družba Unites States Steel poslovala dokaj uspešno, saj je imela ob koncu leta 1,61 mil. dolarjev dobička. V istem obdobju leta 1983 je imela kar

493 mil. dolarjev izgube. Takšen uspeh so v lanskem letu dosegli predvsem zaradi administrativnega zmanjšanja uvoza železarskih izdelkov v ZDA. Tudi za letošnje leto so predvidevanja podobna.

Kontiliv (foto I. Kučina)

SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Predsednik delavskega sveta Železarne Edo Kavčič je sklical 12. sejo delavskega sveta, ki bo v sredo, 27. marca, ob 10. uri v dvorani samoupravljalcev.

Najprej bodo obravnavali pregled izvajanja sklepov prejšnje seje, poročilo o rezultatih referenduma o predlogu samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev OD in dela sklada skupne porabe, oceno izida referenduma in usmeritve za nadaljnje priprave predloga tega sporazuma. Seznanili se bodo tudi z informacijo o poteku del pri projektu jeklarna 2 in zaključeni razpravi o sporazumu grupacije.

Osrednja točka dnevnega reda bo obravnava poslovnega poročila za leto 1984. Pod to točko bodo razpravljali tudi o predlogu sklada skupne porabe za letošnje leto, poročilu o izvajanju programa za odpravo motenj v poslovanju Železarne in elaboratu o popisu denarnih sredstev.

Obravnavali bodo tudi predlog rebalansa gospodarskega načrta za leto 1985, predlog dolgoročnega razvoja Železarne in sestavljene organizacije v obdobju 1986-2000, spremembe pri najetju blagovnih kreditov, predlog načrta informativno propagandne dejavnosti, poročilo komisije za varstvo okolja.

Ob koncu seje bodo razpravljali še o razpisu volitev v organe upravljanja delovne organizacije, TOZD in delovnih skupnosti, razpisu Pantzove nagrade za leto 1985, predlogih izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata za imenovanje dveh delegatov v organe Zavarovalne skupnosti Triglav, delovne skupine za ugotavljanje upravičenosti do uveljavljanja socialno-varstvenih pravic ter komisije za podelitev Pantzove nagrade, nagrade Novotar leta ter nagrade za humanizacijo dela ter varstvo delovnega in bivalnega okolja.

Sejo bodo zaključili z obravnavo predloga za podelitev nagrad trem sodelavcem in delegatskimi vprašanji.

PRIPOMBE DELAVSKIH SVETOV NA DOLGOROČNE USMERITVE RAZVOJA ŽELEZARNE DO LETA 2000

(Nadaljevanje s 1. strani)

in prostorov omejiti le na nujna naročila; če bi v strojnih delavnicah delali le najnujnejše, bi morali v usmeritve nabave vključiti še nabavo rezervnih delov (TOZD STROJNE DELAVNICE).

Več pozornosti je treba nameniti tudi vprašanju kadrov. In to ne samo zaradi pomanjkanja delavcev, na kar opozarjajo v TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL. V TOZD PLAVŽ posebej opozarjajo na potrebo po izobraževanju delavcev, delovodij in vodilnega kadra za jeklarne 2. V TOZD REMONTNE DELAVNICE pa še posebej opozarjajo na potrebo po vzdrževalnem kadru, za katerega je poleg srednje šole potrebno še nekajletno praktično usposabljanje ob delu, kot tudi (zaradi vse zahtevnejših naprav) na nujno spremembo številčnega razmerja delavcev v korist vzdrževalcev (glej besedilo v okviru). V zvezi s tem naj omenimo, da v TOZD ELEKTRODE posebej opozarjajo, da 28. nalog, ki so si jih zastavili v letu 1985, ne bodo mogli izpeljati v doglednem roku zaradi premajhnega števila ustreznih kadrov.

Urediti je treba sistem interne povezave (transportne dejavnosti) znotraj (ograde) Železarne in prikazati urbanistično rešitev razvoja Železarne (prostorski rezervati in komunikacijske povezave z roki realizacije investicij), kot tudi določiti pooblaščen službo v sektorju novogradenj, ki bi lahko na osnovi urbanističnega načrta izdajala lokacijska dovoljenja za predvidene gradnje znotraj Železarne.

O nujnosti gospodarskega povezovanja zaradi oskrbe z devizami, surovinami, razvojem tehnologije in izdelkov ter večjega finančnega efekta je bilo v razpravi povedano premalo konkretnega. V TOZD JEKLARNA, kjer so sicer v okviru razprave o razvojnih usmeritvah SOZD SŽ že izpostavili povezovanje z Magnohromom in sovlaganje v Šamot Arandjelovac, opozarjajo, da se bo vsaj v prvem obdobju pojavil problem nabave orgnjevzdržnega materiala pri domačih izdelovalcih. Delavski svet KOFI opozarja na potrebo povezovanja s predelovalci v občini. Nekaj več so o tem problemu razmišljali le v TOZD ELEKTRODE, kjer ugotavljajo, da sodelovanje z licenčnim partnerjem, firmo Oerlikon, ni najbolj trdno (stroški za licenco so precejšnji, lahko pa se tudi zgodi, da to firmo kupi močnejša firma) in bo treba poiskati dodatne rešitve. V tej TOZD tudi vprašujejo, če bi bilo mogoče vključiti v SOZD tudi Inštitut za varilstvo iz Ljubljane, podpirajo pa tudi naložbo v odpiranju rudnika jedrca v Krapnju. Razen tega želijo imeti podporo pri možnih sovlaganjih v proizvodnji vodnega stekla v Kidričevem in v Karlovcu, ter pri odpiranju rudnika Wollanstatita v občini Brus na Kopaoniku.

V zvezi z vprašanjem organiziranosti omenimo pripombo TOZD STROJNE DELAVNICE, da je preveč poudarjena »ustrezna organizacija storitvenih TOZD« (pri čemer se misli na združitev vzdrževalnih TOZD). Po njihovem mnenju je namreč kvaliteta vzdrževanja mnogo bolj odvisna od vsebine organizacijskih enot kot od organizacijske oblike in je torej ta zamisel »le modna muha, ki jo omenjamo vsakih sedem do deset let«.

Oglejmo si še nekatere bolj konkretne pripombe, ki se v večji meri nanašajo na posamezne TOZD.

V TOZD JEKLARNA opozarjajo, da drugačen asortiment zahteva večjo količino legur in zaradi novih tehnoloških postopkov ustrezno granulacijo ter da kvaliteta jeklenega odpadka ni omenjena.

V TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL opozarjajo, da je treba vzporedno z izgradnjo jeklarne 2 modernizirati Valjarno bluming-štekel.

V TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV pravijo, da ob predvideni proizvodnji 162.000 ton za leto 2000 in ob občutnem premiku v smer kvalitete ni več mogoče govoriti le o »omejenih« rekonstrukcij njihove TOZD, saj bi za uresničitev tega cilja potrebovali: novo ogrevno peč, spremenjeno (kalihacijsko prilagojeno) predprogo Jumping, modernizirano vmesno progo 320 Ø (regulacija vrtiljajev, večje število ogrodij, manjši odvzemi) in povečane skladiščne kapacitete za žični del. Poleg tega bi bilo treba še odpraviti linijsko progo 270 Ø, ločiti žični in profilni del v dve hali, za profilni del zgraditi razrezovalno — hladilno linijo za palice (in hkrati povečati skladiščne prostore za vložek in za končne profile) ter za žični del sanirati zaključni progi z MONO 3 BLOKOM in STEELMORE hladilnim sistemom kontroliranega

ohlajanja žice. Zgraditi bi bilo treba tudi ustrezne žarilne kapacitete.

V TOZD HLADNA VALJARNA BELA ugotavljajo, da dajemo v usmeritvah okroglemu in ploščatemu profilu enako težo, v poglavju o možnostih razvoja Železarne pa konkretizacija hladno valjanih trakov in pločevine ni obdelana. V poglavju poslovni cili in strateške usmeritve se za okrogli del že načrtuje povečanje kapacitet, za pločevinski del pa se že govori o stari in novi HVB, ki naj bi izdelovala vse od trafa do nerjavnih jekel. Ker je leto 2000 dokaj blizu, bi moral biti v usmeritvi konkretno nakazan razvoj tega dela. Brez posodobitve TOZD Valjarna bluming-štekel se jim zdi ves program HVB vprašljiv, zahtevajo pa tudi, da se za njihovo TOZD poda koncept širjenja in investicijske usmeritve. Razmišljajo tudi o možnosti povečanja teže kolobarjev.

V TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE opozarjajo, da v usmeritvah ni podan razvoj njihove TOZD, čeprav ima za svoje izdelke zagotovljeno tržišče (hkrati so njihova osnovna sredstva odpisana že 98,9 %).

V TOZD Žičarna se pritožujejo, da nova lužilnica, ki je ključnega pomena za TOZD, sploh ni omenjena, pa tudi proizvodnja pocinkane žice ni obdelana (povečane zahteve trga po tej žici se kažejo šele v zadnjem času).

V TOZD VRATNI PODBOJI menijo, da je treba v usmeritvah opredeliti tudi večjo predelavo v ploščatem delu.

V TOZD ELEKTRODE ugotavljajo, da je trg v zadnjem času precej zasičen z dodatnimi materiali in da bo kupce in proizvodnjo mogoče obdržati le s kvaliteto in z osvajanjem novih vrst dodatnih materialov.

V TOZD STROJNE DELAVNICE ocenjujejo, da bo usmeritev v projektiranje in izdelavo strojev za metalurško proizvodnjo le polovična, če jih ne bomo mogli izdelati v domačih delavnicah (tudi v delovni skupnosti KSI menijo, da je treba to usmeritev kot tudi prodajo lastnega znanja natančneje opredeliti). Pričakujejo tudi, da bo s povečanjem kapacitet jeklovarne več odlikov za rezervne dele (s čimer bo rešen sedaj največji problem priprave dela). Vzporedno z razvojem jeklovarne je treba nabaviti tudi opremo za obdelavo odlikov v Strojnih delavnicah (s čimer bi ne-

kajkrat povečali finančni efekt te proizvodnje).

V TOZD REMONTNE DELAVNICE se vprašujejo, kaj bi pomenilo, če bi v usmeritve spet vključili cevarno. Opozarjajo, da je treba investirati v delavnico vzdrževalcev in remontnikov za področje jeklarne 2 že prav na začetku naslednjega obdobja (poleg tega pa tudi v delavnico DES, HIP itd.).

V TOZD ENERGETIKA menijo, da je treba bolj obvezujoče — glede na zahteve proizvodnje — opredeliti roke in sredstva za načrtovani razvoj energetike. Za prvo fazo jeklarne 2 je zagotovljeno normalno, ne pa že nujno napajanje, ki se povečuje za približno 500 kw (sedanji lastni viri so že oddani). Nujno napajanje za nove potrebe je po njihovem mnenju mogoče zagotoviti le z domačimi viri: z izgradnjo HE Sava (3 MW) in novogradnjo TE-TO. Gradnjo zahteva tudi druga faza jeklarne, kjer bi morali sofinancirati EGS za 88 GWh električne energije (okrog 20 MW) po ceni okrog 200.000 din/kw. Istočasno so tudi potrebe po toploti — pari (nadmestiti je treba 3 parne kotle). V zvezi s TE-TO se postavlja tudi vprašanje lokacije (čim manjše izgube pri prenosu — halda) in vprašanje goriva. Za premost se zaradi onesnaževanja in problemov transporta (300 ton na dan) ne navdušujejo preveč; ugodnejša varianta se jim zdi mazut (s tem, da bi zadržali sedanjo porabo; poraba mazuta bo nižja zaradi ukinitve SM jeklarne). Novogradnja pa zahteva tudi povečano proizvodnjo tehničnih plinov, za katere pa so zainteresirani tudi zunanji potrošniki, kot so: TD Ruše, Iskra, Monting, SŽ.

V TOZD DRUŽBENA PREHRANA menijo, da bi morali ob tako širokem osnutku omeniti tudi dejavnost družbene prehrane (investicije za posodobitev samopostrežne restavracije, restavracije Železarne, samskih domov, počitniških domov). Dolgoročne usmeritve Železarne Jesenice so obravnavale vse TOZD in delovne skupnosti, razen TOZD PROFILARNA in delovne skupnosti za EKONOMIKO, TKR in NOVOGRADNJE. Pripomb k osnutku niso imeli delavski sveti TOZD: Livarna, Valjarna debele pločevine, Jeklovlek, Žebljarna in Transport.

CPSI — Božidar Lakota

VZDRŽEVANJE IN VZDRŽEVALNI KADER (IZ STALIŠČ TOZD REMONTNE DELAVNICE)

Ob investicijah v proizvodnjo naprave moramo načrtovati tudi kadre, še posebej vzdrževalne kadre, ki jih ni moč pridobiti v nekaj letih (3 do 4 leta traja srednja šola, še nekaj let pa praktično usposabljanje) ter vzdrževalne strokovnjake z višjo stopnjo izobrazbe.

Zaradi zmanjševanja števila kadrov v prihodnjem obdobju do leta 2000 mora nujno priti do prestrukturiranja razmerij proizvodnih delavcev: vzdrževalni delavec: ostali.

Z lanskega letnega zasedanja skupščine vzdrževalcev Jugoslavije (Jumo) razpolagamo s podatkom za eno od tovarn Siemens v ZRN, kjer je struktura kadra naslednja:

Leto	Proizvodni delavci	Vzdrževalci	Razmerje
1960	1.157	36	32:1
1965	1.213	171	7:1
1970	1.170	284	4:1
1972	1.040	302	3,5:1
1973	894	296	3:1

Vključeni so samo redno zaposleni vzdrževalci, brez zunanjih delavcev, ki sodelujejo na večjih remontih. Primer je le za ilustracijo, ker je sama dejavnost težko primerljiva. Res pa je, da bodo (po tuji strokovni literaturi) tovarne bodočnosti (glede na razvoj opreme po letu 1990) zahtevale ekspertne sisteme za vzdrževanje, kjer bo vzdrževalcev 45—70 % vseh zaposlenih (ostali pa bodo pokrivali funkcije od priprave proizvodnje do prodaje izdelkov).

Da bi morali vzdrževanju opreme nameniti več pozornosti v usmeritvah, dokazujeta tudi naslednja podatka iz istih virov (Jumo 1984): stroški vzdrževanja niso zanemarljivi, saj predstavljajo 20 % bruto narodnega dohodka; razmerje med uvozom opreme in delov in uvozom nafte in njenih derivatov je 5 proti 1, pa vendar vedno znova opozarjamo le na problem uvoza tekočih goriv.

Labirint (foto I. Kučina)

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURSTVA V ŽELEZARNI OD 25. DO 31. MARCA

25. marca, Ernest PUŠNIK, vodja komerciale, Hrušica 138.
26. marca, Bogdan RAVNIK, vodja TOZD HV Bela, Jesenice, Tavčarjeva 3/b, tel. št. 83-734.
27. marca, Jože ŠLIBAR, vodja TOZD Transport, Jesenice, Cesta 1. maja 58.
28. marca, Vinko ROTAR, vodja TOZD Remont. delavnice, Jesenice, Cesta talcev 8/a, tel. št. 82-792.
29. marca, Martin ŠKETA, vodja SEO, Bled, Alpska 1, tel. št. 77-130.
30. marca, Lado ŠKETA, vodja TOZD Plavž, Bled, Alpska 1, tel. št. 77-136.
31. marca, Jože KOBENTAR, vodja kadrovskega sektorja, Jesenice, Hrušica 19.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja zapazanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva predsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 25. 3.	BOŽIDAR INTIHAR	MARJAN PINTAR
TOREK — 26. 3.	PAVEL ŽMITEK	JANEZ JAKŠIČ
SREDA — 27. 3.	IVAN MEŽIK	MITJA KERSNIK
ČETRTEK — 28. 3.	FRANC CERKOVNIK	FRANC NOVAK
PETEK — 29. 3.	IGOR LOGAR	MIRKO ZUPAN
SOBOTA — 30. 3.	BOJAN FINC	MARTIN BRUMAT
NEDELJA — 31. 3.	MILAN RAVNIK	JANEZ KOVAČ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v železarni je: 3551
vezni telefon je: 2317

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14. do 18. ure
nočni pa od 18. do 06. ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 16. do 18. ure
nočni pa od 18. do 06. ure

Pr daja poslov se izvede na vodstvu TOZD Vzdrževanje oziroma v sobi dežurnega vzdrževanja.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 25. do 30. marca bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in III. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce: dr. Ivica Vreš.

V soboto, 30. marca, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta — mag. dr. Bela Gazafi.

Za borce: od 13,30 do 14,30.

Za Vatrostalno: od 15,30 do 16,30.

POPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

V soboto, 30. marca, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

DEŽURSTVO V VATROSTALNI ŽENICA TOZD JESENICE

23. in 24. marca, Ivan KLOKOČOVNIK, Jesenice, Kurirska 1/a, tel. št. 83-830.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure v Vatrostalni, tel. 81-743 oziroma telefon Železarne 34-65.

V preostalem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Remontne delavnice z dne 19. marca 1985

OBJAVLJAMO PROSTE DELOVNE NALOGE

- Instrumentalec-specialist, šifra 8915, D-4, 10. ktg., 1 oseba,
- Obratni vzdrževalec — VMR specialist, šifra 8893, D-4, 12. ktg., 1 oseba.

Pogoji:
AD 1) poklicna šola smer orodjar, tri leta delovnih izkušenj in odslužen vojaški rok.

AD 2) tehniška srednja šola elektro smeri, eno leto delovnih izkušenj in tri mesečno poskusno delo.

Posebne prijavnice, ki jih dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja, in dokazila o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice, C. železarjev 8.

OBVESTILO

Obveščamo delavce Železarne Jesenice, ki se vozijo na delo in z dela iz Zgornjesavske doline, Planine pod Golico in Javorniških rovt, da bomo s 1. aprilom 1985 uvedli letne vozovnice s sliko.

Prosimo, da sliko z imenom in priimkom, navedbo relacije in temeljne organizacije oz. delovne skupnosti oddate čimprej svoji personalni.

Personalke naj zbrane slike oddajo oddelku za družbeni standard — organizatorju za prevoze, oddihe in izlete (tel. 3211).

Oddelk za družbeni standard

OBVESTILO NOVATORJEM

Novotorji se zavedamo dejstva, da je spodbujajoči družbeni odnos do ustvarjalnosti oziroma do inovacijske dejavnosti temelj ne le usklajenih medsebojnih odnosov delavcev v združenem delu, temveč tudi temelj stabilnega poslovnega uspeha. Kako smo ta odnos v preteklem obdobju dograjevali in kako ga bomo razvijali v prihodnjem obdobju, se bomo pogovorili na občnem zboru članov DIATI Jesenice.

Zato vabim vse novatorje oziroma člane DIATI, da se občnega zbora, ki bo v petek, 22. marca, v spodnjih prostorih restavracije Železarne Jesenice (Kazina) udeležijo in s svojim aktivnim sodelovanjem prispevajo k še večji uveljavitvi inovacijske dejavnosti.

Upravni odbor
DIATI Jesenice

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Žičarna

24. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Žičarna Tomaž Štefelin je 27. februarja sklical in vodil 24. redno sejo. Ugotovili so, da so bili vsi sprejeti sklepi realizirani.

Obpravnavali so operativni plan za mesec marec, ki je enak družbenemu planu in predvideva 3.970 ton vlečene žice; od tega za prodajo 2.900 ton in domačo predelavo 1.070 ton. Za izvoz je namenjene 250 ton VAC žice v CSSR in 60 ton PŽ za Italijo. Operativni plan so potrdili brez pripomb.

Člani odbora so bili seznanjeni s proizvodnimi rezultati za mesec januar 1985. Naredili so 3.346 ton vlečene žice, od tega za prodajo 2.390 ton. Poprečna prodajna cena je bila 167.753 din za tono in poprečni osebni dohodek 40.352 din.

Člani odbora so sprejeli sklep, da se solidarnostna sobota v proizvod-

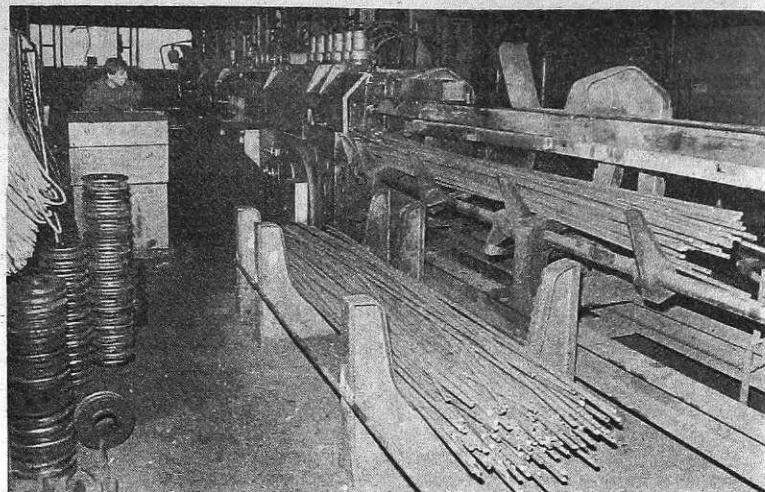
nji normalno dela, ne pa koristi dopust na prosto soboto.

V nadaljevanju seje so bili člani odbora seznanjeni s poročilom o izvajanju sanacijskih in strokovnih ukrepov za izboljšanje poslovanja v januarju. Seznanjeni so bili tudi s poslovnim poročilom za leto 1984 za TOZD in Železarno, ki je bilo že obravnavano na delnih zborih delavcev. Obravnavali so prošnjo za materialno pomoč za popravilo in obnovo doma in odobrili 30 kg odpadne pocinkane žice. Osnovni organizaciji ZSMS HVB so za dobitke za srečeval odobrili trikrat po 5 kg pocinkane žice.

Člani odbora so bili seznanjeni s poročilom komisije za inovacije, ki

predlaga potrditev tehnične izboljšave avtorjev Nuždiča in Milutinoviča — vgradnja dodatnega vodilnega kolesa in prestavitve obstoječe dresure pri navijalcu VAC žice; in avtorjev Utrša in Polda — konzola za snemanje plošče navijalnega bobna. Člani odbora so na predlog inovacijske komisije obravnavali tudi koristno idejo avtorja Valentarja — predelava vžigalnega sistema in izdelava vžigalnih svečk za Felind peči.

Seznanjeni so bili tudi s mnenjem komisije za inovacije o tehnični izboljšanju avtorja Korena — projektiranje in izdelava PI regulatorjev. Avtorju so predlagali pogodbo s TOZD Žičarna o izdelavi in dobavi novih PI regulatorjev. ss

V jeklovleku (foto I. Kučina)

TOZD Jeklovlek

23. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V TOZD Jeklovlek je bila 27. februarja 23. redna seja delavskega sveta, ki jo je vodil predsednik Janez Židan. Pregledali so sklepe predhodne seje in ugotovili, da so izvršeni.

Delegati so obravnavali poročila odbora za gospodarstvo, odbora za delovna razmerja in jih potrdili. Obravnavali so tudi pritožbo delavca na sklep odbora za delovna razmerja in sprejeli sklep, na to vprašanje reši vodja in ustrezne službe.

Ob obravnavi zaključnega računa za leto 1984 so ugotovili, da so ga obravnavale vse samoupravne delovne skupine in nanj niso imele bistvenih pripomb zato so ga potrdili.

Poslovno poročilo so potrdili s pripombo odbora za gospodarstvo glede internih reklamacij, ki jih fizično ne morejo oddati. Teža tega materiala je od 15. novembra lani do 27. februarja narasla na 191.962 kg. Ta problem naj rešijo ustrezne službe. Če ne bo rešen fizični odpis internih

reklamacij, delavski svet zahteva rebalans izplena, kar je bilo že sklenjeno na delavskem svetu, ko smo sprejemali gospodarski načrt za leto 1985. O poravnavi osebnega dohodka so sprejeli naslednji sklep: v del čistega dohodka za osebne dohodke se šteje poravnava v višini 3,47 % izplačanih akontacij osebnega dohodka za opravljeno delo v letu 1984. S tem so izplačila osebnega dohodka za leto 1984 dokončna.

TOZD Jeklovlek odstopa 6.000.000 din sredstev rezerv ter 2.077.447,50 din sredstev rezerv združenih v SOZD SŽ TOZD Valjarni blumingštel za pokritje izgube, ugotovljene z zaključnim računom 1984. Osnutek dolgoročnih usmeritev SOZD SŽ v obdobju 1986—2000 so potrdili z

naslednjo pripombo: Kako naj posamezna DO oz. TOZD izdela smernice razvoja, če gospodarstvo ni stabilno in se razmere na področju gospodarstva in cen spreminjajo iz dneva v dan. Hkrati pa se iz dneva v dan več razmerje med dolarjem in dinarjem, tehnološki razvoj sveta pa je neustavljiv.

Delegati so obravnavali samoupravni sporazum o združitvi v Jugobanko — Temeljno banko Ljubljana in se strinjali z mnenjem strokovne službe v Železarni, da bo s predlaganimi spremembami delo banke učinkovitejše. Ugotovili so, da so poročila o izvajanju programov SIS v občini Jesenice za leto 1984 obravnavale vse SDS in jih potrdile s pripombo: Šolstvo se mora glede na zaostrene gospodarske razmere in padanje življenjskega standarda razvijati v okviru finančnih možnosti in iskati rešitve znotraj, čeprav račun znižanja števila enodnevni oddelkov. Razpisali so volitve v organe upravljanja za 23. april 1985 od 5. do 17. ure in predlog oddelka za organizacijo dela potrdili spremembo normativ, s katero se skupni normativ TOZD Jeklovlek ne spremeni in ostane 156 oseb. Spremembe bodo veljale od prvega v naslednjem mesecu.

Obravnavali in potrdili so tudi rebalans gospodarskega načrta za leto 1985. ET

22. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

22. redno sejo odbora za gospodarstvo, ki je bila 27. februarja je vodil predsednik Stane Horvat. Pregled sklepov 21. redne seje je pokazal, da so vsi izvršeni.

Ob obravnavi poslovnega poročila za leto 1984, ki sta ga podala vodja TOZD in računovodja, je odbor ugotovil, da je bilo fizično poslovanje temeljne organizacije uspešno. Gospodarski načrt so presegli za 4 %, plan odpreme za 3,7 % in plan izvoza za 34,7 %. Poprečni planirani izplen je bil 94, doseženi pa 95,1. Presežek v izplenu so dosegli z dodatno predelavo na tanjšo dimenzijo v teži 424 ton neodgovarajočega vložka zaradi slabše površine.

Poslovno poročilo TOZD Jeklovlek in Železarne so potrdili s pripombo, da moramo zaradi vse večjega števila internih reklamacij, večji poudarek nameniti kakovosti dela.

Potrdili so tudi plan proizvodnje za mesec marec, ki znaša 2.100 ton, od tega je vlečenega jekla 1.740 ton, brušenega jekla 200 ton in termično obdelanega 160 ton. Planirani izvoz znaša 200 ton na Poljsko.

V mesecu januarju so delavci TOZD opravili 977 nadur in 221 ur za manjkajoče, kar je odbor potrdil.

Odbor je obravnaval in potrdil izračun druge rente tehnične izboljšave št. 2668 »Novo orodje in nov postopek izdelave zob na vlečnih čeljustih« avtorjev Zlata Lipovščka in Vlada Repeta in oceno koristnega predloga št. 2832 »Izdelava saevalnih

plinskih gorilnikov za lokalno ogrevanje delovnih mest v TO Jeklovleku«, avtorjev Avrelja Ravnika, Staneta Pagona in Antona Klemenca. ET

DRAGI UČENCI!

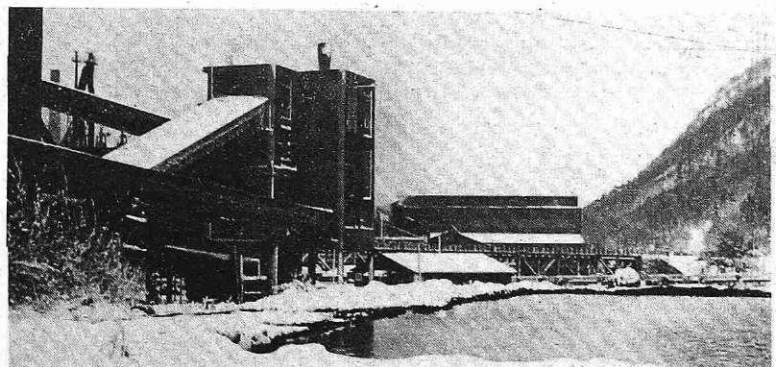
Cez nekaj mesecev boste zapustili šolske klopi. Toda še preden se boste poslovili od šole, v kateri ste dobili osnovno učenost za življenje od učiteljev, ki so morali razumeti vaše odraščanje od otroka do mladostnika, se boste morali odločiti:

KAJ in KAM po osnovni šoli?

Vabimo vas, da si ogledate Center srednjega usmerjenega izobraževanja na Jesenicah (CSUI) in se posebej pozanimajte za metalurško in kovinarsko usmeritev, programe, značilne poklice ter dela in naloge, ki jih boste lahko opravljali po končanem izobraževanju.

ŽELEZARNA JESENICE vam nudi stipendijo in še druge ugodnosti, po končanem šolanju pa zaposlitev v svojih temeljnih organizacijah. Razpis za stipendije bo objavljen v Delu, večkrat pa ga bomo ponovili v mesecih marec, april in maj v Železarni.

Podrobne informacije dobite vsak dan na kadrovskem sektorju Železarne Jesenice, kjer lahko dvignete tudi prijavnico za stipendijo. Pridite s svojimi starši in vsi skupaj vam bomo pomagali izbrati pravi poklic.

Polepšave (foto I. Kučina)

PREGLED SESTANKOV SDS

V TOZD ŽIČARNA so program samoupravnih aktivnosti za mesec februar obravnavali na štirih delnih zborih. Na enem izmed njih so ugotovili, da je v poslovnem poročilu izpuščeno poglavje o inovacijski dejavnosti in predlagali, da ga obravnavajo na delavskem svetu. Pripombe, ki so bile podane v zvezi z dolgoročnimi usmeritvami SOZD SŽ in Železarne Jesenice, navajamo v analizi razprav delavskih svetov. Na zboru, ki so se ga udeležili delavci žičarne I in II ter patentirnice in dela pocinkovalnice, so spregovorili tudi o kakovosti izdelave. Ugotovili so, da je napaka, ki izstopa pri 30 tonah žice »predvsem žičarska«. Pripombe so imeli tudi glede poravnave osebnega dohodka, češ naj bi se v prihodnje delil vsem enako (v dinarjih in ne v odstotkih).

Iz TOZD PROFILARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, profilarna 1 in 2 ter predelava profilarne. Vse obravnavane točke dnevnega reda (razen poročila o delu SIS) so bile potrjene brez bistvenih pripomb. Nezadovoljni so predvsem z uslugami zdravstva in socialnega skrbstva.

V TOZD VRATNI PODBOJI je bila razprava organizirana na dveh delnih zborih. Kritični so bili predvsem do usmeritev Železarne v proizvodnjo jekla. Po njihovem mnenju bi se morala Železarna v večji meri usmeriti v predelavo, pri čemer pa bi bilo treba poudariti in v večji meri opredeliti predelavo v ploščate izdelke. Usmeritve, ki so nakazane pri delu prodaje, podpirajo s pripombo, da jih je treba takoj začeti uresničevati.

Iz TOZD JEKLOVLEK smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna predelava 1, 2 in 3, adjustaža 1 in 2 ter brusilnica 1 in 3. SDS vodstvo TOZD v zvezi s poslovanjem v lanskem letu ugotavlja, da vse večji problem v TOZD postajajo reklamacije in da je treba zato več pozornosti nameniti kakovosti dela. Pripombe je imela tudi v zvezi s SIS za izobraževanje; tudi šolstvo bi moralo v sedanjih zaostrenih razmerah iskati rešitev pri sebi, »čeprav na račun znižanja števila celodnevni oddelkov«. SDS adjustaža 1 ugotavlja, da so reklamacije res v porastu, saj je kvaliteta vložka slaba, trg pa vse zahtevnejši ter da se kva-

litete ne da reševati na koncu tehnološke poti (»v adjustaži se lahko loči oziroma reši le malo«). SDS brusilnica 3 opozarja v zvezi z vlečenimi in brušenimi jekli do dveh mikronov, ki so predvidena v programu dolgoročnih usmeritev, da »vedo, da sedaj ni ekonomično vleči in brusiti pod 6 mikronov«.

V TOZD ELEKTRODE so se delavci sestali na dveh delnih zborih. Na enem od zborov, ki se ga je udeležilo 82 delavcev, je bilo glede referenduma ocenjeno, da ni uspel zato, ker tri mesece pred referendumom ni bilo izračunov tudi po novem sistemu nagajevanja. Delavci so bili opozorjeni, da zaradi malomarnosti pri adjustiranju elektrod prihaja do zamešnjav. Na drugem zboru, ki se ga je udeležilo 76 delavcev, so glede poravnave predlagali, da se v prihodnje vsem zaposlenim delavcem Železarne deli v enakem znesku. Opozarjajo tudi, da je treba popraviti kontejnerje (ker so previsoki) ter poskrbeti za rezervne dele za stiskalnice (predvsem za drobne dimenzije). Moti jih tudi to, da morajo kljub žigosanju karte čakati pri vratarju.

Iz TOZD ŽEJLJARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, žejljarna 1, 2 in 3, orodjarna ter zavijalnica (večinoma z dveh sestankov). SDS vodstvo TOZD v zvezi s poročili o delu SIS za leto 1984 meni, da ni dopustno povečevanje prispevnih stopenj iz bruto osebnega dohodka v letu 1985, »ker nam družinski standard močno pada«. Razpravljal je tudi o zalozah gotove robe in predlagala, naj se pospeši kompletiranje naročil za izvoz v ZDA. SDS žejljarna 1 in 2 vprašujeta, zakaj se poravnava ne izplača vsem delavcem enako. SDS žejljarna 3 se vedno ni dobila odgovora na vprašanje, kakšno je v resnici razmerje pri delitvi OD v Železarni. Prizadeva si tudi za bolj pravično notranjo delitev sredstev v SIS, hkrati pa je tudi proti kakršnekoli povečanju teh sredstev na račun osebnih dohodkov. Tudi SDS zavijalnica žejljarni vprašuje, kakšno je bilo razmerje med najnižjim in najvišjim OD v Železarni v letu 1984. Stroški za osebna in zaščitna sredstva, stroški lastnega transporta, posebni stroški izvoza ter stroški za porabo gum za viljarije, kot so prikazani v poslovnem poročilu, se jim zdijo previsoki. Pripombe imajo tudi glede nabave strojev za navojnice, saj stroji mirujejo, ker nimajo naročil. Pod razno so spregovorili o slabo očiščenih žičnikih in o slabi kakovosti žičnikov. Ne razumejo, da kljub kvalitetnemu kontrolorju in dinskemu delovodju v žejljarni pride do tolikšnih količin nekalitvetnih žičnikov, ki jih morajo nato delavke v adjustaži prebrati, namesto da bi pakirale žičnike v embalažo po 12 BS za izvoz. SDS je mnenja, da je tako delo v žejljarni neodgovorno. Delavski svet naj o tem problemu na svoji prvi seji razpravlja in sprejme

določene sklepe. Bojijo se, da bodo zgubili naročila za izvoz in s tem prepotrebne devize za izgradnjo jeklarne in za nujne rezervne dele. Vprašujejo tudi, zakaj niso na oglasni deski objavljene točke za vse delavce v njihovi TOZD, da bi lahko videli, s kolikimi točkami je katero »delovno mesto« ocenjeno.

Iz TOZD STROJNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, priprava dela, materialna služba, težka obdelava Javornik, strugarna valjev Javornik in Bela, orodjarna 1 in 2, strugarna 1 in 2, konstrukcijska delavnica 1 in 2, ključavničarji strojev ter kovačnica-kalilnica. Pripomb SDS v zvezi z dolgoročnimi usmeritvami SOZD SŽ in ŽJ ne povzemamo, saj so v glavnem zajete v analizi razprave delavskih svetov. SDS vodstvo TOZD v zvezi z zaključnim računom opozarja, da je treba čimprej začeti reševati kadrovsko problematiko, pri čemer pa ima po njihovi oceni najpomembnejšo vlogo nagajevanje. Glede sporazuma z Jugobanko pa meni, da nestrokovne pripombe niso potrebne. SDS priprava dela s poravnavo OD soglaš, istočasno pa postavlja vprašanje, zakaj se mora to obravnavati na SDS, ko je bila do sedanja praksa, da so to potrjevali delavski sveti TOZD. SDS materialna služba ob zaključnem računu pripominja, da je v letu 1985 treba izboljšati pogoje materialne službe na Javorniku. SDS težka obdelava Javornik se ni dobila odgovora sektorja novogradnje glede zračne zavese pred delavnico težke obdelave na Javorniku. Zanima jih tudi, kdaj bo rešen problem odpravevanja pri brusilnih strojih v težki obdelavi. SDS strugarna 1 ni prejela odgovora na vprašanje, zakaj tudi za letovanje v Biogradu in v Crikvenici ni enakih ugodnosti kot za zimski oddih v CSSR (misli na možnost večmesečnega odplačevanja v obrokih). SDS konstrukcijska delavnica 2 ob zaključnem računu opozarja, da mora osebni dohodek slediti rast življenjskih stroškov ter da je pravilno nagajevanje privablja kader v njihovo TOZD. SDS ključavničarji opozarja, da je potrebna zasteklitev na steni konstrukcijske delavnice (prepihi). Predlagala je tudi, naj na delovnem mestu napredujejo tisti, ki imajo za to pogoje in to tudi zaslužijo. SDS kovačnica-kalilnica je ob pregledu izvajanja sklepov prejšnjega sestanka ugotovila, da problemi, na katere so opozorili, še vedno niso rešeni. Omenjeno je bilo tudi vprašanje normiranja.

Iz TOZD REMONTNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD + tehnične službe, ključavničarji 1 in 2, instalacija 1 in 2, žerjavni 1 in 2, montaža 1 in 2, hidravlika in pnevmatika, delavnica elektrostrojev 1 in 2, elektrodavnica, elektrožerjavni oddelek, ter RTA, 1, 2, 3, 4, 5 in 6. SDS ključavničarji 1 in 2 v zvezi z izvajanjem

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

SEJA OBČINSKE KONFERENCE ZSMS JESENICE

Pretekli terek je bila v restavraciji Kazina na Jesenicah seja občinske konference ZSMS Jesenice. Mladi so sprejeli finančni plan in operativni program dela OK ZSMS za leto 1985.

Podrobneje so obravnavali predlog za praznovanje meseca mladosti. Dogovorili so se, da v maju organizirajo kulturno-sportno prireditev v hali v Podmežakli, kjer bi mladi po-

kazali del svojih dejavnosti (sport, glasba, taborništvo, računalništvo, radioamaterstvo, mirovna stojnica, boljši trg). Pohod na Pristavo naj bi bil v naslednji obliki: šolajoča mladina bo šla po poteh karavanških kurirjev na Pristavo, kjer bi imeli s predstavnikmi ZZB NOV in mladinskimi aktivisti učno uro v skupinah, obenem pa bi tudi uradno sprejeli pionirje v ZSMS.

UREDITEV PAŠNIKOV V BOHINJU IN NA POKLJUKI

Lani v oktobru je predsedstvo OK ZSMS Radovljica dalo pobudo Gozdarsko-kmetijski zadrugi Srednja vas, da bi dela v okviru ureditve-investicijskega načrta za pašnike v Bohinju in na Pokljuki opravili mladi s prostovoljnimi delom. Gre za 200 ha pašnikov v hribovitem področju, kjer naj bi organizirali sodobno pašo in s tem bistveno povečali prirejo mesa in predelavo mleka.

Prvotno je bilo načrtovano, da bi organizirali republiško mladinsko delovno akcijo, vendar se je izkazalo, da zaradi težav pri zagotavljanju brigadirjev za ostale, že dolgotrajne mladinske delovne akcije v SR Slovenije, to ne bo mogoče. Sklenjeno je bilo, da se dela na pašnikih v Bohinju opravijo z lokalnimi delovnimi akcijami osnovnošolske, srednješolske in delavske mladine iz občine Radovljica, dela na pašnikih na Pokljuki pa s prostovoljnimi delom 70 mladih planincev. V mesecu juliju bodo opravili dela v vrednosti okrog 200 starih milijonov in hkrati izvedli

več izobraževalnih programov v okviru Planinske zveze Slovenije.

Na lokalnih delovnih akcijah, ki bodo potekale ob sobotah in nedeljah v aprilu, maju in juniju, naj bi okrog 1000 mladih uredilo prek 100 ha pašnikov. Čistili bodo zarast, gnojili travnike, postavljali ograje in napajališče ter delali pri agromelioraciji.

Ker sredstva GKZ Srednja vas sicer ne bi zadoščala za tako obsežen program urejanja pašnikov, je odločitev mladih še toliko pomembnejša. Mladinska delovna akcija bo tako prispevala k razvoju kmetijstva v

Bohinju, predvsem k izboljšanju pogojev za večjo produktivnost, poleg tega pa bo v lokalne delovne akcije vključeno veliko mladih, ki bodo na ta način spoznali brigadirsko življenje in delo.

Priloge, ki potekajo že tri mesece, so pokazale, da bodo lokalne delovne akcije in delovna akcija planincev na Pokljuki tudi velika preizkušnja za občane in DPO Bohinj. Aktivno se bodo morali vključevati v priprave kot tudi sodelovati pri sami izvedbi ter na vseh področjih dati svoj prispevek k uspešni realizaciji programa ureditvenih del.

Mladi, ki bodo s prostovoljnimi delom urejali pašnike, pričakujejo, da jim bodo priskočili na pomoč domačini, mladi planinci, ki bodo ves mesec prebivali na Pokljuki in tam delali, pa pričakujejo ustrezne pogoje za bivanje. Srednja mlekaršna šola v Kranju je bila takoj pripravljena odstopiti počitniški objekt na Uskovnici, kar je lep primer razumevanja in sodelovanja, saj gre vendar za širši družbeni interes, za večjo pridelavo hrane, za priljubljenost, ki je ne smemo zamuditi.

Mladi brigadirji in planinci naj bi opravili okrog 15000 delovnih ur. Če bo vreme naklonjeno in če bodo dela potekala dobro, bodo poleg tega opravili tudi druga dela, ki jih planira GKZ Srednja vas v letu 1985. Ob vsem tem bo OK ZSMS Radovljica skušala v sodelovanju z domačini, društvi in DPO v Bohinju mladim zagotoviti tudi družbeno-zabavne aktivnosti, ki naj bi vzbudile zanimanje za mladinsko prostovoljno delo in pomenile tudi nekakšno zahvalo vsem, ki bodo sodelovali na delovnih akcijah.

Slednja mora postati obveznost predvsem organiziranih subjektivnih sil v Bohinju, saj bo le uspešno sodelovanje temelj za podobne akcije v prihodnjih letih.

Brane Grohar

NATEČAJ

Občinska konferenca ZSMS Jesenice v sodelovanju s Kulturno skupnostjo Jesenice razpisuje natečaj za likovno in literarno delo na temo **SODELOVANJE - RAZVOJ - MIR**.

Na natečaju lahko sodelujejo člani pionirske in mladinske organizacije.

Najboljše prispevke (likovne in literarne) bomo nagradili in predstavili širši javnosti.

Prispevke pošljite na OK ZSMS Jesenice, Titova 86, najkasneje do 15. aprila 1985.

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

PROMETNI REŽIM V VOJNI

— promet na cestah v operativno taktičnih območjih ustreznih štabov in poveljstev oboroženih sil bodo urejali in nadzorovali organi in enote vojske policije, če bo potrebno pa tudi enote milice. Pripadniki vojske policije so po zakonu pooblaščen osebe, to pomeni, da lahko opravijo preiskavo na kraju prometne nesreče, v kateri so bili ponesrečeni mrtvi ali huje ranjeni;

— glede izdajanja vozniškega dovoljenja, njegove veljave in pravice do uporabe bodo nekatera zakonska določila liberalizirana, nekatere omejitve pa ublažene. To velja predvsem za omejitve o času upravljanja motornega vozila, če je to potrebno zaradi izpolnjevanja naloge, pomembne za ljudsko obrambo, dalje glede velikosti oziroma skupne teže tovora, pritiska na os in podobno.

Vse te in druge spremembe in dopolnitve pa tudi nove predpise bo izdal zvezni sekretar za notranje zadeve v sporazumu z zveznim sekretarjem za ljudsko obrambo in drugimi organi iz člena 221. zakona o osnovah varnosti v cestnem prometu.

Poudariti je potrebno, da pri tem ne gre za značilnosti varnosti ni ti za urejanje prometa v tako imenovanih normalnih razmerah, temveč predvsem v vojnih razmerah, ko nastanejo na cestah in objektih številne motnje, ki trajajo dalj časa.

Te motnje nastanejo:

— zaradi sovražnikovega delovanja s kopnega, z morja in zraka, rušenja ali poškodbe cestnišča in objektov, zasipanja cest in ulic z vojno tehniko, pretrganja železniške proge, kontaminacije cestnišča in objektov ipd.,

— zaradi elementarnih nesreč in tehničnih težav: cestnih povodnj, potresov, plazov, požarov in eksplozij,

— zaradi načrtnega urejanja ozemlja in prehodnih območij vojne delovanja.

Zaradi tega se bo na cestnem omrežju vse pogostejše pojavljalo večje ali manjše število delovnih in gradbišč (popravljanje in rekonstrukcija), začasne ovire, ovire za normalni pretok prometa, zoženje cest, delna zapora in popolna zapora cestnišča.

V vseh takih primerih bodo postavljeni ustrezni prometni znaki, oznake in oprema.

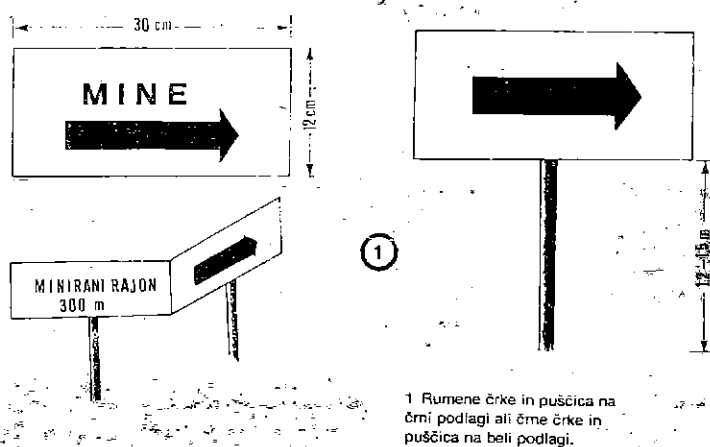
Poleg prometnih znakov, sprejetih v soglasju z jugoslovanskimi standardi (znaki za nevarnost, znaki za izredne prepovedi in obvestila), bodo veljali tudi svetlobni znaki in oznake, kakor tudi posebni znaki, oznake in oprema.

Na zgornjo stran svetlobnih znakov in oznak, kakor tudi drugih prometnih znakov (če so svetleči) je treba namestiti senčnik, ki usmerja svetlobo samo v predvideni smeri in navzdol proti zemlji.

Pomembno je, da so vsi udeleženci v prometu seznanjeni z vsemi posebnimi prometnimi znaki, ki bodo v morebitni vojni uporabljani. To so smerniki za označevanje obvoza, predznak za obvoz, predznak za zavijanje, predznak za ročno usmerjanje prometa in dopolnilna tabla za obvoz. Vse to skupaj spada tudi v posebno označevanje, s katerim bo kontrolno zaščitna služba (služba v okviru civilne zaštite in oboroženih sil) označevalna minirane predele in prehode v minsko-eksplozivnih ali kemičnih ovirah. To so: velika oznaka za mejo prehoda ali minskega polja, oznaka za minirani predel z oddaljenostjo v metrih, kemijsko ali radioaktivno kontaminirani predel, obvezna smer ali obvoz (glej sliko).

Poleg organov za notranje zadeve in vojaške policije oboroženih sil bodo organizacije združenega dela in komunalna služba za vzdrževanje cest opravljale številne dejavnosti pri zavarovanju cest in objektov na njej.

Nadaljevanje

S KONCERTA V PROSTORIH KŠJO

V petek, 15. marca, je bil v prostorih kluba študentov jeseniške občine koncert dveh kitaristov: Gregorja Avenika in Tomaža Rajteriča iz Glasbene šole Franc Šturm Ljubljana, razred Ljudmila Rusa.

To je bila že druga prireditev, ki sta jo pripravila skupaj KŠJO in Glasbena mladina Jesenice. Prostor KŠJO so kot nalašč za podobne koncerte, ki ne zahtevajo prevelikih prostorov, prav lepo pa se vanje poda zvok kitare. Sicer pa je kitarski koncert prava redkost tudi v večjih krajih, tako da je vredno prisluhniti takšnemu dogodku že zaradi tega.

Program je nudi v prvem delu pregled skladb najbolj znanih avtorjev, ki so pisali za kitaro: F. Carulli, F. Sor, F. Tarrega. Drugi del koncerta je bil namenjen skladbam in avtorjem, ki nudijo velike izrazne možnosti in ne toliko tehnično kompliciranih skladb. Izvedba takih skladb je, kot sta povedala izvajalca, veliko težja kot ostalih, ki zahtevajo večino noma tehnično znanje. Posebno sta navdušila s skladbama Cavatina (S. Myers) in Dan za Brasilera (J. Morel). Slišali smo tudi, kako na kitari zvenijo skladbe, pisane za druge instrumente, npr. Arabesque (Debussy), v originalu napisano za klavir. Zaključila pa sta z znamenito Recuerdos de la Alhambra (Pozdrav iz Alhambra), ki v tako zastavljenem programu ne sme manjkati in izvajalcu

JAZZ KONCERT

Osnovna organizacija ZSMS osnovne šole A. T. Linhart v Radovljici prireja koncert jazz kvarteta Toneta JANŠE v torek, 26. marca ob 18. uri v avli osnovne šole. Vabljeni!

RAZPIS

Center za organiziranje in preživljanje prostega časa pri OK ZSMS Jesenice v sodelovanju z ZTKO Jesenice organizira tekmovanje v počastitev meseca mladosti V STRELJANJU Z ZRAČNO PUŠKO.

Izvajalec tekmovanja je STRELSKA DRUŽINA »TRIGLAV«, vodja tekmovanja pa Ramadan Seničak.

Tekmovanje bo v prostorih družine Triglav (Turist na Javorniku): — v petek, 22. marca, od 16. do 19. ure, — v soboto, 23. marca, od 8. do 12. ure.

Ekipo sestavljajo trije tekmovalci ali tekmovalke.

Tekmujejo lahko člani OO ZSMS letnik 1957 in mlajši. Aktivni člani nimajo pravice nastopa. Tekmuje se po pravilih strelske zveze (20+5).

Prijave sprejemajo na OK ZSMS Jesenice, Titova 86, ali eno uro pred tekmovanjem v prostorih strelske družine »Triglav«.

sklepov prejšnjega sestanka SDS ocenjuje: »Smo mnenja, da nismo o vsem seznanjeni.« SDS instalacija 1 in 2 sta poslovno poročilo sprejeli s pripombo, naj bi se uvedlo — ob ustrezni stimulaciji — dežurstvo na domu. Predlagajo tudi, da bi v okviru izgrajenega ponovno zgradili cevovod, saj nam vrtni podboji ne prinašajo dobička. V zvezi s poročilom o delu SIS, ki naj se obnašajo bolj stabilizacijsko, imajo tudi naslednjo pripombo: »V veliki meri je teh programov in poročil preveč in zato menimo, da bi na delovne skupine resnično prišle te iste informacije, o katerih delavec s poklicno šolo lahko odloča. Vse ostalo naj odločajo tisti, ki so za to usposobljeni. Mislimo, da nismo advokati, temveč delavci. Zato naj opravljajo vsak svoje delo in ne bo trošenja papirja. Potrebno je, da je vodja oddelka tudi vodja delovne skupine.« SDS žerjavni 1 in 2 glede sporazuma z Jugobanko predlagata: »To naj spelijsko bančni ljudje.« O poročilih SIS pa pravijo, da iz njih ni razvidno, kako so bila sredstva porabljena. Člani SDS montaža 1 so bili na sestanku posebej opozorjeni, da morajo več pozornosti nameniti varstvu pri delu, izboljšati pa je treba tudi disciplino v oddelku. SDS delavica elektrostrojev 2 informacijo o sporazumu z Jugobanko komentira takole: »To je za višji forum, ne pa za delavce.« Člani SDS RTA 1 menijo, da bi bilo treba pristopiti k izdelavi primerjalnih izračunov OD kljub temu, da SaS o skupnih merilih za delitev OD ni bil sprejet. SDS RTA 3 in 4 sta imeli v zvezi s poročili SIS sledečo pripombo: »SDS je mnenja, da se zaradi prevelikega števila SIS denar, ki ga OZD in delavci dajemo, preveč drobi in izgublja, zaradi tega bi bilo umestno nekatere SIS združiti, zreducirati oziroma ukiniti.« Posebno pripombo je imel tudi tovarš Klemenc, ki meni, da je naslonitev kinodvorane na gledališče »arhitektonski kriminal«, kar poudarja z delovanjem SIS za kulturo. Obe SDS sta na sestanku tudi poudarili, da zaupata izvršnemu odboru sindikalne grupe RTA ter da ni razloga za ostavke. Zadeve naj se uredijo v skladu s smernicami (ZK, delovna konferenca), kar je še posebej nujno zaradi aktivnosti v zvezi z volitvami v samoupravne organe. O zaupanju izvršnemu odboru so se pozitivno izrekle tudi ostale SDS RTA. SDS RTA 5 ocenjuje, da sta v dolgoročnih usmeritvah razvoja Železarne tako problem kot tudi sam razvoj vzdrževanja premalo definirani in nadaljuje: »RTA-VER planira v obdobju 1986—2000 vzdrževanje mikroprocesorjev, ki jih je v Železarni Jesenice že sedaj veliko, od različnih proizvajalcev. Zaradi unifikacije opreme in s tem boljše in cenejšega vzdrževanja želi imeti vpogled in določen vpliv v ponudbo glede elektronske opreme pred samo naročitvijo novih naprav. SDS tudi zanima, kako bo z nakupom nujno potrebne testne opreme,

ki se v Jugoslaviji ne proizvaja, kako bo z nakupom tuje literature in kako se zaradi vse večje avtomatizacije načrtuje povečanje števila vzdrževalcev.« Pod razno pa opozarja, da je bil čas med prejemom gradiva in med sklicom sestanka SDS oziroma delavskega sveta tokrat prekratek.

Iz TOZD VZDRŽEVANJE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, vzdrževanje plavž 1, 2 in 3, vzdrževanje jeklarne 1 in 2 (Razinger) vzdrževanje Jesenice 1 in 2, vzdrževanje Javornik in 2, vzdrževanje HVZ 1 in 2, vzdrževanje Bela 1, 2, 3, 4 in 5 ter vzdrževanje HVB 1 in 2. SDS vodstvo TOZD v zvezi z dolgoročnimi usmeritvami poudarja, da se cilji sedanje kadrovske politike drastično razhajajo s cilji dolgoročnejšega značaja. SDS vzdrževanje plavž 3 k posameznim točkam dnevnega reda sicer ni imela pripomb, postavljeno pa je bilo vprašanje, zakaj sklepajo o takih sporazumih, kot je, na primer, samoupravni sporazum o združitvi v Jugobanko — Temeljno banko Ljubljana, za kar imajo prvič premalo znanja o poslovanju bank, drugi pa o poslovanju bank sploh niso dosti seznanjeni. SDS vzdrževanje jeklarne 1 in 2 (Razinger) v zvezi z izvrševanjem sklepov prejšnje seje ugotavlja, da v zvezi z orodnim skladiščem tečejo razgovori na ravni njihove TOZD. Pod razno pa predlagata, naj bi se izplačilo osebnega dohodka v go — rini povečalo iz sedanjih 4.000 na 10.000 din. Zahtevata tudi da se delavcem železarne zagotovi kulturni prevoz na delo in z dela (mestni promet). Člani SDS vzdrževanje Jesenice vprašujejo, če se pri nabavi delovnih oblek lahko dobi namesto bluze dvojne hlače ali srajco. Tudi SDS vzdrževanje Javornik 1 in 2 sta v okviru točke »pregled izvajanja sklepov prejšnjega sestanka SDS« opozorili, da skupina še vedno zahteva delovne srajce, hkrati pa enega izmed sodelavcev zadržili, da na odboru za gospodarstvo izpostavi vprašanje zaščitnih sredstev na področju vzdrževanja. Pod razno pa opozarjata na potrebo po prostoru za shranjevanje koles. Pri poslovnem poročilu SDS opozarjata na preveliko odstopanja od planiranih stroškov za zaščitna sredstva pri praktičnih. Nezadovoljni so tudi s prikazom kadrovske problematike. Menijo namreč, da bi moral prikaz vsebovati plan posameznih profilov vzdrževalcev po področjih in njihovo zasedenost. »Na našem področju«, trditva SDS, »že dalj časa primanjkuje ključavničarjev, kar je tudi razvidno iz poročila planiranih in izvršenih ur.« SDS vzdrževanje HVZ 1 in 2 ugotavljata, da ne morejo bistveno vplivati na porast stroškov, da pa lahko vplivajo na velikost zastojev, pa še tu zaradi zastarelega strojnega parka ne tako, kot bi radi. Pod razno sta ugotavljal, da delovna disciplina ni najboljša in da jo bo treba zaostri.

la 2 v poročilih o delu SIS pogreša poročila ali pripombe o zaščiti in varstvu okolja. SDS vzdrževanje Bela 3 ob zaključnem računu poudarja, da na dnini še vedno nimajo varila in strugarja. Člani SDS vzdrževanje Bela 4 so imeli v zvezi z izvajanjem sklepov prejšnjega sestanka SDS pripombe, da so bili njihovi predlogi in pripombe premalo upoštevane pri usklajevanju sporazuma o skupnih merilih za delitev OD, posebno glede časovnih dodatkov se čutijo prizadete. V zvezi z zaključnim računom pa so imeli pripombe glede povečanja nezdod ob delu, ker menijo, da se njihove pripombe premalo upoštevajo (sestaneček — zapisnik z dne 1. novembra 1984): zatrpani prehodi do strojnici bluminga in štelka, manjkajoče deske na podesih žerjavnih prog itd. Pripombe so imeli tudi na poročilo o delu SIS. Vprašujejo, zakaj se prispevna stopnja povečuje, oziroma predlagajo, naj ostane ista ter da naj se sredstva bolj racionalno porazdelijo po interesnih skupnostih. SDS vzdrževanje Bela 5 ima ob poslovnem poročilu pripombe glede števila zaposlenih. »Manjkajo nam strugarji. Strugarje po dninah je treba popolniti.« Ponovno opozarjajo, da je treba urediti sanitarije v strojnici bluminga, zanima pa jih tudi, kje se zatika pri izdelavi snemalne naprave, ki jo nujno potrebujejo. SDS vzdrževanje HVB 1 in 2 v zvezi s točko »Pregled izvajanja sklepov prejšnjega sestanka SDS« — ki naj bi bila sicer samoumevna na slehernem sestanku in katero je CPSI prvič »uradno« uvedel v program samoupravnih aktivnosti za februar — menita tole: »S to točko se SDS popolnoma strinjata. Ta način uporabljam že nekaj časa, vendar večina odgovorov ni posredovana SDS!«. Pripominjajo tudi, da v poročilo o izvajanju programov SIS ni precizirano, kaj je bilo narejenega. Sicer pa je njihovo stališče tako: »Močno bi nas zanimalo, kateri objekti so bili obnovljeni za telesnokulturno dejavnost. Ravno tako menimo, da je raziskovalna skupnost glede na prenos naredila zelo malo. Tudi za obravnave izvajanja programov SIS je porabljenih veliko preveč delovnih ur. Tudi tu se lahko varčuje!«. Seznanili so se tudi s poročili delegatov, pri čemer jim je bilo povedano, da je odbor za gospodarstvo dvema sodelavcema odobril najvišjo možno nagrado, in sicer v znesku 1000 din. Takšna nagrada (znesek v tej višini velja že štiri leta) se jim zdi prenizka. Pod razno pa ponovno opozarjajo, da v zvezi s problemom delavnice ni bilo še nič narejenega.

(nadaljevanje in konec prihodnjic) Center za proučevanje samoupravljanja ter informiranje — Božidar Lakota

POSLOVANJE INTERNE BANKE SLOVENSKEH ŽELEZARN V LETU 1984

(Nadaljevanje s 1. strani)

sredstev, ki jih združujejo potrošniki jekla) 850 milijonov dinarjev.

V teku leta 1984 je znatno poraslo tudi združevanje sredstev za razvoj črne metalurgije s strani potrošnikov jekla. Medtem ko so kupec v letu 1984 združili 428 milijonov dinarjev, je lani ta vsota znašala 1.174 milijonov dinarjev. Pretežni del teh sredstev je potem tudi šel v železarne, največ v Železarno Jesenice. Ta je iz tega vira lani prejela 1.060 milijonov dinarjev.

Precejšnje je bilo tudi združevanje sredstev za naložbe izven Slovenskih železarn. Med slednjimi je največja naložba v RMK Zenico, ki jo izvajamo na podlagi samoupravnega sporazuma o dolgoročnem medsebojnem poslovnem sodelovanju. V RMK Zenico združujemo sredstva iz dveh virov, in sicer gre deloma za lastno akumulacijo, poleg tega pa še za sredstva, ki bi jih sicer morali po zakonu prispevati za hitrejši razvoj manj razvitih republik. Svoje akumulacije smo lani zložili v Zenico v znesku 90 milijonov dinarjev. Pri naložbi sredstev za nerazvita področja pa se je zapletlo, ker RMK Zenica ni uspela zagotoviti ustreznih soglasij; tako smo za ta sredstva, ki smo jih sicer tekom leta združevali v Interni banki, nazadnje vendarle plačali v sklad federacije.

V celoti lahko rečemo, da je bilo združevanje sredstev za investicije v okviru Interne banke lani kar intenzivno. Celo bolj, kot bi lahko sklepali glede na obseg investiranja v samih železarnah. Še predvsem za Železarno Jesenice namreč velja, da je preko Interne banke na podlagi združevanja prejela več investicijskih sredstev, kot jih je potem uspela porabiti.

Za kratkoročno poslovanje Interne banke smo že rekli, da se je lani manj povečalo kot dolgoročno. Več let nazaj je bilo ravno obratno, da so namreč kratkoročne naložbe rasle hitreje kot dolgoročne. Med kratkoročnimi naložbami je bilo še pred nekaj leti največ kreditov. Sedaj pa njihov delež vedno bolj pada, naraščajo pa naložbe v menice ter naložbe v neposredno financiranje deviznih in zunanjetrgovinskih aktivnosti. Vrednost menic, ki jih je ob koncu leta financirala Interna banka, je dosegla znesek 2.033 milijard dinarjev, kar je 84 % več kot na začetku leta.

Nasploh se je obseg meničnega poslovanja v Interni banki precej povečal. V teku leta je prejela 4.645 menic (387 povprečno na mesec) v skupni vrednosti 11.828 milijonov dinarjev.

Del prejetih menic je Interna banka potem odprodala (reeskontirala) bankam oziroma drugim OZD (1.112 milijonov dinarjev), del je porabila za plačilo svojih obveznosti (1.254 milijonov dinarjev), vse ostale pa je vnovčila ob zapadlosti.

Svoje kratkoročne naložbe je Interna banka le v manjšem delu financirala s krediti pri bankah. Ta vir namreč pokriva le še 10 % njenih kratkoročnih naložb. Pomembnejša

so torej druga sredstva, še predvsem ta, ki jih združujejo članice in jih je Interna banka že pred tem oblikovala z opravljanjem poslovnih aktivnosti. Pomembno vlogo pri financiranju kratkoročnih sredstev so imela tudi v lanskem letu sredstva skupnosti za jeklo, pa tudi začasno združena sredstva, ki so sicer namenjena za financiranje nerazvitih področij.

Kot že nekaj let nazaj je bila Interna banka tudi lani aktivna pri deviznem financiranju. Skupni prilivi na njen devizni račun so znašali 36,2 milijona dolarjev. Če se upoštevajo še interni prenosni devizni med delovnimi organizacijami ter promet v zvezi z odkupom deviz, pa so prilivi znašali kar 50,5 milijona dolarjev. Odliči so bili še malenkost večji (50,8 milijona dolarjev), kar pomeni, da se je nato devizna zadolženost Interne banke lani še nekoliko povečala. Ob koncu leta je namreč znašala kar 7,5 milijona dolarjev, od tega odpade večina na dolgove do tujih dobaviteljev, pa tudi do LB — Gospodarske banke. Ti dolgovi bi bili še precej večji, če ne bi bili v okviru Interne banke oblikovali skupnih deviznih likvidnostnih rezerv, s katerimi si pomagajo pri premoščanju težav s tekočo likvidnostjo.

Pri izdajanju garancij je bila Interna banka lani manj aktivna kot prejšnja leta, ker s strani članic ni bilo veliko zahtevkov za garancije. Skupna vrednost garancij, ki so bile izdane v zvezi z investicijami, je znašala 3.367 milijonov dinarjev, pretežni del tega zneska pa je odpadel na garancije za jeklarno 2.

Pri poslovanju s sredstvi Interne banke v lanskem letu naj navedemo še en podatek, in sicer vrednost prometa na njenem ziro računu. Ta je znašal lani 22.500 milijonov dinarjev, kar pove, da se preko Interne banke izvajajo kar obsežne finančne aktivnosti.

PRIHODKI, ODHODKI IN SKUPNI DOHODEK

Prihodkov je lani Interna banka dosegla v vrednosti 1.471 milijonov dinarjev, kar je 1,5-krat več (indeks 255) kot v letu 1983, pa tudi precej več, kot smo načrtovali. Do porasta je prišlo predvsem zato, ker smo prihodke načrtovali po obrestnih merah, kakršne so bile v začetku leta, dejansko pa so bile potem precej višje.

V zvezi z obrestnimi merami je verjetno sploh primerno nekaj več reči tudi na tem mestu. Interna banka uporablja namreč pri kreditiranju načeloma take obrestne mere kot Ljubljanska banka, oziroma enake, kot jih v Slovenskih železarnah zaračunavamo kupcem, ko le-ti svoje nakupe plačujejo z menicami. V prvi polovici lanskega leta so bile te obrestne mere v povprečju še pod 40 %, kasneje so se dvignile na 50 %, sedaj pa se približujejo 60 %. To so izredno visoke številke, ki v glavnem že sledijo stopnji inflacije. Ker pa se te obrestne mere obračunava tromesečno ali še v krajših obdobjih (reci-

mo pri menicah), so stvarne obrestne mere še nekoliko višje.

V zvezi s politiko obrestnih mer je treba biti pozoren še na eno stvar. Sedanje visoke nominalne obrestne mere so namreč po vsebini postale predvsem tehnika revalorizacije dinarskih finančnih rezerv, ki jo izvajamo zaradi visoke inflacije. Vsebinsko torej take obresti niso dohodek (strošek), pač pa jih bi morali obravnavati enako kot vse ostale rezultate revalorizacije sredstev. Tega pa žal naša zakonodaja ne upošteva, s tem pa povzroča zelo resne probleme. Na račun visokih obrestnih mer se namreč v gospodarstvu oblikuje dodaten dohodek velikih dimenzij, ki z novo ustvarjeno vrednostjo nima nič skupnega. Ta »fiktivni« dohodek pa seveda delimo in trošimo, s čimer prilivamo olje na sicer že tako visoko inflacijo.

Kot smo že rekli, so njeni prihodki lani izjemno hitro porasli. Tudi odhodki so precej višji kot leto prej, vendar je njihovo skupno povečanje manj strmo, ko ga opazimo pri prihodkih. Tako so se na primer pasivne obresti v primerjavi z letom 1983 podvojile, materialni stroški so porasli za 80 %, sredstva za delovno skupnost pa le za 33 %. Zato se je skupni dohodek povečal še nekoliko hitreje kot prihodek. Interna banka je namreč lani dosegla 977 milijonov dinarjev skupnega dohodka, kar je skoraj trikrat toliko kot leto prej in tudi opazno več, kot je predvideval letni načrt. Od tega zneska je bilo 108 milijonov dinarjev doseženega v okviru investicijskega poslovanja ter 869 milijonov dinarjev v okviru kratkoročnega poslovanja. Izjemno je torej porasel predvsem slednji. Njegovo povečanje je tolikšno, da ni odveč, če ga nekoliko razčlenimo.

Največ skupnega dohodka je Interna banka ustvarila na račun združenih sredstev, ki jih uporablja za kratkoročno financiranje, pa z njimi sama nima stroškov v obliki obresti. Takih sredstev je lani v povprečju uporabljala v vrednosti približno 1100 milijonov dinarjev, od tega 710 milijonov dinarjev združenih sredstev po 27. členu, 105 milijonov dinarjev rezervnega sklada ter 280 milijonov dinarjev sredstev skupnosti za jeklo. Ker je bila povprečna aktivna obrestna mera Interne banke za kratkoročne naložbe tekom leta okoli 55 % (nominalno sicer ne, dejansko — upoštevajoč prej omenjeno krajše obračunsko obdobje — pa ja), je samo na račun pravkar naštetih sredstev oblikovala približno 600 milijonov dinarjev skupnega dohodka. Okoli 100 milijonov dinarjev skupnega dohodka je bilo ustvarjenega tudi s sredstvi, ki jih združujemo za naložbe v RMK Zenica. Poleg tega je Interna banka opravila lani še nekaj drugih poslov, ki so bili tudi dohodkovno zanimivi.

Kot smo že rekli, je skupni dohodek, ki je bil dosežen z investicijskim poslovanjem, razmeroma skromen. Ta podatek pa je možno tudi drugače vrednotiti. Sredstva, ki jih kot skupne naložbe združujemo v

okviru investicijskega poslovanja, namreč v pretežni meri revaloriziramo. Vlogo, kot jo imajo pri kratkoročnem poslovanju obresti, imajo torej pri dolgoročnih naložbah rezultati revalorizacije naložb. Te revalorizacije za leto 1984 v zaključnem računu Interne banke še nismo upoštevali, ker jo kasneje opravimo na podlagi podatkov, ki jih črpamo iz zaključnih računov delovnih organizacij. Ocenjujemo pa, da bo znašala okoli 700 milijonov dinarjev. To pomeni, da bodo »dohodkovni« učinki (pogojno rečeno) investicijskega poslovanja vsaj taki, kot so pri kratkoročnem poslovanju.

Sredstva, ki jih Interna banka doseže prek kratkoročnega poslovanja, njene članice potem ponovno v njej združijo. Konkretno naj bi v sklad osnovnih sredstev združile 40 milijonov dinarjev, s čimer se bo omogočilo financiranje dodatnih poslovnih prostorov, ki jih od instituta ITEO kupujemo v stavbi na Moše Pijadejevi 5 v Ljubljani. V rezervni sklad Interne banke naj bi se združilo 60 milijonov dinarjev, s čimer bo po vsebini dosežena normalna revalorizacija tega sklada. Ves preostali del skupnega dohodka iz kratkoročnega poslovanja naj bi se združilo po 27. členu in se ga namenilo za financiranje kratkoročnega poslovanja Interne banke. Združena sredstva po 27. členu bodo na ta način korektno revalorizirana, poleg tega pa bo vsaj v enem delu nadomeščena izguba, ki so jo ta sredstva zaradi inflacije utrpela v prejšnjih letih. Spomnimo naj namreč, da je bilo z analizo uresničevanja sedanjega srednjeročnega načrta ugotovljeno, da se je realna vrednost kvalitativnih sredstev, ki jih članice združujejo za tekoče poslovanje v Interni banki, v letih 1981 precej zmanjšala; dodatna sredstva, ki so bila v tem času združena, namreč niso dohajala izgub, ki jih je povzročila inflacija.

V zvezi s skupni dohodkom, ki se ga oblikuje v Interni banki, naj še enkrat ponovimo, da njegove stvarne ekonomske vrednosti ne smemo precenjevati. Če bi ne bilo inflacije, bi bili namreč tudi zneski skupnega dohodka bistveno bolj skromni, najbrž ne bi dosegli niti petine sedanjih vrednosti. Navsezadnje tudi ne gre prezreti, da ima skupni dohodek v Interni banki vsebinsko podoben značaj kot poslovni sklad, ki ga delovne organizacije oblikujejo na račun revalorizacije materialnih naložb. Poslovnega sklada smo v lanskem letu v Slovenskih železarnah oblikovali v vrednosti 13.700 milijonov dinarjev (ocena), kar je približno 15-krat toliko, kot je bilo skupnega dohodka oblikovanega v Interni banki.

Po vsebini izvajajo Interna banka torej revalorizacijo sredstev preko skupnega dohodka. To pa je nekoliko dražja pot, kot je neposredna revalorizacija. Članice morajo namreč iz skupnega dohodka, ki ga dosežejo prek Interne banke, plačati tudi nekatere družbene obveznosti (v povprečju okoli 12 %). Te izdatke jim bo

Interna banka tudi za leto 1984 v pretežni meri nadomestila, in sicer tako, da bo nanje neposredno prenesla prihodke, ki jih je imela na račun pozitivnih tečajnih razlik (približno 100 milijonov dinarjev). Za leto 1985 že obstaja predlog, naj bi Interna banka del sredstev, ki jih članice pri njej koristijo v obliki kratkoročnih kreditov in imajo po vsebini že dolgoročni značaj, konvertirala v dolgoročne naložbe za obratna sredstva. Od teh naj bi se obračunavale le minimalne obrestne mere (največ 5 %), inflacijske izgube pa bi se nadomestile z revalorizacijo.

Skoraj na nobenem področju se zaostrenost gospodarskih razmer za sedaj ne kaže tako neposredno kot ravno pri financiranju. Tudi sistemске spremembe, ki jih uveljavljamo, so predvsem finančne narave. Zato postaja financiranje vedno bolj občutljiva dejavnost, ki jo bomo morali bolj učinkovito opravljati, če naj bo poslovanje ekonomsko učinkovito.

Slovenske železarne izvajajo del svoje finančne funkcije združeno preko Interne banke. Za to poslovanje smo vrsto let nazaj ugotavljali, da je še kar učinkovito in koristno. To bi verjetno smeli reči tudi za lanskega leto Interne banke.

Vsaj v enem delu pa z Interno banko vendarle ne bi mogli biti zadovoljni. Menimo namreč, da svoje aktivnosti kljub vsemu prepočasno prilagaja spremenjenim pogojem poslovanja, s katerimi se na finančnem področju v zadnjem času srečujemo. Zato bi kazalo sprejeti ustrezne ukrepe, da bo tudi Interna banka lahko sledila zahtevam po bolj učinkovitem izvajanju finančne funkcije, za Slovenske železarne prav gotovo iz dneva v dan bolj prisotne.

RAZPIS

Center za organiziranje in preživljanje prostega časa pri OK ZSMS Jesenice v sodelovanju z ZTKO Jesenice organizira tekmovanje v poštasti meseca mladosti v SAHU. Vodja tekmovanja je Franc Ravnik, izvajalec tekmovanja pa Šahovski klub Jesenice.

Tekmovanje bo 3. aprila ob 17. uri v šahovskem domu na Jesenicah.

Ekipo sestavljajo trije tekmovalci ali tekmovalke. Tekmujejo lahko člani OO ZSMS letnik 1957 in mlajši. Aktivni člani nimajo pravice nastopa.

O načinu in času tekmovanja se bodo dogovorili pred začetkom tekmovanja.

Prijave sprejema OK ZSMS Jesenice, Titova 86, ali eno uro pred tekmovanjem v šahovskem klubu. Vabljeni!

ENERGETSKI POLOŽAJ

ELEKTRIČNA ENERGIJA

Elektrogospodarstvo ugotavlja, da je bila v letu 1984 preskrba z električno energijo dobra. Ni bilo posebnih omejitev in tudi kvaliteta — napetost in frekvenca sta bili dobri. Frekvenca je bila enaka kot v zahodnih evropskih državah. Prenosno omrežje Jugoslavije je obratovalo vse leto v paraleli z UCPTE. Tudi napetostne razmere so bile dobre v prenosnem omrežju, slabše pa ponekod v distributivnem omrežju zaradi slabega omrežja in nedovoljne kompenzacije z jalo vo energijo pri odjemalcih. Poraba električne energije v letu 1984 je znašala v Sloveniji 9.031 GWh in je bila pokrita s proizvodnjo HE 2.952 GWh, TE 6.593 GWh, z dobavo z drugih področij Jugoslavije 770 GWh in uvoza 148 GWh.

Rast porabe električne energije v Sloveniji, ki se je napolnila iz elektroenergetskega sistema EGS, po letih je:

	1983/82	1984/83	po elektroenergetski bilanci 1984	
v celoti	2,4	1,7	4,1 (347 GWh)	-0,3 % ali 23 GWh manj
pri neposrednih odjemalcih	1,7	1,26	2,5 (57 GWh)	-4 % ali 95 GWh manj
distribucija iz prenosnega omrežja	2,7	1,82	4,7 (290 GWh)	-1,1 % ali 71 GWh manj
proizvodnja	16,8	7,5	1,8 (165 GWh)	+10,5 % glede na plan
HE	+3,1	-12,1	13,1 (342,4 GWh)	0,5 % ali 15,6 % ali 860 GWh manj
TE	25,4	177	-2,6 (177 GWh)	kot so načrtovali

V januarju letos je bila poraba za 10,3 % višja, to je za 80,7 GWh več kot v januarju leta 1984. Neposredni odjemalci so prevzeli 7,3 GWh ali 3,8 % več, distribucija pa 73,4 GWh ali 12,4 % več kot januarja 1984. Najvišja dnevna poraba električne energije je znašala 30 do 32 GWh, kar je rekord, konica pa 1.544 MW.

Letošnji januar je bil izredno hladen, zato je odzvem v distribuciji tudi glede na elektroenergetsko bilanco povečan. V prvih petnajstih dneh se je odzvem glede na lansko leto povečal kar za 20 %. Proizvodnja v januarju je bila v Sloveniji sicer za 15,7 GWh večja kot v januarju lani, niso pa dosegli količine, predvidene po elektroenergetski bilanci. Pod planom so hidroelektrarne, ki so sicer proizvedle za 3,7 % več energije, kot lani (vštete so tudi nove kapacitete). Termoelektrarne so za 3,3 % nad planirano količino, kar je 21,7 GWh. Iz Italije smo uvozili 9.600 MWh električne energije, v Grčijo pa izvozili 7.300 MWh.

Vodno stanje sedaj je ugodno, energetske naprave pa po remontih dobro obratujejo. Predvidevamo, da z dobavo električne energije v prvem polletju ne bo težav.

Na Gorenjskem je poraba v distribuciji naslednja:

	v letu 1984	predvideno v 1985
odjem 1—35 kW	315 GWh	314 GWh
gospod. odjem	228 GWh	235 GWh
ostali odjem 0,4 kW	82 GWh	84 GWh
izgube v omrežju	55 GWh	46 GWh
javna razsvetljava	6 GWh	6 GWh
Skupaj:	677 GWh	688 GWh

Železarna Jesenice je porabila v letu 1984 neposredno še 314 GWh električne energije, kar je za 1,6 % manj kot v letu 1983.

Težave pa so z mazutom in drugimi uvoženimi energetskimi mediji. Kmalu pričakujejo tanker s 16.000 tonami mazuta. Primanjkuje tudi tekočega naftnega plina (butan). Na Jesenicah je dobava za široko potrošnjo povezana tudi z drugimi težavami tehnične narave.

Dobava zemeljskega plina iz Sovjetske zveze je bila motena, kar smo občutili tudi v Železarni. V Sovjetski zvezi zagotavljajo, da bodo ta izpad v nadaljnjih dobavah nadoknadili. Dobave bodo tudi preko dodatnih zakupljenih polj — preko Avstrije.

V letošnjem letu ne dovoljujejo novih večjih priključitev. Na Gorenjskem bodo na novo priključeni le Termika, Jelovica in LTH Škofja Loka, ki so že članice konzorcija, a prej niso imele potreb po priključitvi. Poleg teh je še manjši potrošnik Pekarna v Lescah. Za nadaljnje priključitve so omejitve, do-

kler ne bo novih nabav. Ni še rešeno glede alžirskega plina, ker je odvisen od nadaljnjih razgovorov in seveda plačilnih sposobnosti.

PREMOG

Sneg in mraz sta letoš zavrila tudi izkop rjavega premoga in lignita. V slovenskih rudnikih Zasavja, Laško, Senovo, Kanizarica so v januarju nakopali 149.140 ton premoga — 2 % manj, kot so načrtovali. V Titovem Velenju so januarja nakopali 438.095 ton, kar je 87,2 % načrtovane količine. Preskrba za široko potrošnjo je zelo odvisna od dobav iz drugih področij Jugoslavije, predvsem iz BiH in Srbije. Iz BiH v Slovenijo dobavimo 180 do 190.000 ton kvalitetnega premoga.

Jugoslovanski premogovniki načrtujejo, da bodo letos nakopali okoli 70 milijonov ton premoga, kar pa je približno 10 milijonov manj kot je predvideno v srednjeročnem planu. Kot glavni vzrok navajajo dvoletno zamudo pri odpiranju novih in pri modernizaciji obstoječih premogovnikov. Problemi so zaradi financiranja. V zadnjem obdobju se je okreplil ekonomski položaj premogovnikov, kar se pozna pri večjem deležu lastnih sredstev pri investiranju. Cene premoga so že dosegle svetovne cene, zato jih ne bomo mogli več povečevati in s tem večati deleža za investicije. Tudi najemanja posojil zaradi visokih obrestnih mer bo zmeraj manj. Računajo predvsem na združevanje sredstev.

Ob sklepanju pogodb za prihodnje dobave tudi v široki potrošnji rudniki zahtevajo sovlaganje. Gorenjsko razen Škofje Loke oskrbuje za široko potrošnjo s premogom trgovsko podjetje Merkur. Ta je že do sedaj združeval sredstva z bosanskimi rudniki. V letih 1981 do 1984 so združili preko 102,2 milijona dinarjev. Delno so pridobili sredstva s posojili, v lanskem letu pa s sredstvi potrošnikov, prvotno po 500 din od dobavljene tone premoga, nato pa po 8 % od cene premoga (to je omogočil odlok na osnovi družbenega dogovora). Letos ta način ni dopuščen, zato je vprašanje, kako zbrati sredstva, ki bi zagotovila nemoteno oskrbo s premogom. Po zahtevah rudnikov bi morali zbrati preko 101 milijon dinarjev za predvidene količine. Povpraševanje po premogu pa raste zlasti, odkar je cena tekočih goriv in elektrike močno narasla.

Ponovno so predlogi za zbiranje denarja od potrošnikov in sicer po 1.000 din na tono. O tem razpravljajo tudi na energetski interesni skupnosti, pravih rešitev pa še ni. Prav tako so težave z drvmi. Trgovci tožijo, da jih na Gorenjskem ne dobijo dovolj — leta 1983 so jih dobili iz Kočevja 20.000 m³, lani pa le 2.000 m³.

Š. N.

PRIPOMBE DELAVSKIH SVETOV TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTI NA ZAKLJUČNI RAČUN ZA LETO 1984

Razprava o zaključnem računu za leto 1984 na delavskih svetih TOZD in delovnih skupnostih izpostavlja — vendar le v posameznih sredinah, saj se je kar v 11 TOZD in eni delovni skupnosti zaključila brez pripomb — problem izvrševanja ukrepov iz leta 1984, osebnih dohodkov, kadrov, zmanjševanja zalog in nedovršene proizvodnje, pokrivanja izgub, prispevka za kreditiranje nerazvitih, dela zunanjih izvajalcev, nabave, združevanja deviz s kupci, terjatev ter še nekaj konkretnih vprašanj, ki zadevajo posamezne TOZD ali delovno skupnost. Iz zbranih pripomb ob vseh težavah in problemih, s katerimi smo se srečevali v lanskem letu in s katerimi se bomo že zaradi splošne gospodarske situacije najbrž srečevali tudi letos, ne moremo zaključiti, da bi »na koncu poslovnega leta delavci z osebnim izjavljanjem odločili o dokončni delitvi ustvarjenega dohodka« (člen 151 ZZZ).

Na to vprašanje dovolj jasno opozarja pripomba SDS CPSI, ki pa je delavski svet delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje ni osvojil. Povsem mogoče je, da so tudi posamezne konstruktivne pripombe SDS v drugih sredinah doživele podobno usodo, saj smo take primere v svojih analizah že ugotavljali. Žal pa smo, hkrati z vztrajanjem pri stališču, da je treba za odgovore na vprašanja in pripombe SDS poskrbeti (v skladu s statutom) že v sami TOZD ali delovni skupnosti, v naši službi opustili (racionalizacija dela) izpisovanje pripomb in predlogov iz razprav o skupnih zadevah po SDS in tako v bistvu sami sebe onemogočili pri izdelavi celovitejših analiz.

SDS CPSI je v zvezi z zaključnim računom ugotovila naslednje: »Hkrati z zaključnim računom bi moral poslovni odbor glede na kritično situacijo (izguba, neuravnotežena devizna bilanca, pokrivanje tečajnih razlik iz sredstev amortizacije) in tudi po ZZZ (člen 150) predlagati ukrepe za reševanje tega stanja. Glede na kritično situacijo in pomanjkanje denarja za gospodarske naložbe bi morali vse tisto, kar financiramo iz sklada skupne porabe, ponovno pretehtati in določiti, kaj je treba iz njega črtati ter tako »pridobljena« sredstva nameniti v poslovni sklad za razširitev materialne osnove oziroma za nabavo novih strojev, orodja, izboljšanja delovnih pogojev, prostorov... Predlog zaključnega računa bi moral biti pripravljen tako, da bi o namenski uporabi in usmerjanju ostanka čistega dohodka delavci resnično odločili z osebnim izjavljanjem — torej, da bi ga po svoji presoji lahko namenili: ali za sklad skupne porabe, ali za razširitev materialne osnove dela, ali za osebne dohodke. Sedaj delitev namesto delavcev opravi že strokovna služba (sicer v skladu s sprejetimi splošnimi usmeritvami, ki pa ne upoštevajo specifičnosti trenutne situacije), delavci pa jo samo formalno, ker jim drugega ne preostane, potrdijo. Na samo delitev pa v skladu z zakonom o združenem delu ne morejo vplivati.« To kompleksno kritično ugotovitev je delavski svet osiromašil v ozek, sam po sebi načeljen sklep: »V naslednjem poslovnem poročilu naj se posebej prikaže, kakšni so rezultati sanacijskih ukrepov, sprejetih v teku leta.« In to je tudi vse!

O ukrepih so razmišljali, vendar še bolj neobvezujoče, še na dveh delavskih svetih: v TOZD Valjarna bluming-štekel in Vzdrževanje. V tem smislu namreč, da je treba pri izvajanju lani sprejetih ukrepov dosledno vztrajati tudi v letošnjem letu.

V TOZD Hladna valjarna Jesenice so ugotovili, da osebni dohodki zaostajajo za doseženimi rezultati in zadolžili vodstvo TOZD, naj preko ustreznih služb doseže, da bi končno zaživel nagajanje po delu. V TOZD Strojne delavnice ugotavljajo, da so njihovi osebni dohodki pod prečjem Železarne ter da je naraščanje osebnih dohodkov, ki je sicer opazno, premajhno, da bi vplivalo na zmanjševanje deficitarnosti v kovinarskih poklicih.

Na to, da je treba rešiti vprašanje manjšanja staleža in kvalitete kadra, opozarja tudi delavski svet TOZD Energetika.

V TOZD Strojne delavnice so si za cilj zadali zmanjševanje zalog in nedovršene proizvodnje. Na isti problem (zmanjševanje zalog medfazne proizvodnje in gotovih izdelkov) opozarja tudi delavski svet delovne skupnosti KO-FI, saj je to treba storiti »zaradi omejenih možnosti najemanja kreditov za obratna sredstva, uvoza in visokih obrestih za kredite«.

V TOZD Strojne delavnice opozarjajo na izredno visok prispevek za kreditiranje hitrejšega razvoja manj razvitih. »Predvsem nas moti to, da ta prispevek plačujemo že 40 let, rezultati pa so premalo otipljivi«, pravijo.

V TOZD Vzdrževanje, tako kot že večkrat, ugotavljajo, da za tuje izvajalce porabimo preveč sredstev. Sklenili so, da se je o delu tujih firm v Železarni treba pogovoriti na skupnem sestanku družbenopolitičnih organizacij in vodstva TOZD.

V delovni skupnosti za komercialne in finančne zadeve so menili, da je treba izboljšati nabavno politiko. Izdelati je treba program za izpostavitve in vzdrževanje optimalnih zalog repromateriala in rezervnih delov (nosilci: nabavna služba, finance, centralna priprava dela, materialno skladiščne službe). Preusmeriti se je treba tudi na nabavo prek grosistov, pri sklepanju pogodb pa morajo sodelovati delavci financ.

V isti delovni skupnosti opozarjajo tudi, da predpisi za področje deviznega poslovanja stalno zamujajo in da je treba zato iskati nove možnosti za realizacijo sklenjenih sporazumov za devizno združevanje s kupci naših izdelkov. Prav tako je treba iskati tudi nove možnosti za izterjavo zapadlih in neplačanih deviznih obveznosti. Med kupci je, glede na (ne)izpolnjevanje podpisanih pogodb in samoupravnih sporazumov, treba izvajati tudi ustrezno selekcijo. Prav tako je treba zaostriti tudi izterjavo dinarskih dolgov, predvsem pa neplačanih obresti.

Ostale pripombe se, kot smo že omenili, nanašajo na ožjo problematiko TOZD oziroma delovne skupnosti.

V TOZD Jeklovlek je delavski svet ugotovil, da je treba rešiti problem internih reklamacij, ki jih fizično ne morejo odpisati (gre za 191.962 kg). Če ustreza služba tega problema ne bi rešila do 15. marca, zahteva, v skladu s stališči, ki jih je zavzel ob sprejemu gospodarskega načrta za letošnje leto, da se naredi rebalans izplena.

V TOZD Družbena prehrana je bil delavski svet mnenja, da si je treba prizadevati za izboljšanje kvalitete v kantinah in drugih enotah družbene prehrane, še posebej pa za povečanje prometa na liniji v samopostrežni restavraciji. Vodstvo samopostrežne restavracije, nabavni referent ter računovodja morajo izboljšati medsebojno sodelovanje.

Delavski svet delovne skupnosti KSI je imel še naslednje pripombe: terenski dodatek naj se knjiži za tiste TOZD, ki ga koristijo; za stroške, ki se knjižijo na konto 940, naj bo podana obrazložitev v tekstualnem delu, oziroma da se za ta konto, kolikor je to možno, prečisti; poglavje »Pregled objektov v gradnji — aparati OA« naj se v bodoče prikaže pod »oddelek za industrijsko psihologijo« in ne pod obratno ambulantno.

Posamezni delavski sveti so ob zaključnem računu sprejeli tudi sklepe o odvajanju dela dohodka za kritje izgube v TOZD Valjarna bluming-štekel in Jeklarna. Tak sklep je sprejel tudi delavski svet TOZD Remontne delavnice, vendar s pripombo, »da bodo v primeru izgube njihove TOZD temeljne organizacije, ki bodo poslovale pozitivno in ustvarile rezervni sklad, prav tako pokrile izgubo, kot jo sedaj oni pokrivajo drugim.«

Verjetno bi bila razprava še bolj konstruktivna in vsebinsko bogatejša s predlogi, če bi spreminili sedanjo obliko in vsebino poslovnega poročila ter razpravo pripravili tako kot predvideva 150. člen zakona o združenem delu. Po tem členu na-

mreč »pred ugotovitvijo... zaključnega računa delavci v temeljni organizaciji obravnavajo in ocenjujejo rezultate svojega dela in poslovanja temeljne organizacije na podlagi informacije in poročila njenega poslovnega organa«.

Ne gre namreč za kakršnokoli poljubno poročilo ali informacijo. V komentarju zakona (ČGP Delo — TOZD Gospodarski vestnik, 1978, stran 494 in 495) povsem jasno piše, za kakšno informacijo in poročilo gre:

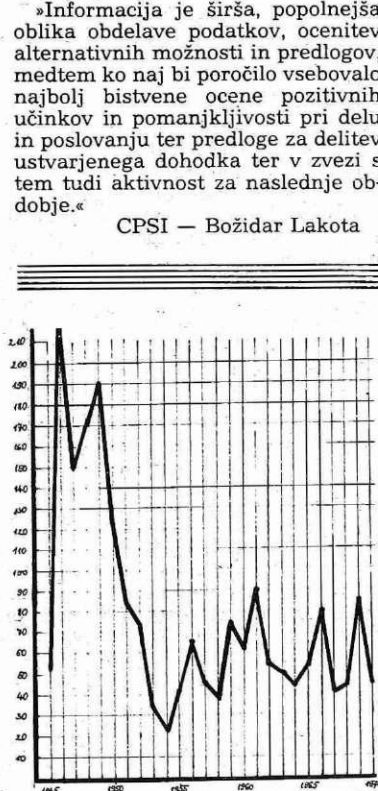
»Zakon določa obveznost glede priprave pravočasnih, točnih, popolnih in jasnih informacij ter poročil zato, da bi delavci lahko na podlagi teh informacij in poročil sprejemali sklepe o razporejanju in uporabi čistega dohodka, s katerim bi si zagotovili doseganje optimalnih rezultatov dela in poslovanja (členi 546, 550 in 557).

Poročilo naj bi bilo čim krajše, hkrati pa naj bi vsebovalo vsa bistvena dejstva, moralo bi biti dokumentirano in vseobsežno. Razen tega naj bi poročilo vsebovalo vse podatke, potrebne za popolno obveščanje delavcev o delu in poslovanju temeljne organizacije. Izhodišče pri tem naj bi bili periodični obračuni in zaključni računi z vsemi predpisanimi podatki in kazalci. V informaciji in poročilu bi morala biti poleg podatkov in kazalcev tudi strokovna ocena doseženih rezultatov poslovanja temeljne organizacije združenega dela na podlagi rezultatov dela v njej združenih delavcev, skupno s predlogi, potrebnimi za sprejetje sklepa o razporejanju dohodka in čistega dohodka. Razen tega bi morala informacija oziroma poročilo vsebovati praviloma tudi analizo ekonomskega finančnega položaja, pogoje in rezultate gospodarjenja, doseženo delovno storilnost ipd., hkrati s predlogi za poslovno politiko in ravnanje v naslednjem obdobju. Koristni so tudi primerjalni podatki o rezultatih dela in poslovanja drugih temeljnih organizacij, s katerimi združujejo dela in sredstva, da bi lahko jasneje opredelili položaj lastne temeljne organizacije v integraciji.

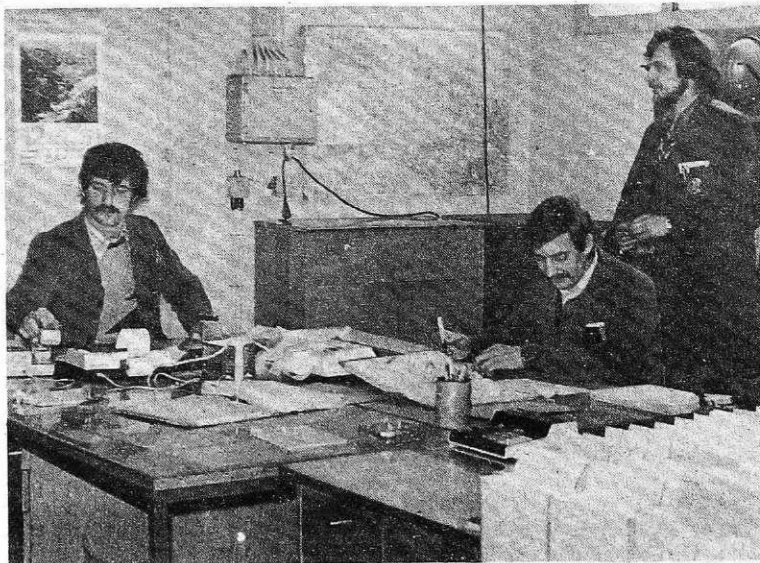
In še pred tem:

»Informacija je širša, popolnejša oblika obdelave podatkov, ocenitev alternativnih možnosti in predlogov, medtem ko naj bi poročilo vsebovalo najbolj bistvene ocene pozitivnih učinkov in pomanjkljivosti pri delu in poslovanju ter predloge za delitev ustvarjenega dohodka ter v zvezi s tem tudi aktivnost za naslednje obdobje.«

CPSI — Božidar Lakota

Gibanje števila predlogov v letih 1945 do 1970

Sodelavci odpreme v TOZD HVB (foto I. Kučina)

35 LET PLODNEGA DELA NA PODROČJU TEHNIČNIH INOVACIJ V ŽELEZARNI JESENICE

(Nadaljevanje s 1. strani)

1945—1970, posebno za prvih pet let. V teh letih smo uresničili največ predlogov, to se pravi krepko čez sto na leto. Morda bo kdo trdil, da so bili to tehnične izboljšave manjše vrednosti ter na nizki tehnični ravni. Morda je to tudi res, toda med malimi se včasih najde tudi katera precej velika. V teh letih so avtorji tehničnih izboljšav večkrat reševali vprašanja nemotene proizvodnje. Takrat nismo imeli niti društva in tudi ne oddelka za zaščito industrijske lastnine. Tega smo dobili šele leta 1971, zato nimamo za obdobje od leta 1945 do leta 1971 natančnih podatkov o vrednosti prihrankov in o vsotah, katere so dobili novatorji za uvedene tehnične izboljšave.

Razvejana dejanost na področju tehničnih inovacij se je kazala tudi v samoupravni dejavnosti. Zato ni nič posebnega, da je delavski svet Železarne že 24. januarja 1956 sprejel prvi pravilnik o upravljanju sklada za napredek proizvodnje, novatorstva in racionalizacije. Pobuda za sprejetje tega pravilnika je bilo nenehno upadanje števila predlogov tehničnih izboljšav (padec je razviden iz prikazanega diagrama). V letu 1958 je bil sprejet nov pravilnik o ocenjevanju in nagrajevanju tehničnih izboljšav. S sprejetjem zakona o patentih in tehničnih izboljšavah je bilo potrebno naš pravilnik dopolniti zato je delavski svet Železarne 21. septembra 1961 sprejel pravilnik o postopku za prijavljanje patentov in o nagrajevanju predlogov tehničnih izboljšav — to je bil že tretji pravilnik.

V letu 1961 je bilo na osnovi daljših priprav ustanovljeno društvo iznajditeljev in avtorjev tehničnih izboljšav. Že v prvem letu obstoja društva je Železarna pristopila kot kolektivni član društva, njena članarina pa je predstavljala 15 % izplačanih nadomestil, to je bil za tisti čas prav gotovo edini primer v Jugoslaviji. Upravni odbor društva je že leta 1962 začel s pripravami za nov bolj stimulativen pravilnik. Osnovo je predstavljala predlog tipskega pravilnika društva slovenskih ekonomistov, ki se je odlikoval poleg določenih fines tudi po zelo visoki odškodninski lestvici. Priprave so se zavlekle zaradi različnega nasprotovanja nekaterih vodilnih ljudi, zato je bil pravilnik z velikimi spremembami, posebno glede odškodninske lestvice, sprejet šele leta 1969. Tak pravilnik ni zadovoljil pričakovanih avtorjev, kar se je pokazalo v padcu vloženih in uresničenih predlogov. V letu 1976 je bil ta pravilnik delno popra-

vljen ter predložen v potrditev delavskemu svetu SOZD Slovenske Železarne ter tako postal pravilnik sestavljene organizacije. V letu 1978 je bil izdelan nov predlog samoupravnega sporazuma o inovacijah v Slovenskih železarnah, sprejet pa v letu 1979. Ta samoupravni sporazum je nekoliko izboljšal položaj avtorjev tehničnih izboljšav, kar potrjujejo tudi doseženi rezultati. V letu 1976 je bila spremenjena tudi članarina Železarne: namesto 15 % od izplačanih posebnih nadomestil se sedaj izplačuje 0,5 % od izkazanega prihranka oziroma koristi realiziranih tehničnih izboljšav, kar pa pri dosednji politiki izplačevanja posebnih nadomestil ne pomeni bistvenih sprememb.

Avtorji tehničnih izboljšav iz Železarne Jesenice so s svojo aktivnostjo prispevali tudi k napredku te dejavnosti tako v Sloveniji kot v Jugoslaviji. Za svojo organizacijsko dejavnost izven lastnega društva so že v letu 1964 dobili šest zveznih priznanj. Železarna pa je prejela priznanje sveta Leta tehničnih inovacij in varstva pravic industrijske lastnine v Jugoslaviji, od istega naslova je član našega društva prejel posebno diplomu. Nekaj inovatorjev je prejelo tudi Kidričeve plakete. Člani društva so prejeli posebna priznanja Zveze društev iznajditeljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jugoslavije.

Avtorji in društvo svoje dosežke razstavljajo na RAST YU že od vsega začetka ter so prejeli 7 zlatih, 3 srebrne in 6 bronastih plaket. Predsednik poslovnega odbora Boris Bregant je v letu 1984 prejel veliko srebrno plaketo. Društvo je v svojem 24-letnem delovanju organiziralo vrsto ogledov zagrebških vselejmov, tehničnega muzeja v Münchnu, razstave tehničnih dosežkov v Nürnbergu, vselejma v Leipzigu ter ogled tovarne težkih strojev v Magdeburgu, osemredno ekskurzijo v Egipt in ogled razstave tehničnih dosežkov na Čehoslovaškem. Prav tako vsako leto organizira ogled razstave RAST YU na Reki.

Društvo stalno sodeluje z društvi inovatorjev v železarni Sisak in ladjedelnici 3. maj na Reki ter v železarnah Štore in Ravne.

Društvo in inovacijski dejavnosti pa ni bilo vedno postlano z rožicami. Premagati so morali marsikatero oviro, ki so jo postavili prav tisti, ki bi morali še po svojem položaju v Železarni nuditi novatorjem in društvu vso pomoč. Na srečo so pri samoupravnih organih skoraj vedno in povsod našli na razumevanje in na pomoč, če so jo potrebovali.

PRIKAZ INVENTIVNE DEJAVNOSTI V LETIH 1971—1984

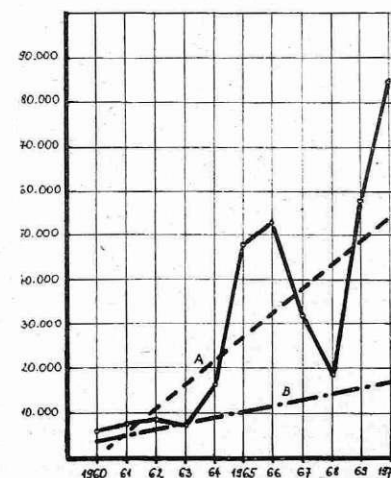
Leto	Koristi realiziranih predlogov	Izplačana posebna nadomestila	%	Število predlogov	Število avtorjev
1971	2.115.000,00	74.032,00	3,5	58	
1972	3.787.000,00	113.823,00	3,0	48	
1973	2.667.000,00	94.200,00	3,53	42	
1974	8.319.000,00	164.324,00	1,96	42	
1975	14.871.000,00	389.530,00	2,61	63	
1976	23.716.000,00	564.964,00	2,38	66	
1977	20.840.000,00	588.979,00	2,69	80	
1978	24.020.000,00	868.588,00	3,61	102	
1979	24.302.000,00	1.302.910,00	5,36	109	
1980	50.731.346,00	1.383.183,00	2,7	94	209
1981	71.744.724,00	2.367.573,00	3,33	123	308
1982	91.951.355,00	1.988.659,00	2,2	106	238
1983	158.142.004,00	3.296.374,00	2,1	119	261
1984	109.395.769,00	3.017.215,00	2,8	104	241
Skupaj:	606.428.198,00	17.213.004,00	2,86	1.156	1.257

Iz tega prikaza je v primerjavi z diagramom št. 1 razvidno, da smo v letu 1978 po 28 letih presegli magično številko 100 predlogov na leto. Od leta 1980 vodimo tudi evidenco sodelujočih avtorjev, seveda pa s tem ni rečeno, da tudi pred letom 1980 ni bilo predlogov tehničnih izboljšav, pri katerih je sodelovalo več avtorjev. Iz pregleda je razvidno, da inventivna dejavnost v Železarni Jesenice zasluži več družbenih priznanj, prav gotovo tudi najvišje priznanje Zveze DIATI Jugoslavije, saj so jih letos v Sloveniji dobili ljudje, ki so bolj malo naredili za napredek te dejavnosti pri nas.

Stane Torkar

Dopisujte

V ŽELEZARJA

Gibanje izplačil posebnih nadomestil od leta 1960 do leta 1970:

A — nominalni prikaz izplačil osebnih nadomestil
B — realna vrednost

ZAKAJ UKINITEV NEKATERIH REŠILNIH POSTAJ?

Kljub upoštevanju vseh predpisov o varstvu pri delu in dosledni uporabi zaščitnih sredstev prihaja občasno še vedno do lažjih in žal, tudi težjih poškodb pri delu. Te so še posebno prisotne v težki industriji, kamor sodi tudi naša Železarna, zato je hitra in predvsem strokovna prva pomoč nemalo kratkoročno odločilna za ponesrečenega delavca.

V Železarni imamo v ta namen organizirano zdravstveno službo na rešilnih postajah. Pred leti je bila opravljena strokovna analiza o delu rešilnih postaj. Pravzaprav je prišlo do polemike zaradi ukinitve rešilne postaje I. pri glavnem vhodu. Takrat so delavci Željarne zahtevali pojasnilo (žal ga niso dobili), zakaj je bila ukinjena. Zahtevali so tudi, da se jo ponovno uspostavi. Do tega ni prišlo in te rešilne postaje že nekaj let ni več.

Ukinitve rešilne postaje je bila povod, da sem takrat o tej problematiki napisal prispevek za »Željarja«. Že v naslednji številki je moja razmišljanja dopolnil danes že pokojni dr. Aleksander Rjazancev. Zapisal je, da so rešilne postaje bile in ostanejo rentabilne. Obema je v naslednjih dveh številkah odgovoril Janez Tušar, ki se je skliceval na analizo strokovne komisije, katere član je bil tudi sam, o delu rešilnih postaj.

Vsa stvar se je potem podelila do danes, ko sem po naključju dobil v roke osnutek predloga o novi organiziranosti prve pomoči poškodovanim in naglo obolelim delavcem Železarne. Osnutek predloga je izdelal sektor za ekonomiko in organizacijo (14. februarja 1985). Čeprav ima naslov »Vsem DS TOZD Železarnarje«, ga ti še niso dobili, prav tako ne vodje TOZD, kaj šele delavci, čeprav je predlog velikega pomena. Predlog obsega kar pet tipkanih strani, zato je preošioren, da bi ga citiral.

V nadaljevanju bom skušal opisati bistvo tega osnutka predloga o novi organiziranosti prve pomoči v Železarni. Rečeno je, da je sedanji način nudenja prve pomoči zastarel in da nas nekatere delovne organizacije v tem že prehitujejo. Rešilna ekipa naj bi bila le v Gasilskem domu Železarne. V tej ekipi bi bili: šofer — reševalec, zdravstveni tehnik in po potrebi še gasilec — reševalec. Ukiniti bi rešilni postaji na Javorniku in v HVŽ, ostali pa bi rešilni postaji Jeklarna-Plavž in Valjana Bela. Obstoj slednje bi dokončno uredili ob dograditvi jeklarne 2. Tako bi se zmanjšalo število zaposlenih delavcev na rešilnih postajah. Odpadle bi nekatere preventivne zdravstvene storitve, kot so: merjenje krvnega pritiska, izdajanje tablet proti bolečinam, previjanje manjših poškodb in podobno. Ob težjih nezgodah naj bi dežurna ekipa prišla na mesto nesreče v čim krajšem možnem času. Ob lažji nezgodi, bi prvo pomoč ponesrečenemu delavcu nudili njegovi sodelavci, ki bi opravili tečaj prve pomoči, ali pa tisti, ki že imajo 80-urni tečaj. Poudarjeno je tudi, da se ob tej reorganizaciji ne sme povečati bolezenska odsotnost z dela. Delavskim svetom Železarne, na katere je osnutek predloga naslovljen, priporočajo, da dajo do 31. marca 1985 soglasje za trimesčno poizkusno obratovanje. To je kratek povzetek omenjenega osnutka.

Naj sedaj napišem še nekaj osebnih misli o tej novi organiziranosti prve pomoči v Železarni. Vemo, da se bode, kot že nštetokrat poprej, spet našli posamezniki, ki bodo ugotovili, da sem tudi na tem področju popoln laik (kje pa nisem?), toda vsemeno. Prepričan sem, da so obstoječe rešilne postaje kar dober sistem v okviru nujenja prve pomoči ponesrečenemu delavcu. Novi način, kjer naj bi do ponesrečenja prišli z avtom, pa daje določene pomisleke. Kaj bo v primeru, da bi prišlo do nesreče istočasno na dveh mestih, recimo na Javorniku in v HVŽ? Kdo bo odločil, kam naj gre najprej dežurna ekipa. Prav zaradi same razsežnosti Železarne, bi kazalo obdržati vse rešilne postaje in ponovno usposobiti tudi rešilno postajo I. pri glavnem vhodu za potrebe TOZD Željarne, Elektrode, Strojne in Remontne delavnice ter OTK. Če obstoječi način rešilnih postaj po trditvi sektorja za ekonomiko ne zagotavlja učinkovite prve pomoči, jo bo novi način še toliko manj. Zato je nujno, da rešilne postaje delajo na vse tri izmene, tako kot proizvodne in storitvene TOZD. Treba je zagotoviti tudi delavce za nadomeščanje v času dopustov, ne pa, da so rešilne postaje v takih primerih zaprte.

O omaricah za prvo pomoč sem takrat, pred leti že napisal svoje mnenje, vendar naj ga ponovim. Te omarice so lahko le zgodovina preteklega časa, ko je bila pomoč ponesrečenemu delavcu še v prvi fazi in kot taka bolj amaterska. 80-urni tečaj prve pomoči nikakor ne more biti enakovreden štiriletnemu šolanju v

srednji zdravstveni šoli, ki so ga opravili delavci, sedaj zaposleni na rešilnih postajah. Ne vem, kako si more kdo predstavljati, da bi sodelavec, ki je ravno tako umazan kot ponesrečenec, nudil prvo pomoč v takšni obleki in s takimi rokami. Vprašanje je tudi, kje bomo ponesrečenemu nudili prvo pomoč, saj prostora oziroma rešilne postaje ne bo več. Pa menda ne kar na tleh, v vsej umazaniji okoli stroja? To bi bil absurd! Infekcija je s tem zagotovljena! Ponuja se tudi vprašanje, kdo bo pri poškodbi odločil, ali je potrebno ponesrečenega delavca napotiti k zdravniku ali ne. Zmotna odločitev je lahko odločilna za nadaljnjo hospitalizacijo ponesrečenega delavca, ali celo vzrok trajne invalidnosti. Kdo bo v takem primeru prevzel odgovornost? Nihče, ki še ni bil kdaj prisoten pri takšnih nesrečah, ne ve, kako odločilne so takrat minute, včasih celo sekunde. V svoji tridesetletni delovni dobi v Železarni sem bil priča številnim nesrečam: urezom s pločevino, vdomom z žico, opeklina električnega toka in celo nesreče s smrtnim izidom. Leta 1972 sem nesrečo doživel tudi sam, ko mi je 15-tonski žerjav v Hladni valjarni Jesenice poškodoval hrbtenico. V vseh naštetih primerih je bila pomoč človeka na rešilni postaji hitrejša od vsakega avtomobila! Prav v TOZD Hladna valjarna Jesenice so urezi s hladno valjanimi trakovi včasih tako hudi, da bi ponesrečeni delavec izkrmavel še pred prihodom rešilnega avtomobila. Le hitra in priselna intervencija delavke na rešilni postaji mu lahko reši življenje. Zato je ukinitve katerekoli rešilne postaje v Železarni popoln nesmisel. Upoštevati je treba tudi vremenske in prometne pogoje, ki bi ovirale hitri prihod dežurne ekipe iz gasilskega doma. Vsekakor bi bil tak način ob cenah bencina, vzdrževanja vozil in drugih stroških dražji od sedanjega.

Ena od številnih točk v osnutku nam jasno pove, zakaj nekateri hočejo reorganizacijo zdravstvene

službe za vsako ceno, pa čeprav v škodo delavca. Stabilizacijski ukrepi nas sedaj silijo, da zmanjšamo število zaposlenih delavcev. Dvomim, da smo finančno že tako na psu, da ne bi zmogli sredstev za sanitetni material in osebne dohodke delavcev na rešilnih postajah. Končno pa nosijo finančno breme posamezne proizvodne TOZD, v katerih so rešilne postaje. Če že moramo ukiniti nekaj delovnih mest, sem mnenja, da bi jih kar precej lahko ukiniteli že jutri brez vsake škode v raznih skupnih službah in v administraciji, katere je tudi v naši železarni preveč.

Če bo prišlo do ukinitve rešilnih postaj, bodo čakalnice naše obratne ambulate še bolj napolnjene kot sedaj. Pa tudi obe rešilni postaji, ki bi še ostali (Plavž-Jeklarna in Valjana Bela), bi imeli dosti več dela, čeprav sta že sedaj najbolj obremenjeni. Kam naj gre delavec, ki bi se sredi dela slabo počutil, izmerit krvni pritisk, ob zobobolu ali glavobolu po tableto in podobno? Vzel bo propustnico in šel domov, stroj pa bo ostal prazen. Vsi skupaj, torej tudi sektor za ekonomiko, pa smo plačani samo od tega, kar naredi proizvodni delavec. Kdaj nam bo to jasno? Zato je nujno, da obstoječe rešilne postaje obdržimo in jih primerno posodobimo. Prihodnost bo pokazala, da je to najboljše in najcenejša naložba, ki se bo bogato obrestovala.

Razmisliiti bo treba tudi o nagrajevanju delavcev, zaposlenih na rešilnih postajah. Ti so s svojo 9. plačilno kategorijo na samem repu delavcev s srednješolsko izobrazbo v Železarni. Ko bo urejeno nagrajevanje, ne bo problemov s kadri za rešilne postaje.

Nihče nima pravice mimo delavcev odločati o reorganizaciji zdravstvene službe. Predlog morajo obravnavati delavci na sestankih SDS. Vse pripombe, ki bi jih dali delavci, je TREBA dosledno upoštevati. Samo delavci lahko odločijo, ali bodo rešilne postaje ostale ali ne, saj končno izključno oni zagotavljajo finančna sredstva za pokritje stroškov rešilnih postaj, ki jih potrebujejo. Če bo potrebno, jih mora v teh zahtevah podpreti tudi sindikat, ki je dolžan zastopati interese delavcev v združenem delu.

Janko Fon

LASTNI VAGONI — MANJŠA STOJNINA

V prvih dveh mesecih letošnjega leta smo plačali več kot šest milijonov din in pol stojnine. Razkladanje in nakladanje je bilo oteženo zaradi izredno slabega vremena (nizke temperature) in zaradi pomanjkanja lokomotiv in premikačev. Največje stojnine so še vedno zaradi starega železa. Razkladajo ga prepočasno, ker nimajo dovolj skladiščnega prostora. Veliko težav bi odpravili, če bi podaljšali žerjavno prago in tako pridobili več prostora.

Odpreda je bila v prvih dveh mesecih dokaj dobra, čeprav so še vedno težave zaradi kontingentiranih pošilk v Srbijo, pri izvozu pa so imeli nekaj težav pri odpremi v specialnih vagonih.

Nove pogodbe o stojninah z železnico še nimamo, vendar se nam ne obeta nič dobrega. Odločiti se moramo med štirimi možnostmi: po prvi plačamo železnici za polovico večjo vozino in en zakupni dan (zakupni dan je 6755 dinarjev za dvoosni in 10.651 dinarjev za štiroosni vagon); po drugi plačamo vozino in enoinpoldnevni zakupni dan, po tretji vozino in enodnevni zakupni dan, po četrti pa samo vozino.

Če se odločimo za prvo in drugo možnost, nam železnica zagotavlja redno dostavo vagonov, če pa se odločimo za zadnji dve, dostave ne zagotavljajo. Po mnenju delavcev špedicije in komercialnega sektorja sta za nas najboljši druga in tretja možnost.

Da bi čim bolj zmanjšali stojnino, ki nastane zaradi razkladanja starega železa, so se na špediciji odločili za nakup petih vagonov za prevoz starega železa na kratkih razdaljah do dvesto kilometrov. Tako nam ne bi bilo treba plačati stojnine in odškodnine za poškodovane vagonne. Vagoni za prevoz starega železa so zelo stari, zato so bile poškodbe zelo pogoste. Za vsak poškodovan vagon pa smo morali poleg odškodnine železnici plačati še tri zakupne dni.

S sodelovanjem oddelka marketinga so ugotovili, da se nam bolj splača kupiti lastne vagonne, kot pa plačevati visoke stojnine ali najemino, saj se bodo vagoni obrestovali še pred amortizacijo. Sedaj v sodelovanju z nabavo iščejo najboljše ponudnike.

Ker je bilo največ stojnin zaradi sunkovitega dovoza starega železa in zaradi kosovno zelo neprimerne ga češkega jeklenega odpadka, so bi

li sprejeti ukrepi za zmanjšanje stojnin: Eden od ukrepov je bil tudi najem oziroma sofinanciranje skladišč za jekleni odpadke v koprskem pristanišču. Prvi dobri rezultati so še vidni, saj ladijske pošiljke lahko uskladiščijo in jih potem enakomerneje odpošiljajo.

Češki jekleni odpadki, ki je kosovno neprimeren, pošiljajo na razrez, nekvoliteten jekleni odpadki domačih ponudnikov pa zavrtaajo in jim zaračunavajo stroške prevoza.

Zaradi rednega izvajanja vseh ukrepov in nakupa lastnih vagonov za prevoz jeklenega odpadka se nam končno le obeta, da se bo stojnina kot eden velikih stroškov naše železarne le nekoliko zmanjšala.

Lilijana Kos

Kaj pa zimska oprema? (foto I. Kučina)

HIŠNI SVETI: PRAVICE DA, DOLŽNOSTI NE

Odboru za kadre in družbeni standard pri delavskem svetu naše železarne so stanovanjci bloka na Cesti revolucije 6 poslali dopis, v katerem oddelek za družbeni standard opozarja na po njihovem mnenju nepravilno dodeljevanje stanovanj dvema našima sodelavcema. Na uredništvu smo se odločili, da bomo podatke preverili, zato smo se pogovorili z vodjo oddelka za družbeni standard, o mnenju sindikata pa smo povprašali predsednika konference osnovnih organizacij sindikata naše železarne.

V nepodpisanem dopisu stanovanjci omenjenega bloka opozarjajo, da je bila spomladi lani našemu sodelavcu dodeljena garsonjera, vendar je ne uporablja. Stanovalec je zato zanimalo, zakaj je naš sodelavec dobil garsonjero in kakšna merila so bila pri tem upoštevana.

Vodja oddelka za družbeni standard Božo Pančur je pojasnil, da so očitke preverili in ugotovili, da je bil postopek za dodelitev stanovanja pravilen, saj je naš sodelavec stanovanje dobil, ko je bil po seznamu upravičen nanj. Vendar je bila garsonjera potrebna večjega popravila, ki se je zavleklo do zime. Ker je bila letošnja zima izredno huda in mrzla, je sodelavec zaprosil, da bi se lahko vselil kasneje, kar so mu tudi odobrili. Na oddelku so se odločili, da se mora izseliti iz samskega doma do konca tega meseca, sicer bodo začeli postopek za izselitev. Istočasno so upravo samskega doma obvestili, da ima stanovanje, zato nima več pravice do regresirane stanarine v samskem domu.

Kot drug primer »nepravilnega« dodeljevanja stanovanj so stanovanjci bloka na Cesti revolucije 6 navedli, da so našemu sodelavcu, invalidskemu upokojujencu, dodelili enosobno stanovanje, prej pa je stanoval v dvosobnem. Za obe stanovanji so zaprosili tudi drugi občani, ki že stanujejo v tem bloku, ker so se želeli preseliti v nižje nadstropje ali ker jim kot upokojujencem pripada večje stanovanje (?).

Vodja oddelka je za mnenje o tem dopisu povprašal nekatere stanovalece omenjenega bloka in predsednika hišnega sveta, vendar o tem, da je bil poslan takšen dopis, niso vedeli ničesar. Ker je neznan pisec v dopisu poudarjal tudi moralnost dodeljevanja stanovanj in vlogo hišnega sveta, ki naj bi imel pravico odločati o tem, kdo se bo vselil v kakšno stanovanje in kdaj, smo pregledali tudi zakon o stanovanjskih razmerjih iz leta 1982.

Po tem zakonu imajo hišni sveti pravico in dolžnost dajati mnenje o opravljanju dejavnosti v stanovanju, oddajanju stanovanj včasno uporabo, obveščati o izpraznitvi stanovanj in dajati soglasja za preureditev skupnih prostorov (kleti in podstrešja). Pravice in dolžnosti ima tudi skupnost stanovalcev, ki daje soglasje za spremembe prostorov (stanovanj), prevzema stanovanja od bivšega stanovalca in ugotavlja stanje stanovanja in daje mnenje o spremembi namembnosti stanovanja (poslovni ali drugi namenski prostori, razen, če gre za vzgojnovarstvene namene).

Stanodajalec (v tem primeru naša železarna) pa je dolžan odpovedati imetniku stanovanjsko pravico, če gre za krivdne razloge in če to zahte-

va skupnost stanovalcev. Krivdni razlogi so uporaba stanovanja v nasprotju s samoupravnimi splošnimi akti, ki jih je moral potrditi s podpisom izjave, ali na škodljiv način, neplačevanje stanarine in drugih obveznosti ter oviranje drugih stanovalcev pri mirni uporabi stanovanja.

Stanovanjska pravica je pravica, ki izhaja iz pravice do dela, zato smo v Železarni dolžni reševati stanovanjsko problematiko aktivnih delavcev in tistih upokojujencov, ki so prošnjo za stanovanje oddali, ko so še redno delali. Naša železarna namena za nakup novih stanovanj veliko denarja, zato je njen stanovanjski fond vedno večji. Za vsa stanovanja, ki jih je zgradila, ali kupila s svojimi sredstvi, ima tudi lastninsko pravico in tako kot stanodajalec samo ona lahko odloča, kdaj se bo kdo kam vselil. Merila za dodeljevanje stanovanj pa so v skladu z zakonom delavci Železarne sprejeli z referendumom in opredelili v pravilniku o stanovanjskih razmerjih. Zato je nedopustno in nesramno, da si nekdo lasti pravice, ki mu po nobenih merilih ne pripadajo, ne izpolnjuje pa svoje osnovne dolžnosti, da upravlja z družbeno lastnino, ki mu je zaupana. Možnosti hišne samouprave so zelo velike, le poznati in uveljavljati jih je treba, ne pa, da svoje moči izgublamo s sklicevanjem na moralnost in opozarjanjem na napake, ki jih tudi sami delamo.

Božo Pančur je menil, da bi lahko stanovanjske probleme hitreje reševali, če bi odpravili nekatere zakonske pomanjkljivosti in uvedli večje in enotno evidenco o gibanju prebivalstva in spremembah stanovanjskih razmerij. Zakon o stanovanjskih razmerjih je po njegovem mnenju preveč socialen, ker od lastnika zahteva, da nedovoljena stanja po dveh letih legalizira. Tako lahko stanovalec, ki ni delavec Železarne, po dveh letih bivanja v stanovanju dobi stanovanjsko pravico, če se prejšnji lastnik preseli ali umre. V zakonu je še veliko drugih pomanjkljivosti, ki dopuščajo možnost, da jih posamezniki zlorabijo, lastniki stanovanj pa je v takih in podobnih primerih premalo zaščiten. Zato bi bilo vredno razmisliti o predlogu, da bi na nek način povežali enotno matično število občana s stanovanjsko odločbo. Tako bi bili nosilci stanovanjske pravice enotno evidentirani preko matične številke, matični urad pa bi lastnika stanovanja ali stanovanjsko skupnost obveščal o stanovanjskih spremembah. S tem bi sicer hišne svete prikrajšali za en pristojnost, izognili pa bi se »osebne mu vplivu«, ko hišni sveti svojo dolžnost, da obveščajo o praznih stanovanjih in drugih nepravilnostih opravljajo samo takrat, ko jim ne kdo ni všeč.

Zvone Miklič, predsednik konference osnovnih organizacij sindikata, je dejal, da je vloga sindikata preveriti, ali so bile res kršene pravice delavcev in določila pravilnika o stanovanjskih razmerjih. Ob tako velikem obsegu stanovanjskih problemov je strogo upoštevanje pravilnosti, ki je ne more zmanjšati niti sklicevanje na moralnost in »pravice« hišnih svetov. Zato pri dodeljevanju stanovanj strogo upoštevamo merila iz pravilnika in se ne oziramo na mnenje hišnega sveta o »primernosti« bodočega stanovalca in podobna »moralna« merila.

Dobro bi bilo pregledati določila pravilnika in se dogovoriti za dodatna merila, predvsem glede plačevanja lastne udeležbe. Ker predstavlja plačevanje udeležbe in stanarine za mnoge delavce zelo velik strošek, se raje odločajo za manjša ali manj komfortna stanovanja. Cilj sindikata in strokovne službe pa ne more biti, da bi delavce usmerjala v manjkvalitetna in tako tudi cenejša stanovanja.

Sindikat bi se moral bolj uveljavljati in prodreti pri oblikovanju cen gradbenih storitev, saj mu novi zakon o cenah to zelo omogoča. Delavci in občani bi morali bolj obveščati in osveščati, da so istočasno uporabniki in proizvajalci in da ima lahko avtomatično povečanje cen usodne posledice tudi za tiste, ki so ga sprejeli. Lahko se namreč zgodi, da če nekaj let, ko bodo sami ali pa njihovi otroci potrebovali stanovanje, tega ne bodo mogli kupiti niti najeti, ker ne bodo imeli denarja, da bi plačevali stanarino, ki so jo sami določili.

Lilijana Kos

V TOREK BODO ZASEDALI VSI TRIJE ZBORI SKUPŠČINE OBČINE

(Nadaljevanje s 1. strani)

slednje namene: postaji milice Jesenice za pokritje primanjkljaja sredstev iz leta 1984 — 112.007 din, Planinskemu društvu Jesenice za dokončanje koč na Golici — 100.000 din, Planinskemu društvu Kranjska gora za obnovo koč na Gozdu — 100.000 din, 313.713,55 din pa se preneša v proračun za leto 1985.

Ze omenjena posebna partija proračuna v višini 19 milij. 255 tisoč dinarjev pa se nameni: 3.083.226,30 din za samoupravi sklad za intervencije v porabi hrane in za financiranje blagovnih rezerv na ravi SR Slovenije, 31.143,70 din za formiranje enodotnega občinskega rezervnega sklada in 16 milij. 140.630 din za blagovne rezerve in intervencije v porabi hrane v občini Jesenice.

Odloku je priložen pregled vseh prihodkov in odhodkov proračuna občine v letu 1984 in razporeditev proračunskih dohodkov v letu 1984.

PRORAČUN OBČINE ZA LETO 1985

Predlog odloka o proračunu občine Jesenice za leto 1985 je sestavljen po istem principu kakor zaključni račun proračuna za leto 1984. Proračunski prihodki bodo v letu 1985 znašali 302.150.000 din, tolikšna pa bo tudi razporeditev prihodkov.

Po družbenem dogovoru o izvajanju politike na področju splošne porabe je dogovorjena poraba v občini Jesenice 47 % višja od leta 1984, kar je 262.127.000 din. Ta znesek se zmanjša za 455.000 din od nerealizirane 95 % izterjave v letu 1982 in poveča za priznavalne borcem NOV, ki so v letu 1985 še izvedle iz omejitve. Nelimitirani so tudi lastni prihodki v višini 12.100.000 din, turistične takse in takse na promet parkirarjev in kopitarjev. Skupna proračunska poraba tako znaša, kakor smo že navedli, 302.150.000 din. Po podatkih uprave za družbene prihodke občine Jesenice, ocene turistične takse, takse na promet parkirarjev in kopitarjev ter ostalih taks bo v občini možno realizirati 292.387.000 din prihodkov. Razliko do dovoljene višine porabe v višini 9.763.000 din pa je občina upravičena pridobiti od odstopljenega dela republiškega prometnega davka.

O osnutku odloka so zbori razpravljali že na decemberski oziroma januarski seji. Od pripomb, ki so bile dane na osnutek, Izvršni svet Skupščine občine predlaga, da se upoštevajo naslednje:

- povečanje osnov iz leta 1984 za dovoljene valorizacije osebnih dohodkov tistim proračunskim porabnikom, ki jim v letu 1984 za to niso bila zagotovljena sredstva,
- pokrivanje nujnega vzdrževanja na objektu postaje milice Kranjska gora,
- nova zaposlitev pri upravi inšpekcijskih služb za Gorenjsko,
- pokritje potreb za nove zaposlitve v upravnem organu občine Jesenice,
- zahtevek za pokritje dela stroškov ob pripravah na gradnjo karavanškega predora in izdelavo elaborata za ugotovitev možnosti kandidiranja za zimske olimpijske igre treh dežel,
- povečanje zneska za vzdrževanje zgradbe družbenopolitičnih organizacij občine.

PREDLOG ZA USTANOVITEV SVETA GORENJSKIH OBČIN IN PREDLOG NJEGOVEGA STATUTA

S sprejemom predloga dogovora o ustanovitvi sveta gorenjskih občin in predloga statuta sveta gorenjskih občin želijo občinske skupščine vseh petih gorenjskih občin ustanoviti prve osnove oziroma pogoje za nadaljnji razvoj medsebojnega usklajevanja pri izpolnjevanju nalog občin, ki so skupnega pomena za delovne ljudi in občane, ki živijo na tem območju. S sprejemom dogovora in statuta, je rečeno v obrazložitvi, bo podana osnova in možnost demokratične izmenjave medsebojnih mnenj in stališč, ki so osnova za določanje in uresničevanje skupnih interesov in ciljev.

Gorenjske občine so bile podobno organizirane že deset let in upravičile tako organiziranost, vendar pa, kot navajajo v gradivu, bi morali v prihodnje nekatere organizacijske elemente posodobiti oziroma racionalizirati. Po novem predlogu bo na mesto dosedanje skupščine gorenjskih občin in predsedstva deloval enoten organ, to je svet gorenjskih občin. Materialne obveznosti občin se zaradi teh sprememb bistveno ne bodo spremenile oziroma bodo celo nekoliko nižje.

IZVAJANJE POLITIKE CEN V LETU 1984

Izvršni svet Skupščine občine Jesenice predlaga delegatom vseh treh zborov v razpravo poročilo o izvajanju politike cen v letu 1984. Po odmrznitvi cen konec aprila 1984 so bili za izvajanje politike cen predvideni štirje režimi: maksimiranje cen, obvezno samoupravno sporazumevanje, pošiljanje cenikov v vednost (cenik je bilo potrebno poslati pristojni skupnosti za cene v osmih dneh po začetku uporabe cen) in

spremljanje (cenik je bilo potrebno poslati 30 dni pred začetkom uporabe cen). Za cene s področja stanarin, komunalnih storitev, mestnega prometa in kruha so izvršni sveti občin sprejeli dogovor o izhodiščih za določanje cen nekaterih izdelkov in storitev iz pristojnosti občin. Z novimi predpisi v septembru je nadzor nad cenami znatno popustil, vendar pa, kot ugotavlja poročilo, je septembrska sprostitev v konci fazi delovala pozitivno. Do konca leta 1984 so cene dosegle naslednjo rast (primerjava december : december:

	XII 1984/83		XII 1983/82	
	SFRJ	SRS	SFRJ	SRS
— proizv. cene ind. izdelkov	152,9	156,0	155,0	156,3
— cene na drobno	152,4	154,9	158,4	160,1
— cene storitev	144,7	139,2	150,0	149,4
— cene življ. potrebščin	146,1	151,2	160,0	160,1

Kakor je razvidno iz razpredelnice, je bila, razen rasti proizvajalcev cen industrijskih izdelkov v Sloveniji, rast vseh ostalih cen v SFRJ in SR Sloveniji nižja kot v letu 1983.

V tretjem delu poročila podrobno navaja politiko cen v letu 1984 v jeseniški občini, ki jo je izvajala skupnost za cene občine, na osnovi skupnega dogovorjenih stališč z ostalimi skupnostmi za cene, republiško skupnostjo za cene in Izvršnim svetom SR Slovenije.

Stanarine in najemnine za poslovne prostore so se na osnovi sprejete dogovora o izhodiščih za določanje cen nekaterih izdelkov in storitev iz pristojnosti občin v letu 1984 povečale za 30 %. Nove cene so veljale od 1. avgusta 1984.

Isti režim je veljal tudi za komunalne storitve. Izvršni svet je v mesecu juniju sprejel sklep o 25 % povzvišanju cen centralnega ogrevanja, 44 % povzvišanju cen vodarine, 37 % povzvišanju cen odvoza smeti in 29 % povzvišanju cen kanalizacije. Cene ogrevanja iz toplovlada so se v mesecu decembru ponovno povečale in je skupna podražitev v letu 1984 42 %.

Cene v mestnem potniškem prometu je Izvršni svet potrdil dvakrat, obkraj na račun podražitve nafte. Tako so se te cene s 25. julijem podražile za 33,33 %, 7. decembra pa še za 15 %.

Porast cen obrtnih, gostinskih, kulturnih in ostalih storitev je bil določen s projekcijo gibanja cen, ki so jo pripravila posamezna združenja pri Gospodarski zbornici Slovenije. V okviru tako določenih poprečnih odstotkov povečanj cen je bilo možno cene posameznega izdelka ali storitve povečati največ do 50 % več, kot je bilo predvideno v politiki cen za panogo oziroma skupino izdelkov in storitev.

Zadnji del poročila navaja opažanja pri delovanju skupnosti za cene od uveljavitve zakona o temeljnih si-

stema cen in družbeni kontroli cen do njegovega prenehanja.

USKLAJEVANJE DAVČNEPOLITIKE V LETU 1985

Delegatom vseh treh zborov je predložen v obravnavo in sprejem predlog dogovora o usklajevanju davčne politike v letu 1985, ki ga zaradi izenačevanja pogojev gospodarjenja, skladnega razvoja SR Slovenije, zagotovitve enakopravnega položaja občana in v skladu s 7. členom zakona o davkih občanov sklenejo skupščine občin v SR Sloveniji. Udeležence se dogovarjajo za naslednje davke, ki jih bodo predpisale v letu 1985 in ki so po zakonu dohodek občin: davek od osebnega dohodka delavcev, davek od dohodka kmetijskih dejavnosti, davek iz dohodka iz gospodarske dejavnosti, davek iz dohodka iz poklicnih dejavnosti, davek iz dohodka iz avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav, davek od dohodka iz premoženja in premoženjskih pravic, davek od premoženja, davek na dobitke od iger na srečo, davek od prometa izdelkov in storitev.

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti bosta obravnavala še:

- predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o davkih občanov,
- poročilo o izvajanju programa samoupravnega sklada za intervencije v kmetijstvu in porabi hrane v občini Jesenice za leto 1984 in program sklada za leto 1985 ter sklep o ugotovitvi višine prispevka v letu 1985 (o tem smo poročali v deveti številki Železarja),
- osnutek sklepa o prenosu pravice razporejanja in prenosu pravice odločanja o dodeljevanju stanovanj v družbeni lastnini, kjer je vpisana uporaba občini Jesenice.

2. SEJA ZBORA VEZISTOV NOV GORENJSKE

Na partizanski domačiji pri Vinku Bercetu na Mlaki v Radovljici so se 14. marca sestali člani odbora sekcije vezistov NOV za Gorenjsko, da bi po sprejetem programu dela na lanski letni skupščini začrtali nove dejavnosti.

Predstavniki odbora se bodo udeležili »lova na lisice«, tekmovalnega radioamaterjev v lovu skrite radioodajne postaje, ki ga bo pripravil radioklub »Železar« z Jesenic predvidoma v soboto, 27. aprila, na Pristavi. Vsi vezisti NOV Gorenjske se bodo udeležili srečanja z delavci DO Telematika ISKRA, ki bo predvidoma 1. junija. O kraju in času se bodo še dogovorili z vodstvom te delovne organizacije. Aktivni po občinah bodo pobudniki tekmovalnih mladih radioamaterjev po šolah in klubih. Dva člana odbora se bosta udeležila republiške proslave dneva vezistov, člani odbora pa bodo za ta dan, 26. septembra obiskali veziste JLA v vojašnici Stane Žagar v Kranju. Ob tej priložnosti bodo vojakom pripovedovali o doživetjih pri vzpostavljanju zvez med NOB. Srečanje z delavci PTT bo 3. oktobra na Primskovem pri Kranju, kjer bo tudi letna skupščina. Na seji sta bila tudi predstavnika enote za zveze iz vojašnice v Kranju in predstavnik pododbora kurirjev NOV za Gorenjsko. Veziste je povabil na srečanje kurirjev Gorenjske, ki bo letos 7. junija v Krpinu v Begunjah. Zaradi zmanjšane proračuna bodo v prihodnje družinam umrlih vezistov namesto venca prispevali tisoč din. Člani aktivna vezistov po občinah, ki delujejo v okviru občinskih odborov ZVB NOV, se bodo sestali vsaj enkrat na leto, se dogovorili o uresničevanju teh in še drugih nalog, ki jih bodo sami določili, oziroma jih bodo sprejeli v okviru te organiziranosti.

Seja je bila kratka, jedrnata in prijetna, saj vezisti — borci NOV na njej vedno obude spomine na vojne čase. Pripravili so tudi predloge o brezplačnem letovanju v domovih PTT in predloge za priznanja, ki jih Skupnost vezistov NOV Slovenije podeli na letni skupščini Jesenice.

B. B.

Železarski globus

MEHIKA

Po japonskih podatkih bo kmalu pričelo s proizvodnjo mešano japonsko-mehiško podjetje Produktura Mexicana de Tuberia. Izdelovali bodo cevi z velikim premerom. V prvi fazi bo znašala letna proizvodnja 30.000 do 40.000 ton cevi, leta 1986 pa bo narasla na okrog 200.000 ton letno. Tovarna je zgrajena na obali Tihiga oceana. Z gradnjo so pričeli že leta 1981, vendar se je zaradi pomanjkanja denarja zelo zavlekla.

ŠPANJA

Španske železarne so lani izdelale rekordnih 13,48 mil. tone surovega jekla. To je v primerjavi z letom 1983, ko so izdelale 13,01 mil. ton, za 3,6 % več. Doma so porabili 8,12 mil. ton. Tudi zaloge železarskih izdelkov so se zmanjšale, saj je večji tudi izvoz.

DELAVSKI SVETI O DOLGOROČNIH USMERITVAH RAZVOJA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE DO LETA 2000

Razprava v TOZD in delovnih skupnostih se je odlikovala po precejšnji širini razmišljanja: gibala se je od pomislekov, da niso dovolj strokovno sposobni, da bi dajali pripombe in s tem prevzemali odgovornost za razvoj (sem lahko pristavimo tudi opombo, da odgovorni pripravljenci osnutka niso nikjer podpisani), da je v tako nestabilnih razmerah težko predvideti razvoj TOZD ali delovne organizacije, do splošnih opozoril, da z omejevanjem našega razvoja predvsem na čisto metalurško dejavnost pristajamo na preveliko dohodkovno odvisnost (dinarsko in devizno) od drugih, pa do povsem konkretnih pripomb. Predvsem zaradi večjega finančnega efekta bi kazalo tudi v Železarni Jesenice dati predelavi in finalizaciji metalurških izdelkov isto veljavo, kot jo imata v Ravnah in Storah. Z okrepljeno predelavo bi zmanjšali dohodkovna, investicijska in izvozna tveganja.

Za vsa kvalitetna jekla smo prisiljeni uporabljati tudi drag, dostikrat uvožno pogojen material, zato bi morali v kar največji meri razvijati drugo komponento, ki blago plemeniti z znanjem in delom. Ideja za finalizacijo je bilo že kar nekaj in terjajo temeljit pretres. Naj jih naštejemo le nekaj: izdelava metalurške opreme, razrez HVT, pločevine, oziroma ščancanje elementov po potrebi naročnika, izdelava in obdelava odličnih težjih strojnih delov, smotrna izraba sektorja za izdelavo strojnih delov itd., posamezne delovne skupine zanima možnost in ekonomska upravičenost ponovne izgradnje moderne cevarne.

V usmeritvah je premalo obdelan tudi vzdrževalni del, ki se bo moral prilagajati novejšim generacijam in stanju proizvodnih naprav in tehnologije. Do usklajevanja in medsebojne pomoči bi moralo priti med železarnami tudi na tem področju, ne samo pri izdelavi rezervnih delov. V osnutku se premalo vidi Železarna in njen razvoj v okviru SOZD SZ. Osnutek tudi ne obravnava posledic tega, da smo zaradi čakanja na večje projekte razmeroma malo vlagali v manjše. Te posledice danes že čutimo.

Pogoje investiranja bi morali izenačiti za vse članice Splošnega združenja metalurgije, kajti črna metalurgija v drugih republikah ni samo v ugodnejšem položaju glede surovin, temveč tudi pri pogojih investiranja. Zaradi razkoraka med proizvodnjo jekla in porabo v predelovalni industriji bi se moral izvoz izdelkov črne metalurgije znižati na račun združevanja deviz pri izvozu usmerjenih predelovalnih. Bolj bi se morali usmerjati v skupni izvoz. Posebej je treba poudariti dosledno in temeljito razčlenitev povezave s proizvajalci ferolegur (veliko ferolegur gre v izvoz ob pomanjkanju na domačem trgu), oziroma trajno zagotoviti njihovo dobavo iz domačih virov, saj je to pogoj za hitrejši prehod na proizvodnjo kvalitetnejših jekel.

V usmeritvah je treba večjo pozornost nameniti tudi kadrom (prestrukturiranje kadrov; pri kadrovski politiki je treba slediti vse zahtevnejšim proizvodnim programom) in organiziranosti, kajti to sta pogoja za napredek v osnovni dejavnosti in predelavi. Kazalo bi tudi skrajšati službe in okrepiti tehnični in proizvodni sektor. Skrajšati bi kazalo tudi kvalitativni asortiman in s poenostavitvijo tehnoloških poti znižati proizvodne stroške.

V posameznih TOZD so bile izrečene zelo konkretne pripombe:

V TOZD PLAVŽ pravijo, da morajo plavži obratovati normalno, dokler ne bodo izpolnjeni vsi pogoji za njihovo ukinitve: da mora torej biti zagotovljen vložek za normalno delo nove jeklarne in okrnjene stare jeklarne, izobraževanje delavcev, delovodij in vodilnega kadra pa mora potekati že med gradnjo.

TUDI V DU JAVORNIK-KOROŠKA BELA SO ŽENE PRAZNOVALE

V soboto, 9. marca, so se zbrale članice domačega društva in članice Društva invalidov Jesenice v prostorih doma upokoencev na Javorniku k skupnemu praznovanju dneva žena.

Prvi je nastopil moški pevski zbor Društva upokoencev pod vodstvom Jaka Vebra, ki je po nekajmesečni odsotnosti zaradi bolezni spet vodil zbor. Žene so jih nagradile z dolgim ploskanjem.

Pozdravnim besedam predsednika Društva upokoencev Jaka Svetina je sledila recitacija učenke osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB Mojce Pirija o materinski ljubini.

Z navdušenjem so bile pozdravljene pevke domačega društva, saj je zbor vedno številnejši in kvalitetnejši. Vodi ga z veliko požrtvovalnostjo pevovodkinja Breda Prašnikar. Z recitacijo je še enkrat nastopila recitatorka Mojca.

V TOZD JEKLARNA omenjajo, da v osnutku ni nikjer omenjeno sodelovanje z Magnohromom ter da bi morali s sovlaganjem v Šamot Arandjelovac rešiti problem preskrbe primarnih in sekundarnih materialov za drsna zapirala in kontiliv. Pri jeklenem odpadku ne bi smeli gledati samo na količino, temveč tudi na kvaliteto (delež saržirnega, kvalitetne razmejivke ipd.). Naj še omenimo, da v TOZD Hladna valjar na Bela izražajo bojazen, da zaradi nabave jeklenega odpadka ne bi prišli v preveliko uvožno odvisnost od tujine.

V TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE so proti ukinitvi valjarske proge, kot tudi proti temu, da bi jim ostala le termična obdelava (ker ni nakazanih možnosti prevoza in valjanja dimenzij in kvalitet za namensko proizvodnjo). Vprašujejo tudi, ali bo TOZD Valjarna bluming štelke sposobna zagotoviti potrebno količino pločevine za normalno delo.

V TOZD VRATNI PODOBOJI pravijo, da je treba predvideti tudi razvoj predelave oziroma finalizacije ploščatega dela proizvodnje.

V TOZD STROJNE DELAVNICE menijo, da se mora proizvodnja izdelkov kovinske predelave, strojne industrije, prometnih sredstev ipd., ki sedaj predstavlja le 10 % celotne proizvodnje (III.—2. 4.), bistveno povečati, vendar ne v Železarni Jesenice. Opozarjajo tudi, da obdelava težjih odlitkov ni omenjena (tudi v Jeklarji so opozorili, da bo s prenehanjem delovanja SM jeklarne TOZD Livarna dan prostor in s tem možnost za odlivanje mnogo težjih odlitkov). Poleg tega opozarjajo, da ugotovitev (IV.—2. 1.), da sedanje zmogljivosti orodjarn oziroma strojnih delavnic v glavnem zadoščajo lastnim potrebam in da se pojavlja tudi proizvodnja za trg, da Železarno Jesenice ne velja. TOZD Strojne delavnice namreč več kot 30 % naročil odstopi zunanjim izvajalcem, medtem ko je njihovih uslug za druga podjetja le okoli 0,7 %. Če bi hoteli skrajšati dobavne roke in da bi zadoščili lastnim potrebam, bi morali povečati kapacitete strojnih delavnic za 50 %.

V TOZD VZDRŽEVANJE pravijo, da bo predlog tipizacije in naročanja rezervnih delov težko izvedljiv.

V TOZD ENERGETIKA predlaga, naj se bolj natančno opredeli energetske vire, roke gradnje, načine financiranja ter izrabo krajevnih razmer v zvezi z energijo, saj stroški za energijo znašajo v železarnah prek 25 % vseh stroškov poslovanja.

Dolgoročne usmeritve SOZD SZ za obdobje 1986 do 2000 so obravnavale vse temeljne organizacije in delovne skupnosti, razen delovne skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje. V TOZD LIVARNA, VALJARNA ŽICE IN PROFILOV, PROFILARNA, ELEKTRODE, ŽELJARNA in DRUŽBENA PREDHRANA so bile usmeritve sprejete brez pripomb.

CPSI
Božidar Lakota

OKUPACIJA JAVORNIKA

A sedaj smo pač hiteli pred ne-predvidenimi dogodki, ki so lebdeli v zraku kakor zli duhovi.

Bila je vojška.

Slovenski Javornik in Koroško Belo je pritiskala k tlom tihota, kakor da sta kraja že zdavnaj zadavljena.

Naslednjega dne, v torek, pa se je že začel tako imenovani veliki teden. Zgodaj zjutraj je treščila med nas v baraki vest, da se mimo Lorenzove trgovinice vale namesto Nemcev kolone Italijanov. Kolone, kakršnih svet še ni videl.

Ta svet, ki tega še ni videl, smo bi-li seveda mi, Javorničani.

Zato smo kar tekli h glavni prometni žili ali državni cesti št. I, da bi videli prihajajoče Italijane.

Res so bili. S klobuki in peresi, mulami, z mul pa so se povešale strojnice.

Cok, cok, cok, je bilo slišati ritem marširanja.

Včasih je kakšen italijanski častnik kaj zapovedel v tujem pojo-čem jeziku.

Stari Mencinger, ki je umel laško, nam je prevajal komande. Bile so: ne spi, korakaj, glave pokonci!

Cesta je čisto pozelenela, kakor da so iz asfalta pognale ohrovtove glave.

Glej, glej! se je nenadoma vzpel med nami glas.

Za napeto dejanje operete je poskrbel italijanski pešak, ki je, korakajoč, spal in se je obešal muli za rep. Bilo je nepopisno smešno. Mulovodec, ki je žival vodil, jo je kaj-pak z vso močjo vlekel naprej, ta, ki je spal oziroma se je delal, da spi, pa jo je za rep vlekel nazaj.

Saj jo bosta, žival ubogo, pretrgala, je šlo od ust do ust.

Ne bosta je, se je oglašil Mencinger, mola je trpežna žival.

Vse nas je seveda zanimalo, zakaj se ji vojak obeša za rep.

Zmistrani so, je pojasnjeval Mencinger, saj korakajo iz Rima, Milana, Torina; korakajo noč in dan. V resnici pa so le od Rateč. Tam so taborniki nekaj tednov, nabirali moči in čakali, da tvor dozori, oziroma da jo naši graničarji pobrišejo na »fronto« črto pri Radovljici. Ki je sploh ni bilo. Ta slavna, nepremagljiva črta se je vdiral v vse globlje v državno tkivo, dokler ni v tem tkivu prešla v nič.

Semintja je kdo od italijanskih častnikov stopil iz zelene kače valečega se vojaštva k nam, gledalcem in povprašal: Dove sono i Serbi?

In Serbia, je odgovoril Mencinger.

Bene, bene, grazie, so odgovarjali častniki in se spet uvrstili v kačo valečega se vojaštva.

Nato nam je Mencinger pojasnil, kaj sprašujejo častniki.

Iz Zasipa pa ni bilo častnikov, ki so tam vadili z bajoneti odpirati tanke.

Niti strel ni padel. Ne na Jesenicah ne na Javorniku.

Šele pogled na te kolone me je prepričal, da naš Rajko ne bi nič opravil z vsem tem orožjem. Zado-

stoval bi le en samcat zaglušen pokec iz pištole in našega najmočnejšega Javorničana ne bi bilo več.

Moja predstava o nepremagljivem Javorniku je bila v hipu poteptana.

Zvečer so se že razile po naših prašnih makadamih italijanske patrulje, po trije, štirje vojaki skupaj, prijazni in klepetavi. Finžgarjevemu Johanu so celo prepustili eno od pušk, da si jo je ogledal. Do neke mere je nas v baraki ta okupator celo razveselil, predvsem zavoljo Tepljehov, ki so tako prepričani pričakovali nalet nemških enot in so si vse dni nazdravljali s požrtijami za to priložnost. Kako majhni so bili iznenada, ko so nas okupirali Italijani, dobesedno ponižni, pritlehni. Njihovi računi so bili čisto zmešani, seznanji za naše izselitve brez pomena.

Folksdobjerji so onemeli. Nobene-ga ni bilo več na spregled.

Veliko noč smo počastili tako kot lani, s peko potic, pirhi, šunko, jedkim hrenom; potice smo kot vsako leto pekli pri Levarici, ki je imela v kleti pravo krušno peč in je ob nava-lu na oba javorniška peka dobrodušno priskočila na pomoč, v zahvalo pa smo ji morali pripeljati le bukova polena in ji stisniti kak dinar.

Ker sem pri Levarici pomagal pri podaji drv, ko je kurila peč, mi je za lon dala krono, to je četrtino dinarja ali petindvajset par. Običajno sem bil brez žepov ali pa sem imel zelo raztrgane, zato sem se bal, da četrtka ne bi izgubil. Spravil sem si ga kar v usta, v tem prostorčku pa je četrtak potoval z leve strani ust na desno stran, pa pod jezik, pa na nebo. Naenkrat, ko sem veselo poskakoval z ene noge na drugo, pa krona ni bilo več v ustih.

Najprej sem začudeno obstal, ugi-baje, ali mi ni padla iz ust, medtem ko sem razmišljal o koščku čokolade, ki ga bom kupil zanjo.

Spomnil sem se, da ust nisem niti odprl. Vseeno sem naredil nekaj korakov nazaj in kakor pes ovohaval tla s pogledom.

Od groze sem otrpnil. Sedaj sem se bil spomnil, da sem se celo malo davil, ko je krona zlezla vame.

Obtile so me solze in stekel sem jokajoč domov ter začudenima staršema povedal, da sem ravnokar požrl krono.

Kakšno krono? sta hotela vedeti. Petindvajset par, sem zajokal, ki mi jih je dala Levarjeva teta, ker sem ji pomagal devati polena v peč.

Šele zdaj sta doumela, da sem požrl četrtak dinarja, ki je bil kar velik. Ježešna, se je prestrašila mama in odložila potičko.

Ukazala je očetu, naj jo brž odnese, potičko, k Levarici v peč.

Ampak krona, ki je bila nekje v meni, ni premaknila obeta na pot z vzhajano potico. Le-ta je čez čas padla skup, kakor da bi bila brez duše.

Iz želodca mi je že prismojdel v usta duh po kovini.

Kaj pa zdaj? je rekla mama. Takoj k dr. Čehu, takoj izpirat želodec! Izpiranje želodca sem razumel, ko da mi bo dr. Čeh iz trebuha izrezal želodec, le-tega pa izpral v umival-niku, potem pa mi ga bo spet zažil nazaj, ko bo iz njega izbrskal pet-indvajset par.

Ne pustim! sem se zgrabil za tre-buh. Trebuh je moj.

Dr. Čeh je silno smrdel po karbolu in je vedno imel tisto grdo lastnost, da mi je vedno tiščal v usta kako žli-co, da sem se davil. Zmeraj mi je rad gledal v žrelo grla. Govorec, ja, ja, uneto je.

Oče je medtem že razbobnal po ce-li baraki, da sem požrl velik novce. Prec so pribrenčale sosedje, ta je sve-tovala to, druga drugo; ene so bile za to, da bi vtikal v usta prst toliko ča-sa, da bi krono izbruhal, ampak prej bi moral kaj pojesti in popiti.

Ni misliti, sem vpil, jesti in piti ja, bruhati pa ne!

In ena od teh barakaric se mi je ponudila, da mi bo ona zarinila svoj prst v žrelo.

Jok sem ji rekel in pokazal figo.

Ja, kaj pa naj naredimo, je zatar-nala mama, izprati želodec ne pusti, bruhati ne...

Darmolili, se je spomnila Keliho-va mama. Jaz jih imam dovolj.

Kaj pa je to, darmol? sem vprašal.

To je... to je... je začela prija-zno pojasnjevati, majhen košček čo-kolade, ližeš ga, dva, tri koške in potem greš kakat mehko in hitro, ru-zumeš; seveda boš moral na kahlčo, da bo mama slišala in videla, če bo kronica padla iz tebe ven ali ne.

Ne grem na kahlčo! sem se razpenil. Sploh ne.

Boš šel pa na krožnik, se je zarežal Kelihov Tonček, ki je to ceremonijo ves čas spremljal.

Tudi na krožnik ne, niti na zlate-ga, sem vpil.

Zdaj pa konec komedije, se je raz-penil v bes še oče, potegnil iz hlač pas, ga položil na mizo in začel ostro in trdo spraševati: Greš k dr. Čehu, da ti izpere želodec?

Ne grem!

Boš žrl darmole?

Zdaj pa sam povej, kako naj ve-mo, če hočeš iti na kahlčo, ampak na stranišče, ali je šel denar iz tebe ven ali ni šel.

Tonček se je smeje se oglašil: Roko bo nastavil, a ne, Zvonko?

Daj mu no mir! ga je krcnila ma-ma.

Začel sem pretakati grenke in ki-sle solze.

Boš šel na kahlčo? je spet trdo vprašal oče.

Pa ne tukaj, sem bruhal.

Kje pa, se je oglašila Kelihova mama, kje pa, Zvonko, na stranišču boš opravil, samo potlej boš poklical mamo...

Kupčija je bila sklenjena, odšli so po darmole, ki sem jih čakal z veliko nestrpnostjo. Prepričan sem bil, da so darmoli železni prsti, ne pa čoko-lada.

Naposled sem jih dočakal. Bili so res čokoladke v zelenem škarničljč-ku. Le da so bile te čokoladke bolj grenke kot tiste iz trafike.

Navodila za uživanje so bila na škarničljčku z zelenimi črkami od-tisnjena.

Najprej sem izliral enega, drugega pa sem moral vzeti šele potem, ko sem zaužil hrano, tretjega pa malo pred spanjem. Na zalogi so bili še trije.

Če bo kaj, je naročala mama, glej da me zbudiš.

(nadaljev.)

MRTVI NE LAŽEJO

Golobove besede so zvenele drugače kakor Filipove. Ta večer ga je tretjič prosijo, da bi jih vzel s seboj v partizane. Ko bi tako hoteli z njim še drugi, bi bilo v gozdovih kmalu vse živo in jih ne bi bilo tam le za bataljonček. Drugi pa so le ugibali, kako bi se ognili aretacijam, a da tudi v partizane ne bi šli. Le trije — Martina, Filip in Golob se hočejo umakniti mori in negotovosti. Morda je to slepilo le zanj. Toda moža mora pomiriti.

»Če bi te sumil, ne bi bil zdaj s teboj. Na vrsti pa so Jurč, Marinč, Pečar in Jesenovc. Če so? Tako sem obveščen.«

»So že opozorjeni! Ti je morda to sporočil Filip?« se je posvetilo Golobu.

Alošu ni bilo všeč, da je Golob uganil, kdo mu je prinesel sporočilo, vendar mu je ugajalo, da je imel na svoji strani bistre, izkušene in pa-metne ljudi. Čutil je, da se je Golob že izkazal, kdo je, zato mu ni hotel zamolčati.

»Uganil si. Sicer pa je Filip že veliko zvedel. Tudi on se je ponujal, da bi najraje šel z menoj!«

»On? V partizane! Nikoli!«

Golob je kar preglasno kričnil. Tako začudeno in prepričano, da je Aleš debelo pogledal. Prav ta večer ta dva človeka drug drugega hudo sumničita, da to diši že po sovražstvu. Golob se je medtem že obvladal in ker ni upal ali ni hotel nikomur delati krivice, je popravil:

»Prenagil sem se. Morda se motim. Vojna spreminja ljudi.«

»Zakaj pa mu ne bi zaupal?«

»Sam si mi že rekel, naj se raje neham shajati z njim. Že davno sem ti hotel reči, da mi ni všeč, ker tolikokrat poseđa pri nas, pa ti raje nisem. Morda si ti tako hotel, sem si mislil! Nikoli se nisva preveč razumela.«

»Golob, če je kaj osebnega, ne šteje! Oba sta nam zelo potrebna in prav zato se ne družijo več z njim.«

»In če bo hodil sem kakor doslej? Kaj naj mu rečem?«

»Ne bo ga. Vsaj za zdaj ne. Tudi on se boji in rekel sem mu. Dobro, ve, da bi s tem odkrival naše zveze.«

Golob je nekoliko zastal, videlo se mu je, da mu gre beseda težko z jezika.

»Aleš, če je treba, ne počakaj in grem s teboj. Takoj!«

Zdaj se je Aleš pomirljivo nasmehnil.

»Tako hudo pa spet ni. Potreben si tu in tvojih pet križev tudi ni kar tako.«

»Gestapovci so pobili že starejše od mene.«

Aleš je hotel končati drugače in je zasakal na šalo:

»Saj te Roza ne bi pustila, ko je še taka...«

Tega ne bi smel reči, kajti Golob se je obrnil k njemu, kot bi bil zadet.

»Kaj misliš, da jo bom vprašal? Življenje je prvo, ženske glave pa tako nihče ne more razumeti.«

V Golobovem glasu je drhtela ihta in Aleš je nehote pomislil, da morda med Rozo in njim ni vse tako, kakor je bilo videti. Roza je bila precej mlajša in čeravno je bil Golob možakar in pol...

»Vsega ne smemo jemati tako resno, življenje je že tako dovolj grenko. Golob, saj sem rekel kar tako.«

»Te reči niso kar tako. Ne rečem, dobra in zanesljiva ženska je, ampak živa kot žerjavica.«

Golobovi otroci so bili še majhni, zato je Aleš nerodnost, ki jo je naredil, hotel ublažiti.

»Si pa zato fantoval in užil dosti lepega. Kdo lahko razume ženo bolj kot ti. Nas poglej, našo generacijo. A kaj bi tožila; čas nam je z grenkobo vred prinesel tudi možnost, da naredimo nekaj več kot drugi.«

Golob pa s tem še ni bil zadovoljen.

»Rekel sem ti, da grom s teboj, če je sila. Če ni, povej! Drugo pa pustiva!«

To je bil trenutek, da je Aleš rekel:

»Saj ti pravim, da si tu potreben. Oba z ženo bosta že ukrenila, da ne bo kaj narobe. Za vsak primer pa le pazi. Boš videl, kmalu se bo vse skupaj odvozilo.«

»Reci, kar hočeš, a tako mi je, kot bi mi gorelo pred očmi, pa zara-di zvezanih rok ne morem gasiti.«

»Tudi meni je bilo tako, preden sem odšel v gozdove. Bil sem pre-pričan, da bo vojne res v treh, štirih mesecih konec. Zdaj se mi jasni z vsakim dnem bolj. Kaj pa Koritnik? Kakšen človek je to?«

»V njegovem življenju je vse zaslužek, trgovina. Imeti čim več. Za-kaj vprašuješ?«

»Rad bi se o nečem prepričal!«

»Ako misliš iti tja, ti odsvetujem. V gostilno zahajajo Nemci.«

»Potem pa naj pride na pogovor. Bi ti to uredil?«

»Poskusim lahko, a ne verjamem, da bo kaj, se preveč boji.«

»Tako? In še nevarneje utegne biti. Kdo ve, kaj bi lahko pripeljal s seboj. Poiskati ga bo treba doma.«

»Rekel sem ti, da premisli. Veliko bi tvegaj!«

»Golob, doslej smo se naučili že marsičesa. Nikomur ne bo prišlo na misel, da se prav v takem gnezdu lahko prikaže kak partizan.«

Nadaljevanje

IZIGRANA SMRT
IN SUŽNOST

(IZBRANI ODLOMKI)

Kljub Markovem prepričevanju je trmasto vztrajal, pri svoji odločitvi. V bližini kolodvora je enemu od vo-jakov, ki so se vračali na Gorenjsko izročil konja s prošnjo, da naj ga izroči kakšnemu kmetu na Gorenjskem. S konja je vzel svojo prtljago in kovček in stekel proti stoječemu vlakcu, ki je bil že tako natrpan, da se je le s težavo zrinil v vagon. Marko je ostal nem, le gledal je za Jožetom in bilo mu je hudo, da je ne-nadoma ostal sam na tej poti, vendar se je odločil, da bo tudi sam nadaljeval pot na Gorenjsko, pa naj bo kar hoče. Marko vlakcu ni zaupal, ker so v Ljubljani lahko že Nemci ali pa bodo morda celo na poti do tja zlahka zajeli kar cel vlak ujetnikov jugoslovanske vojske.

Nekaj časa je še opazoval vrvež, vpitje in prerivanje okoli vlaka, nato pa je konja zapeljal h koritu ob gostilni in ga napo-jil. Stopil je še v gostilno in si pogasil žejo s steklenico piva, ka-tero je le s težavo dobil, saj se je v gostilni prav tako trlo voja-škov, kot v vsaki obcestni gostilni. Vrnil se je k svojemu konju, s katerim sta naenkrat ostala popolnoma sama na cesti. Le redke skupine vojakov ali posamezniki so ga tu in tam prehiteli. Zanje se ni dosti menil, oba s konjem sta s povešenimi glavami nadaljevala pot, kot prava poražena. Misli so se mu pa vrtele okrog doma, očeta, matere, brata Bena, Janine in pri-jateljev. Videl se je že, kako je prišel domov s tem konjem, vi-del je tudi domače, kako se mu bodo smejali, ker je s seboj pri-

peljal konja, pa še vse drugo mu je rojilo po glavi. Nekajkrat je pomislil na Nemce, da ne bi z njimi trčil skupaj in naredil je načrt, čim bi zagledal Nemce, ali zvedel, da so kje v bližini, bi jo s konjem ubral v hošo in se do Gorenjske prebijal samo po gozdovih.

Marka je makadamska cesta vedno bolj utrjala, prav ta-ko pa prehitevali tovornjaki in konjske vprege, ki so spet na-polnile cesto. Iz ceste se je umaknil na shojeno bližnjico, ob ka-teri je tekel potok s tolmuhi. Streljaj od glavne ceste se je usta-vil. Konja je naravnal h tolmuhi, kjer se je odžejal, nato pa je pričel muliti travo ob potoku. Marko je vrgel puško v travo in se umil, ker ga je v žgočem soncu povsem osušilo. Jata vran se je hrupno odlepila iz osamljenega mogočnega hrasta in se usmerila proti gosto zaraščenemu gozdu, kot bi opozarjale na nevarnost. Toplo sonce je budilo zemljo k življenju in jo barva-lo z zelenilom. Ko se je Marko umil in uredil je pobral puško in razmišljal ali ima smisel nositi s seboj ta kos železa ali naj ga zavrže. Hitro se je odločil, izvlekel zapirac in ga vrgel daleč stran v potok, nato pa še puško v globok tolmun. Isto je naredil s polnimi municijskimi torbicami. Zal mu je bilo puške, ki jo je hotel prinesiti do doma, vendar pa je hkrati ugotovil, da ga la-hko tudi pogubi, razen tega pa bo prišlo v roke sovražniku.

Tako dragi fuks! pa sva lažja, je Marko govoril na glas, ko je konja povlekel za povodec. Iz torbe na konjskem hrbtu je vzel nekaj mandarin. Pot je nadaljeval prek travnikov in spo-toma lupil mandarine in se naslajal s sladkim sokom. Po dalj-šem času se je znova približal glavni cesti, ki se je med tem ča-som že skoraj izpraznila. Na cesti je nekoliko pospešil korake.

ČETNIKI IN MAKSOVA SMRT

Marko je v mislih ocenjeval pot, ki jo bo treba prehoditi do Gorenjske. V tem razmišljanju je pred seboj ugledal enoto ko-njenikov, za katero je takoj ugotovil, da niso Nemci. Ustavil je svojega konja in pričakoval enoto, katere se mu je vedno bolj bližala. Opazil je da so vojaki močno oboroženi, motili so ga le vojaki na začelju, ki so bili oblečeni v črne uniforme, s črnimi kučmami na glavi. Kot orjunaši, katerih se je spomnil iz svojih otroških let. Brez razmišljanja je pognal konja in se umaknil

na desno stran ceste, da bi dal prostor konjenikom, ki so se mu hitro bližali.

Ko se je enota približala na nekaj korakov, je major, ki je jezdil na čelu kolone, dvignil roko in zaustavil kolono. Marka je v srbohrvaščini vprašal kam gre, ko mu je odgovoril, da se vrača domov, kot vsi vojaki, je zahteval od njega, da mu izroči konja. Ko se je Marko temu uprl, češ, da je konj njegov, je ma-jor izvlekel pištolo in jo hladnokrvno nameril proti Marku. Marko ni mogel verjeti, da tako ravna major jugoslovanske vojske.

Major je pozval nekega vojaka, po imenu Mičo, ki se je po-javil pred majorjem v črni uniformi, s kučno na glavi, na kate-ri je imel emblem z mrtvaško glavo z navzkrižnimi kostmi. Vo-jak je izza pasa bliskovito potegnil velik in oster nož in v hipu prerezal vrv, ki je povezovala Markov kovček in dva zabojčka mandarin na konjevem hrbtu. Zabojčka z mandarinami, sta se razbila in mandarine so se kotalele naokrog. Marko je osupel gledal konjenike, ki so se na glas krohotali. Major je vtaknil svojo pištolo nazaj v tok, vojak v črni uniformi pa je pričel po-birati mandarine in jih nositi konjenikom. Vojak v črni unifor-mi se je vrnil k Marku, ki je stal kot vkopan na svojem mestu in iz konja odrgel Markov vojaški plašč in deko, nato pa ko-nja prijel za povodec in ga odpeljal na začelje kolone.

Major je poklical Marka k sebi in ga vprašal, če je »soko-lac« (član sokolske organizacije). Ko mu je ta odgovoril da je, ga je vprašal, če se bo boril proti Nemcem in Italijanom. Ko mu je v vojaškem položaju odgovoril da bo, je major dal znak za pohod. Marko je bil strahovito jezen in užaljen, ker so mu vzeli konja in še mandarine. Če bi mu to napravili Nemci, se ne bi niti čudil, ampak, da so to počeli jugoslovanski vojaki, mu ni šlo v glavo. Marko se je sklonil in pobral nekaj manda-rin iz obcestnega kanala in jih vtaknil v vojaško torbo, ki je le-žala pred njim, nato je pobral še kovček, plašč in deko, ter vse skupaj ob kletvah zložil ob cesti. Sedel je na kovček in pričel razmišljati o tem kar je ravnokar doživel in niti pomislil ni, da bi bil lahko tudi ob glavo.

Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Občinski komite ZKS Radovljica je na 7. seji sklenil, da bo letna programska seja občinske konference ZKS Radovljica v četrtek, 4. aprila, v centru za obrambno usposabljanje v Poljčah. V vsaki osnovni organizaciji bodo izvolili enega delegata, kjer pa ni toliko članov, bodo izvolili za celo osnovno organizacijo enega delegata. Skupaj naj bi na programski seji sodelovalo 140 delegatov.

Koordinacijski odbor za verska vprašanja pri OK SZDL Radovljica je 7. marca proučil informacijo o tradicionalnem novoletnem posvetu s predstavniki verskih skupnosti v občini, ki je bil januarja v Radovljici. Posvet in njegov namen je ocenil pozitivno. Obravnaval je vlogo skupnosti Jehovinih prič za versko zborovanje na Bledu v aprilu. Sklep o tem bo v dogovoru z upraviteljem festivalne dvorane HTP TOZD Turizem in KK SZDL Bled izdal sekretariat občinske skupščine Radovljica.

Občinska konferenca ZSMS Radovljica je sprejela rokovnik za izvedbo priprav na volitve v organe OK ZSMS Radovljica in v delegacijo ZSMS za družbenopolitični zbor občinske skupščine. Evidentiranje se bo pričelo 15. aprila, do konca leta 1985 pa bodo izoblikovali osnutek kandidacijske liste. Volitve delegatov OK ZSMS v družbenopolitični zbor bodo 10. novembra, volitve v organe OK ZSMS istega dne, ali pa v drugi polovici marca 1986.

Predsedstvo OK ZRVS Radovljica je na 15. seji obravnavalo priprave na sklic programske seje OK ZSMS, ki naj bi bila še pred koncem tega meseca ali v začetku aprila. Obravnavali so tudi uresničevanje lanskega programa strokovno političnega usposabljanja rezervnih vojaških starešin in njihovo udeležbo na vsakoletnih orientacijsko taktičnih pohodih. Lani se je teh udeležilo manj starešin kot prejšnja leta. Zato so se dogovorili o konkretnih predlogih, s katerimi bi izboljšali vsebino oblik usposabljanja in zagotovili večjo udeležbo rezervnih starešin.

Zavod za statistiko je konec februarja objavil podatke o višini narodnega dohodka na prebivalca po vseh slovenskih občinah za leto 1982 in 1983. Iz teh podatkov je razvidno, da se je leta 1983 v primerjavi z letom 1982 občina Radovljica med 65 občinami povzpela z 28. na 25. mesto z narodnim dohodkom 274.620 dinarjev na prebivalca. Vse druge gorenjske občine so razvrščene glede na višino narodnega dohodka pred radovljiško. V tej razpredelnici je občina Škofja Loka na petem, Kranj 9., Trzin 18. in Jesenice na 20. mestu.

V Radovljici je bil pred dnevi sestanek odbora skupnosti borcev 5. bataljona II. brigade vojske državne varnosti, v katero so vključeni nekdanji borci iz vseh gorenjskih občin, vključno z domžalsko in kamniško. Dogovorili so se o dokončni ureditvi seznamov oziroma pregleda padlih in preživelih borcev te enote. Računajo, da jih je živih še okoli 170. Razen tega so se domenili o podelitvi spominskega znaka in knjige — monografija II. brigade VDV, kar bodo opravili na jubilejnem osrednjem srečanju letos na Krasu.

LIP Bled, je za šolsko leto 1985/86 že v februarju 1985 razpisal štipendije za učence in študente. V vseh TOZD, razen v Mojstrani, bodo razpisali po štiri štipendije za lesarja širokega profila in po eno štipendijo za obdelovalca lesa, vzdrževalca strojev in lesarskega tehnika. V TOZD Mojstrana bodo štipendirali dva lesarja širokega profila in po enega obdelovalca lesa

in lesarskega tehnika. V TOZD Filbo bo pet štipendij za oblikovalce kovin in v delovni skupnosti skupnih služb dve štipendiji za diplomirane inženirja strojništva. Prijave bodo sprejemali do 30. junija 1985.

Svet Knjižnice A. T. Linhart v Radovljici je na februarjski seji obravnaval in potrdil poslovno poročilo in zaključni račun knjižnice za leto 1984. Dopolnil je več členov statuta. Člani sveta so pozitivno ocenili poslovanje, ki je bilo kljub skromnim denarnim sredstvom nad pričakovanjem uspešno. Izposodili so kar 6.200 knjig več kot leto prej. Ugodni so tudi finančni rezultati, predvsem zaradi pravočasne valorizacije sredstev za program in za osebne dohodke, pri katerih več let zaostajajo. Lani je bilo za vso knjižnično dejavnost v občini porabljenih 6.250 milijona dinarjev.

Komisija partizanskih kurirjev pri občinskem odboru ZZB NOV Radovljica je pod predstvom Janeza Arha na 3. seji razčlenila svoje delo v lanskem letu in sprejela delovni program za leto 1985. Na seji so imenovali tri delegate za skupščino kurirjev NOV Gorenjske in se dogovorili o nalogah komisije pri sodelovanju letošnje Kurirčeve pošte na območju radovljiške občine.

V osnutku plana proračuna občine Radovljica za leto 1985, ki ga je oblikoval izvršni svet OS Radovljica še na decembrski seji, je v postavki odhodkov za splošne in družbene potrebe predlagano, da se iz proračuna sofinancira časopis Gorenjski glas v višini 2.610.600 din (lani je znašal delež občine Radovljica 1.782.000 din). Za sofinanciranje LRP Triglav Jesenice je letošnja vsota predlagana v proračunu 887.700 din (lani 605.900 din). Sklep o potrditvi proračuna bodo z odlikom sprejeli vsi trije zbori občinske skupščine.

Izobraževalna skupnost Radovljica je konec februarja razpisala natečaj za prijavo kandidatov za podelitev Žagarjevih plaket Izobraževalne skupnosti Radovljica za leto 1985. Plakete vsako leto podeljujejo v spomin na revolucionarja in narodnega heroja Staneta Žagarja, ki je pred vojno učiteljeval na Srednji Dobravi. Plakete so priznanja zaslužnim posameznikom, skupinam, OZD, delovnim skupnostim, DPO in društvom za izredne uspehe v vzgoji in izobraževanju, pri krepitvi samoupravnih odnosov in za uspešno pedagoško delo v šolah, ali pa na področju raziskovalnega in znanstvenega dela. Razpis bo zaključen 31. maja 1985.

Predsedstvo OK ZSMS Radovljica je po sklepu seje v januarju te dni razpisalo tekmovanje za najbolj izvirno vozilo na kakršenkoli pogon, s katerim se lahko prevaža najmanj ena oseba. Razpisa se lahko udeležijo in prijavijo svoje predloge posamezniki, osnovne organizacije ZSMS, šole, organizacije ali krožki tehnične kulture ter druge skupine. Rok za prijavo je do 17. maja 1985. Vsa vozila bodo razstavljena na prireditvi Dneva mladosti 25. maja predvidoma v Radovljici. Predvidene so nagrade: za 1. mesto 10.000 din, za 2. mesto 3.000 din in za 3. mesto 1.000 din. Pobuda je dobra, zato smemo upati, da bo odziv mladih velik.

Po določenih resolucije o družbenem planu občine Radovljica za leto 1985 bodo največje delovne organizacije predvidoma povečale obseg proizvodnje: Veriga Lesce TOZD TIO za 31 %, Kemična tovarna Podnart za 6 %, druge TOZD Verige Lesce, Sukno Zapuže in Iskra Otoče za 5 %, Elan Begunje in LIP Bled za 4 %, Almira Radovljica in Vezena Bled za 3 % in Iskra Lipnica za 1 %.

Strokovna komisija za ocenjevanje inovacijskih dosežkov v LIP Bled je lani obravnavala predloge iz TOZD Rečica, ki so jih izdelali inovatorji Janez Skalič, Stane Koblič, Mirko Zupan in Tomaž Puc. Dveh predlogov komisija ni obravnavala, ker ne sodita med inovacijske dosežke. Zveznemu zavodu za patente v Beogradu sta bili lani oddani dve patentni prijavi Li-

povega projektivnega razvojnega biroja avtorjev inž. Mirana Mozetiča in inž. Mihe Komana. Prvi je pod za fasadne odre, drugi pa zvočno izolacijsko krilo.

V radovljiški občini bodo letos predvidoma dokončali 117 družbenih stanovanj. Pri Flegariji na Bledu bo dokončanih 34, v Kropi na Stočju 32, v Bohinjski Bistrici 31 in v Radovljici v nadomestnih objektih predvidoma 20 takšnih stanovanj. Letos bodo po programu stanovanjske skupnosti po predhodni komunalni ureditvi zemljišč začeli z gradnjo novih stanovanj v Lescah, kjer načrtujejo 102 stanovanj, v Begunjah 56 in v Podnartu 10. Skupaj torej 168 novih stanovanj.

Po programu območne vodne skupnosti Gorenjske bodo v občini Radovljica letos opravili več regulacijskih posegov na območju Save Bohinjke. Dogradili bodo obrežna zavarovanja in opravili regulacijska dela v Bohinju nad Česnjico in nadaljevali dela na objektih pod Zoisovim gradom. Obnoviti nameravajo tudi sisteme pragov na Ribnici nad sotočjem z Mostnico, ter dela na Koprivniškem potoku pod Koprivnikom.

Na področju cestnega gospodarstva v občini Radovljica načrtujejo letos združevanje sredstev in s pomočjo posojil dokončanje bohinjske ceste na odseku Bohinjska Bela—Soteska ter Poljče—Begunje. Izvedli bodo tudi pripravljala dela za izgradnjo cese Lesce—Bohinjska Bela ter za most v Otočah.

Volilna komisija pri predsedstvu OK SZDL Radovljica, ki ji predseduje Miroslav Birk, je 7. marca spregovorila o pripravah na skupščinske volitve leta 1986 in v tem sklopu tudi o nalogah koordinacijskih odborov pri krajevnih konferencah SZDL v občini, ki imajo na skrbi izvedbo predvolilnih postopkov. Volilna komisija je že razposlala tudi podrobne smernice oziroma napotke in rokovnike za vsa opravila v zvezi z evidentiranjem in kandidiranjem v KK SZDL in v osnovnih organizacijah sindikata.

Pod predsedstvom Alojza Kosa se je 14. marca sestal sekretariat sveta za ohranjanje revolucionarnih tradicij in spomeniško varstvo pri predsedstvu OK SZDL Radovljica. Seznanili so se s poročilom o pripravah gradiva za izdajo izpopolnjenega Vodnika po partizanskih poteh v občini Radovljica in se dogovorili o pripravi programa dela sveta za ohranjanje revolucionarnih tradicij in spomeniško varstvo v letošnjem letu.

Predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV Radovljica je pred dnevi poslalo vsem krajevnim organizacijam ZB NOV v občini navodilo o izvajanju skupščin v letu 1985. Predlagalo jim je, da med 1. in 30. aprilom izvedejo letne programske skupščine krajevnih organizacij ZB NOV, volilne pa bodo prihodnje leto.

V počastitev Dneva žena so v Šivčevi hiši v Radovljici 8. marca zvečer odprli razstavo akademskih kiparke Dragice Čadež iz Ljubljane, ki se predstavlja s različnimi plastikami v lesu. Ob otvoritvi je bil kulturni spored, v katerem sta nastopila Andrej Arnoš s saksofonom in Milan Ferlež s kitaro. Razstava bo na ogled do 25. marca.

Na občnem zboru Planinskega društva Radovljica so 1. marca v Lescah za predsednika ponovno izvolili Miha Finžgarja. Pregledali so svoje delo v lanskem letu in sprejeli letošnji program. Po občnem zboru je bilo predavanje z diapozitivi »Od naših gora do Himalaje« Vikija Grošlja.

Redni letni občni zbor je imelo tudi AMD Radovljica v hotelu Grajski dvor. Tudi to društvo je pregledalo svoje razmere, uspešno delo in izvolilo člane izvršnega in nadzornega odbora. Po zboru so priredili »Avto moto bal« za svoje člane in zgojce.

DESETLETNICA GLG BLED

SOZD Združeno gozdno in lesno gospodarstvo GLG Bled je bilo ustanovljeno s podpisom samoupravnega sporazuma o združitvi 28. decembra 1974. Takrat so se v skupnost združile: Gozdno gospodarstvo Bled, Gozdno gospodarstvo Kranj, Alples — industrija pohištva Železniki, Jelovica — lesna industrija Škofja Loka, LIP Bled — lesna industrija Bled, ZLIT — združena lesna industrija Trzin, AERO — tovarna celuloze in papirja Medvode in GRADIS — lesno industrijski obrat Škofja Loka.

Tako je že konec lanskega leta poteklo uradnih deset let od ustanovitve skupnosti. Ta desetletni jubilej pa so združene članice praznovala še prejšnji teden.

Ob tej priložnosti je bilo zelo slavnostno, saj sta se proslave udeležila Zdravko Krvina in Miha Ravnik, slavnostni govornik pa je bila Martin Košir. Prišli so predstavniki posameznih občin, kjer posamezne članice SOZD delujejo.

Slavnost je bila tudi priložnost, da se posameznikom in delovnim organizacijam posveti tista pozornost, ki so jo v desetletnem delovanju kazali za uspešno delovanje SOZD. Tako so štirje od prvih podpisnikov, ki so vse obdobje delovali kot poslovodni delavci ali člani kolektivnega poslovodnega organa, utrjevali SOZD in sploh skrbeli za razvoj lesne industrije in gozdarstva, prejeli po sklepu delavskega sveta SOZD posebna priznanja. To so bili:

— Pavel TOLAR, ki je do svoje upokojitve deloval kot predsednik kolektivnega poslovodnega organa in z izredno vztrajnostjo uspešno deloval za uresničitev ciljev združitve in usklajen razvoj gozdarstva in lesarstva.

— Jurij HOČEVAR je do upokojitve leta 1983 bil direktor razvojno-programskega sektorja in je s svojim bogatim znanjem in izkušnjami ter osebno doslednostjo ključno prispeval k medsebojnemu sodelovanju članic pri usklajevanju proizvodnih programov, razvoja in pri oblikovanju SOZD v planskih dokumentih.

Priznanja sta prejela tudi Leopold Ilvar, direktor Lesno industrijskega podjetja Škofja Loka oz. Jelovice Škofja Loka in Slavko Zule, direktor

AERO — tovarne celuloze in papirja Medvode.

Delovanje in razvoj delovnih organizacij kot posameznik in SOZD kot celote je bila naloga in rezultat skupnega dela. V tem skupnem delu pa so s svojimi prispevki in prizadevanji izstopali posamezniki, ki so svoja naloga za napredek SOZD in lastne delovne organizacije opravljali tako, da je na pobudo koordinacijskega odbora sindikata SOZD oz. osnovnih organizacij sindikata delavski svet SOZD sprejel sklep, da tudi

RAZSTAVA ROČNIH DEL — PLOD PRIDNIH ROK LEŠKIH ČLANIC RDEČEGA KRIŽA

V počastitev dneva žena so na pobudo krajevnega odbora Rdečega križa Lesce, ki ga vodi prizadevalna Jožica Rauh, leške članice RK letos že drugi pripravele samostojno razstavo ročnih del. Razstavljeni izdelki v prostoru Družbenega centra, ki so jim ga odstopili za tridnevno razstavo godbeniki iz Lesce, so bili prava paša za oči in so pritegnili številne obiskovalce od blizu in daleč.

Tokrat se je z upravičenim ponosom postavljalo kar 22 članic krožka za ročna dela z gobelini, s skoraj že pozabljenimi idrijskimi in drugimi čipkami, tapiserijami, namiznimi pregrinjali in drugimi izdelki pridnih rok leških žena, ki jih je strokovno vodila in jih učila Anka Medja iz Begunj. Pridnosti jim očitno ni manjkalo, saj ni minil niti en teden, da se ne bi srečevale in ob skupnem pogovoru oblikovale ročnih del. Ti vsakotedenski sestanki so bili za marsikatero prijeten premor in beg iz osamljenosti.

Vendar pa to ni bilo njihovo edino delo. Kot članice in aktivistke RK so skrbale za sosedsko pomoč, zlasti starejšim in bolehnim krajanom, za čimveč krvodajalcev, za usposablja-

nekatere drugi posamezniki prejmejo priznanja SOZD GLG Bled. Iz radovljiške občine so priznanje prejeli Franc Bajt, Jože Podlogar in Alojz Cvenkelj — kmet kooperant in eden izmed ustanoviteljev temeljne organizacije kooperantov pri GG Bled.

Priznanja so prejeli tudi posamezni delavci v delovnih organizacijah lesarstva in gozdarstva zaradi svoje aktivnosti in delovanja v samoupravnih organih. Iz radovljiške občine so jih prejeli: Jože Lavrič, Zdravko Knaflič, Stane Jere in Franc Maček.

Po slovesnosti je vsem gostom in dobitnikom priznanj čestitil predsednik kolektivnega poslovodnega organa GLG Bled Rok Gašperšič. Vso slovesnost sta popestrila Zlata in Dragiša Ognjanovič ob spremljavi Andreja Jarca, ki sta zapela nekaj lepih slovenskih in tujih pesmi.

F. Č.

Vse to smo slišali iz kratkega poročila predsednice krajevnih organizacij RK Jožice Rauh. Takšne oblike sodelovanja in druženja so za vsak članico zelo pomembne. Predsednica je pohvalila prav vse članice krožka, ki so prispevale k uspešni razstavi. Zahvalila se je tudi pevкам ženskega zbora Lipa, mladim harmonikarjem Glasbene šole iz Radovljice in recitatorjem, ki so popestrili otvoritev s prikupnim kulturnim programom. Pri uspešni organizaciji in izvedbi te lepe razstave — prizadevanj pridnih žena Lesce so pomagali tudi: svet KS, KK SZDL, Turistično društvo in Murka Lesce.

JR

BORCI PROTI IZKRIVLJANJU ZGODOVINSKIH DEJSTEV

Predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV Radovljica je na 17. seji prejšnjega tedna potrdilo zaključni račun občinskega odbora za leto 1984 in sprejelo finančni načrt za leto. Osrednja točka dnevnega reda je bila razprava o gradivu za dopolnilo varnostne ocene v občini.

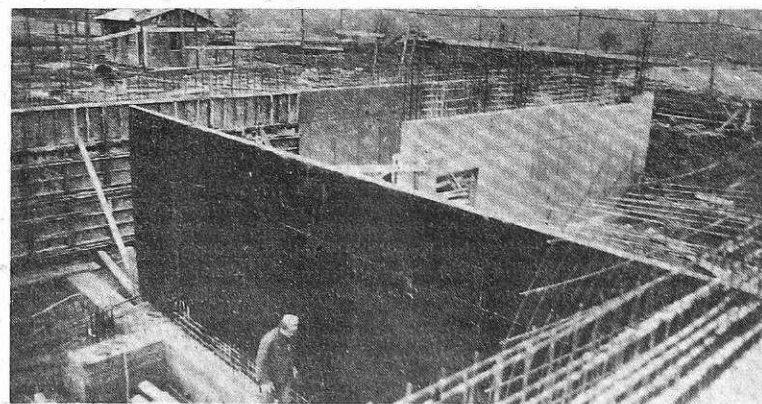
Po obširni razlagi vsebine, ki jo je podal predsednik občinskega odbora Slavko Staroverski, se je v razpravi izkazalo, da tudi v radovljiški občini niso imuni do raznih dezinformacij in malicnega dogodka iz obdobja NOB, ki se kažejo v vse pogostejših pritiskih na posamezne borce NOV. Zaskrbljujoča ravnanja so tudi takšni izpadi opozarja ne samo borce, pač pa tudi člane ZK, da je potrebno odločno ukrepati in ne dopuščati, da se krepijo, kar se žal dogaja.

Člani predsedstva so menili, da mladina, pa tudi mlajši člani ZK vse premalo poznajo dejanska dogajanja med NOB, še zlasti nepopolno je njihovo poznavanje izdajalske vloge bele garde in posledic njenega delovanja, ki jih ne po naključju čutimo še danes, ko njeni somišljeniki (zaenkrat prikriti) začnajo dvigovati glave, izkoriščajo težko ekonomsko stanje in navzkrižja v sedanjih razmerah. Zavzeli so se za odločnejša stališča in ukrepe do teh pojavov, ki

so jih posredovali tudi na zadnji seji občinskega komiteja ZKS Radovljica. Čeprav ta stališča niso bila deležna nobene pozornosti poročevalcev sredstev javnega obveščanja, kar samo potrjuje domnevo o neupravičenem podcenjevanju te problematike, bodo delegati ZZB NOV vztrajali, da bo o tem izrekla mnenje tudi aprilska programska seja občinske organizacije ZKS Radovljica.

Ugotavljanj in praznih besedi je že dovolj, smo slišali tudi na 16. seji CK ZKJ, zato borci in drugi udeleženci NOB pričakujejo jasne opredelitve vseh komunistov do navedenih vprašanj! Predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV Radovljica je tudi sklenilo, da bodo redne letne programske seje skupščin krajevnih organizacij ZB NOV v občini od 1. do 30. aprila, programska seja občinske organizacije ZZB NOV pa bo predvidoma v začetku maja 1985.

JR

Gradnja higienskih prostorov za delavce nove jeklarne (foto I. Kučina)

O AKTUALNIH VPRAŠANJH URESNIČEVANJA ZAKONA O DRUŽBENEM SISTEMU INFORMIRANJA

V torek, 19. marca, je bila 81. seja izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice. Iz obširnega dnevnega reda (12 točk) predstavljamo informacijo o posvetu o aktualnih vprašanjih uresničevanja zakona o družbenem sistemu informiranja.

Na pobudo republiškega komiteja za informiranje je bil v mesecu decembru 1984 posvet o aktualnih vprašanjih uresničevanja zakona o družbenem sistemu informiranja v občinah SR Slovenije. Na posvetu je bil obravnavan predlog poročila o dosedanjem uresničevanju zakona o družbenem sistemu informiranja in potek aktivnosti na posameznih področjih, kot so statistika in njena vloga v družbenem sistemu informiranja z ozirom na potrebe skupščin občin, informacijska funkcija službe družbenega knjigovodstva in luči zadovoljevanja informacijskih potreb delegatov v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti, poenotenje in racionalizacija operativnega dela v informacijskem sistemu organov za družbene prihodke, delovanje INDOK centrov v občinah in potek izgradnje javne mreže za prenos podatkov in vključevanje občin.

Na posvetu so udeleženci izpostavili naslednja stališča in ugotovitve:

- Na nivoju republike bi bilo potrebno sprejeti osnovne usmeritve (standarde) za posamezna področja, da bi v občinah lahko na teh gradili posamezne dele družbenega sistema informiranja. Ker teh usmeritev ni, vsaka občina zadeve rešuje po svoje, kar vodi v neenotnost.

- Okrepiti je treba sodelovanje republiških resornih organov z občinskimi upravnimi organi na področju družbenega sistema informiranja.

- Pri izvajanju nalog na področju družbenega sistema informiranja bi bilo potrebno izpostaviti organizacijske in kadrovske značilnosti posameznih občin, saj nekatere občine niso ustrezno organizirane za izvajanje predpisanih nalog na področju družbenega sistema informiranja, večina občin pa kadrovske sploh ni usposobljena za izvedbo teh nalog.

- K izvajanju nalog družbenega sistema informiranja v občinah bi bilo treba pristopiti s konkretnimi predlogi, sicer dejavnost na področju družbenega sistema informiranja ne bo zaživela.

- K nalogom na področju družbenega sistema informiranja v občinah bi bilo potrebno celovito pristopiti in odpraviti sedanjo neusklajenost. Marsikaj bi bilo potrebno izvesti enotno za vse subjekte, zato bi morali združiti sredstva za enotno pripravo teh rešitev, ki bi veljale in bile uporabne za vse subjekte družbenega sistema informiranja občin in republike.

- Poseben problem predstavlja razvoj računalniško podprtega informacijskega sistema za razna področja delovanja občinskih upravnih organov. Na teh področjih bi morali čimprej oblikovati enotne rešitve, kajti sedaj se morajo tisti, ki že računalniško obdelujejo podatke na posameznih področjih, prilagajati tistim, ki to delajo še ročno.

- Na ravni občin in republike naj bi profesionalno delovale strokovne skupine, ki bi po strokovni in vsebinski plati skrbale za povezovanje. Če se k temu ne bo pristopilo tako, ne bomo nikoli imeli pravih informacijskih sistemov, ampak le aplikacije na posameznih področjih, kot je to praksa sedaj. Na področju družbenega sistema informiranja ni mogoče dosegati rezultatov z improvizacijo, ampak je potrebno vložiti določena nova finančna, materialna in kadrovska sredstva.

Na podlagi stališč in ugotovitev so bili sprejeti naslednji sklepi in delovni dogovori:

1. Republiški komite za informiranje bo v čim krajšem času ob sodelovanju predstavnikov občin zagotovil celovit pregled uporabe računalniških aplikacij v občinah.

2. Republiški komite za informiranje naj opozori resorne republiške organe, da je potrebno na področju družbenega sistema informiranja zagotoviti ustrezno sodelovanje teh organov z ustreznimi organi v občinah.

3. Informacijske službe skupnega pomena za republiko naj okrepijo vezi z občinami.

4. Republiški komite za varstvo okolja in urejanje prostora naj na prvem naslednjem posvetu s predstavniki pristojnih občinskih upravnih organov v zvezi z izvajanjem prostorske zakonodaje celovito obravnava vodenje evidence in registrov v prostorski zakonodaji, zlasti register prostorskih enot.

5. Pri republiškem komiteju za informiranje naj se formira posebna

strokovna delovna skupina za spremljanje uresničevanja zakona o družbenem sistemu informiranja v občinah.

6. Okrepi se pretok informacij s področja družbenega sistema informiranja pomembnih za občine in to neposredno preko republiškega komiteja za informiranje ali preko skupnosti slovenskih občin.

7. Izvršni sveti morajo pospešiti akcijo za določitev skupnega nosilca aktivnosti v smislu 28. člena zakona o družbenem sistemu informiranja in s tem pospešiti realizacijo zakona.

8. Pripombe, ki so bile posredovane, bo republiški komite za informiranje upošteval pri pripravi poročila o izvajanju zakona o družbenem sistemu informiranja in drugih aktivnostih.

9. Republiški komite za informiranje bo predlagal RK SZDL in svetu SRS za družbeni sistem informiranja, da opravi razpravo in oblikuje smernice za nadaljnji razvoj in vlogo občinskih INDOK centrov v okviru uresničevanja družbenega sistema informiranja. V ta namen bo republiški komite za informiranje posredoval RK SZDL informacijo o delovanju občinskih INDOK centrov s pobudo, da se opravi razprava o stanju in delovanju občinskih INDOK centrov za delegatsko odločanje in o vlogi družbenopolitičnih organizacij za nadaljnje delo teh centrov.

10. Z oblikovanimi smernicami naj se v obliki delovnih pogovorov in srečanj seznanijo občinske INDOK centre ter druge, po zakonu odgovorne organe v občinah.

11. Republiški komite za informiranje bo v poročilu o uresničevanju zakona o družbenem sistemu informiranja še bolj razčlenil potek uresničevanja zakona o družbenem sistemu informiranja v občinah in v tem okviru vlogo INDOK centrov.

12. Republiški komite za informiranje bo predlagal, da predstavniki Izvršnega sveta Skupščine SRS na potrebo po reševanju problematike družbenega sistema informiranja v občinah posebej opozorijo predsed-

nike občinskih izvršnih svetov.

13. V Izvršnem svetu naj se zadolži osebo, ki bo v okviru svojega delovnega področja skrbela za družbeni sistem informiranja.

14. Narodna univerzitetna knjižnica bo nudila strokovno pomoč občinskim INDOK centrom in drugim informacijskim službam v občinah za strokovno izobraževanje dokumentalistov in usklajevanje dela na področju metodologij dela in drugih strokovnih podlag za področja knjižničarstva in dokumentalistike.

Zakon o družbenem sistemu informiranja določa v 27. členu, da mora biti izvajanje dejavnosti družbenega sistema informiranja v občini tako, da se na skupnih osnovah povezujejo podatki in informacije organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti v občini, občinskih organov in organizacij ter podatki in informacije iz drugih informacijskih služb. Zakon opredeljuje tudi izhodišča pri urejanju vsebine, organiziranja in izvajanja dejavnosti ter tehničnih in tehnoloških osnov družbenega sistema informiranja v občini. V skladu z 28. čl. zakona in z opredeljenimi izhodišči je občina dolžna določiti način usklajevanja programov evidentiranja, zbiranja, obdelave, hranjenja in izkazovanja podatkov, ki so pomembni za vse subjekte družbenega sistema informiranja; uredi informacijsko, dokumentacijsko in komunikacijsko dejavnost za delegatsko obveščanje in odločanje; sprejme ukrepe za postopno izgradnjo skupne tehnične infrastrukture in program izdelave in uporabe enotnih tehnoloških rešitev avtomatske obdelave podatkov ter izvajanje zaščite in varnosti podatkov in določi način opravljanja drugih skupnih del in nalog, pomembnih za vse subjekte družbenega sistema informiranja v občini.

Opravljanje posameznih nalog in del, pomembnih za vse subjekte družbenega sistema informiranja v občini, občina poveri INDOK centrom oziroma drugi informacijski službi v občini.

Izvršni svet Skupščine občine Jesenice se bo moral glede na zakonske določbe in sklepe posveta opredeliti do vseh teh nalog.

PRIPRAVE NA LETNO SKUPŠČINO INDUSTRIJSKEGA GASILSKEGA DRUŠTVA ŽELEZARNE JESENICE

Na seji upravnega in nadzornega odbora Industrijskega gasilskega društva Železarne Jesenice so se dogovorili o pripravi na letno skupščino, ki bo v četrtek, 21. marca, ob 16. uri v dvorani gasilskega doma Železarne Jesenice.

Za predsednika delovnega predsedstva bodo predlagali Boža Čeha. Uvodno poročilo z globalnim pregledom dela bo podal predsednik Tone Varl, o operativnem delu pa bo poročal poveljnik Sandi Kotnik. Poročilo o blagajniškem in finančnem poslovanju bo pripravil blagajnik Milan Hvala. Na letno skupščino so povabili 54 gostov, predstavnikov Skupščine občine, Železarne, sindikata, Vodovoda, ZZB NOV in drugih organizacij. Na skupščino so povabili tudi vse poklicne gasilce v poklju. Vsi udeleženci skupščine bodo prejeli nove značke, častne plakete pa bodo prejeli najzaslužnejši, ki jih bo za to predlagal upravni odbor.

V razpravi na skupščino se bodo dotaknili še drugih zadev, predvsem vzgojno-propagandne dejavnosti. O delu te pomembne gasilske enote je senciške občine, je bilo namreč mnogo napisanega v lokalnih glasilih,

Naši obrambi, Gasilskemu vestniku in objavljeno po radiu. Organiziranost društva, urejenost gasilskega doma in okolice, so tako zgledni, da je na predlog Turističnega društva Jesenice dom vnešen v vodič izletniških zanimivosti Turistične zveze Slovenije. To je seveda velikega vzgojnega pomena za šolsko mladino in v preventivnem pogledu prav tako za odrasle.

V nadaljevanju seje so operativno vodstvo službe pooblastili, da lahko v okviru finančnega plana namenja manjše zneske za nakup raznega materiala za sprotno rabo.

Na letošnji letni skupščini ne bodo volili novega upravnega ter nadzornega odbora, ampak štiri delegate za skupščino občinske gasilske zveze. Dogovorili so se, da bodo to trije člani poklicne in en član prostovoljne enote tega društva.

B. B.

XII. MEDNARODNI FESTIVAL AMATERSKEGA FILMA DOSLEJ PRIJAVE ŽE IZ ENAJSTIH DRŽAV

Na zadnji seji organizacijskega odbora za pripravo XII. mednarodnega festivala amaterskega filma, ki bo potekal na Jesenicah od 15. do 21. aprila, so ugotovili, da je že deset dni pred iztekom razpisnega roka prijavljenih 67 filmov iz 26 kinoklubov iz enajstih držav, in sicer poleg Jugoslavije še iz Avstralije, Avstrije, Belgije, Finske, Italije, Malte, Poljske, Španije, Švice in Zveze republik Nemčije. Seveda pa večino prijav pričakuje še v tem tednu.

Glede na to, da so bili lično tiskani razpisi v treh jezikih poslani na 380 naslovov v trideset držav na vse kontinente sveta, pričakujejo, da bo udeležba mnogo večja, kot je bila na lanskem festivalu, na katerem so sodelovali avtorji iz 14 držav. Letos bodo poleg štirih projekcij izbranih in nagrajenih filmov v gledališki dvorani na Jesenicah in projekcij izbranih filmov za šolsko mladino v občini, dodali še štiri večerne projekcije, in sicer na Dovjem, v Kranjski gori, na Javorniku in v Žirovnici. Tako kot lansko leto, pa organizacijski odbor računa tudi na več projekcij izbranih filmov v Cankarjevem domu v Ljubljani.

6. SEJA OBČINSKE KONFERENCE SZDL JESENICE

V ponedeljek, 25. marca, se bo na šesti redni seji sestala občinska konferenca SZDL Jesenice, na kateri bodo obravnavali gradivo in sprejemali stališča za sejo družbenopolitičnega zbora Skupščine občine Jesenice, zaključni račun za leto 1984 in finančni načrt OK SZDL za leto 1985, poročilo o pripravi na volitve in poročilo o mladinskem prostovoljnem delu v lanskem letu.

Člani konference so poleg zapisnika letne — programske konference OK SZDL, ki je bila 12. decembra 1984, prejeli pisno gradivo tudi k ostalim točkam dnevnega reda, iz katerega povzemamo nekaj najpomembnejših misli in poudarkov.

Finančni plan prihodkov občinske konference SZDL Jesenice je za leto 1984 znašal 4.349.000 din, izvršen pa je bil 4.465.970 din, za leto 1985 pa je predviden v višini 6.519.745 din ali 46 % več kot leto poprej. Okroglo 70 % odhodkov so v lanskem letu predstavljali osebni dohodki in nadomestila, ki v letošnjem načrtu predstavljajo 66 %. Drugi največji odhodek v lanskem letu, in sicer 11 % finančnega plana so predstavljale različne aktivnosti v zvezi z vlakom bratstva in enotnosti, volitvami, občinska praznovanja in sodelovanje s SKUD Triglav v Nagoldu — Zvezna republika Nemčija. V letošnjem načrtu ti odhodki znašajo 13 % vseh odhodkov. Ostali odhodki pa se nanašajo na materialne in druge stroške in storitve, potrebne za redno delovanje občinske konference SZDL.

K tej točki dnevnega reda je predložen tudi program dela OK SZDL za leto 1985, ki ga je oblikovalo predsedstvo OK SZDL na osnovi gradiva za letno programsko konferenco in razprave na tej konferenci, z upoštevanjem sprejetih usmeritev za delo občinske organizacije SZDL, njenih organov in ostalih teles v mandatnem obdobju 1983—1987, ki so bile sprejete na volilno-programski seji OK SZDL v decembru 1983.

V prvem delu programa je poudarek na vključevanju organov in organizacij SZDL v priprave, razprave in sprejemanje in po sprejemu v sprotno ocenjevanje uresničevanja letne, srednjeročne in dolgoročne politike uresničevanja družbenih planov v vseh okoljih in nivojih — krajevnih skupnosti, TOZD, delovne organizacije, občina. Drugi del poudarja stalno utrjevanje delegatskega sistema in odgovoren ter pravočasen pričetek organizacijskih, kadrovskih in vsebinskih priprav na skupščinske volitve leta 1986. Tretji del pa organe in organizacije SZDL obvezuje za večjo skrb in angažiranost pri kadrovskem in vsebinskem utrjevanju vseh oblik organiziranosti SZDL in njenih delov s ciljem, da se v vse oblike dogovarjanja in odločanja tako v družbenopolitičnih organizacijah kot v skupščinskem — delegatskem sistemu vključi čim več delovnih ljudi in občanov, da se doseže, da se bodo njihova hotenja in interesi in skupno dogovorjene naloge hitreje uresničevale in reševale tekoči, aktualni problemi.

Članom konference je v razpravo in sprejemanje stališč predloženo tudi gradivo za 30. sejo družbenopolitičnega zbora Skupščine občine Jesenice, ki bo dan kasneje, to je 26. marca. To gradivo je bilo objavljeno v 17. številki Delegata. Na tej seji bodo poleg potrjevanja zapisnika zadnje seje in delegatskih vprašanj delegati obravnavali in se opredeljevali o naslednjih vprašanjih: o predlogu odloka o potrditvi zaključnega računa proračuna občine Jesenice za leto 1984; o predlogu odloka o proračunu občine Jesenice za leto 1985; o predlogu dogovora o ustanovitvi sveta gorenjskih občin in njegovem statutu; o poročilu o izvajanju cen v letu 1984; o predlogu odloka o spremembi načrta organiziranja in razvoja teritorialne obrambe v občini Jesenice in o predlogu dogovora o usklajevanju davčne politike v letu 1985.

Na šesti seji bodo obravnavali tudi poročilo o pripravi na skupščinske volitve v letu 1986 in na volitve v SZDL v letošnjem letu. Kljub temu, navaja poročilo, da so bila vodstva krajevnih konferenc SZDL in predsedstvo OK SZDL že pred novim letom opozorjena na ti pomembni nalogi, so se dejansko priprave začele 7. februarja s skupno sejo predsedstva OK SZDL in volilno komisijo. Na tej seji so sprejeli program za izvedbo predpriprav na volitve leta 1986, predkandidacijskih, kandidacijskih in volilnih opravil ter za konstituiranje delegacij in delegatskih skupščin v občini. Na osnovi tega programa morajo v krajevnih konferencah SZDL in osnovnih organizacijah zveze sindikata izdelati svoje programe aktivnosti, ki morajo v pripravi na volitve zajeti čim več delovnih ljudi in občanov.

Že v fazi evidentiranja bi morali vso politično pozornost nameniti sestavi možnih kandidatov oziroma bodočih delegacij, ki mora zagotoviti

zastopnost delavcev vseh delov delovnega procesa in ustrežati socialne strukturi temeljne samoupravne organizacije oziroma skupnosti. Organizacije socialistične zveze in zveze sindikata, ki izvajajo kandidacijski postopek, morajo glede na njihove ustavne pravice in dolžnosti v sodelovanju z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami zagotoviti tak demokratičen kandidacijski postopek, ki bo omogočal delovnim ljudem, da pri predlaganju in določanju kandidatov svobodno izrazijo svojo voljo.

V pripravi na skupščinske volitve, poudarja poročilo, bi morali posebno pozornost nameniti oceni delovanja in uspešnosti dela delegatov v delegacijah za skupščine družbenopolitičnih in samoupravnih skupnosti.

Občinska konferenca ZSMS Jesenice članom konference predlaga tudi podrobno poročilo o mladinskem prostovoljnem delu v jeseniški občini v lanskem letu. V uvodu svojega poročila navaja, da je mladinsko prostovoljno delo oblika interesnega združevanja delovnih ljudi in občanov, ki prostovoljno združujejo svoje delo za zadovoljevanje družbenih interesov in potreb, kar pomembno prispeva k celotnemu družbenoekonomskemu razvoju samoupravne socialistične družbe. Tudi danes mlada generacija želi s svojim angažiranjem in vključevanjem v širše družbene akcije prispevati k izgradnji objektov, ki so osnova za gospodarski, družbeni, kulturni in socialni razvoj okolja, v katerem živijo in delujejo.

Poročilo navaja, da je mladinsko prostovoljno delo v jeseniški občini postalo že tradicija, kar dokazuje tudi podpis samoupravnega sporazuma o financiranju mladinskega prostovoljnega dela v letu 1984. V lanskem letu je bilo v občini organiziranih sedem lokalnih mladinskih delovnih akcij, v katerih so urejali rekreacijski center na Poljanah, atletsko stezo v Podmežakli in opravili različna dela pri komunalnem urejanju cest. Poudarjajo, da se v krajevnih skupnostih še premalo zavedajo možnosti, ki jih nudi mladinsko prostovoljno delo.

Tudi posamezne osnovne organizacije ZSMS so organizirale delovne akcije in del ustvarjenega čistega dohodka namenile za financiranje lastne dejavnosti. V jeseniški železarni deluje stalna mladinska delovna brigada Železar, ki je izvedla 29 lokalnih akcij, v katerih je sodelovalo 83 mladih, ki so opravili 1.261 učinkovitih delovnih ur. Na vseh lokalnih mladinskih delovnih akcijah pa je sodelovalo 280 mladih in pionirjev, ki so po oceni opravili okrog 2.300 učinkovitih ur v vrednosti 699.200 din.

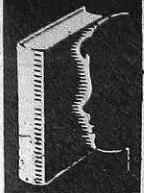
Jeseniški brigadirji so sodelovali na zvezni mladinski delovni akciji Djerdap 84, in sicer pri urejanju vojaškega centra, arheoloških izkopavanjih, regulaciji potoka, izgradnji drenažnega kanala in betonskih blokov na HE Djerdap. V brigadi je sodelovalo 52 brigadirjev z Jesenic, Sabca in Karataša, od tega 20 delavcev, 23 dijakov in devet pionirjev.

Na republiški mladinski delovni akciji Kozjansko 84 je sodelovalo pionirska delovna brigada Kokrški odred, ki je bila sestavljena iz pionirjev jeseniške in radovljiške občine, skupaj 33 brigadirjev.

Po samoupravnem sporazumu je bilo v letu 1984 za mladinske delovne akcije združeno 237.540 din, center za mladinsko prostovoljno delo pa je za izvedene akcije porabil 290.459,50 din. Zaradi premajhnega števila brigadirjev, ki jih zagotavlja občina Jesenice, v lanskem letu brigada Jože Gregorčič Gorenje in po-bratena brigada Dragoljub Milovanović nista sodelovali na akciji, čeprav sta bili načrtovani. Črtane pa so bile tudi nekatere druge akcije, ker po sporazumu ni bilo zbranih dovolj sredstev.

V poročilu je predstavljen tudi program mladinskega prostovoljnega dela v letošnjem letu. Zapisana je tudi ugotovitev, da že nekaj let mladinsko prostovoljno delo doživlja krizo. Mladi se zaradi vse težjega ekonomskega položaja vedno bolj odločajo za plačano počitniško delo, navajajo pa tudi, da kronično primanjkuje sredstev za kvalitetno izvedbo raznih akcij v okviru mladinskega prostovoljnega dela. Letos bodo poskušali z dobro izvedbo lokalne mladinske delovne akcije Jesenice 85 pokazati in dokazati vse pozitivne lastnosti mladinskega prostovoljnega dela.

Joža Varl

Alfred ANDERSCH: Zanzibar ali poslednji razlog. Obzorja 1984.

Prvi Anderschov roman je v primerjavi z njegovim zadnjim delom *Winterspeltom* (tudi tega že imamo v slovenščini) razmeroma kratak. Oba pa sta enako dognano napisana. Verjetno bo bralcem *Zanzibar* bolj po volji, pa čeprav vsebuje samo začetek ljubezenske zgodbe. (V *Winterspeltu*, ki se sicer dogaja na zahodni fronti, ima ljubezen pomembno vlogo.) Zgodba v *Zanzibaru* se hitreje odvija.

Kaj je torej v ospredju tega akcijskega romana? Tri osebe se znajdejo v ribiškem kraju ob Baltiku. Ne po-

znajo se med sabo, družijo pa jih to, da bi vsi trije radi pobegnili na tuje. Za komunisto Gregorja in za mlado Židinjko Judith je beg prej nujna kot želja; v nevarnosti sta, da izgineta v koncentracijskem taborišču. Tretji, ki bi rad pobegnil iz Nemčije, je deček, ribiški vajenec. Ta sicer nima težav z nacisti, pobegnil bi rad le zato, ker »sovraži vse ljudi«, in ker »vsi grdo govorijo o njegovem rajnem očetu«. Deček je tisti, ki išče svoj »poslednji razlog« — razlog za to, da hoče uiti iz neprijaznega kraja.

Brali smo lahko že precej romanov o ljudeh, ki so se znašli na ozemlju Tretjega rajha kot izobčenci — v neprestanem strahu pred Gestapom, brez iluzij o tem, kaj bo z njimi, če jih ujamejo. Tudi *Zanzibar* je tak roman: napet, saj bralec vsak trenutek trepeče za usodo junakov — ti se počutijo nekako tako kot divjad med

pogonom. Andersch v tem romanu opisuje turobno vzdušje, moro, ki so jo v nacistični Nemčiji očitno čutili vsi razen režimskih ljudi. V *Zanzibaru* dobi ta mora poetični pridih, ki ga ustvarja predzimsko vzdušje ob severnem morju.

Andersch govori o »resničnih« ljudeh, se pravi o osebah, v kakršni realizma vaje nemu bralcu ni težko verjeti. Predvsem: to niso kar tako tjavendani »dobri« ljudje. Oglejmo si na primer Knudsen: mož je ribič, danes je še komunist, jutri mogoče ne bo več. Knudsen je tisti, ki naj bi s svojo barko prepeljal begunce na Švedsko. To ga pa nikakor ne veseli: ni mu po volji, da bi moral tvegati življenje za nekega »tipa iz cekaja«, za človeka, ki je morda nekakšen dezertar, saj je obupal — podobno, kot je obupal tudi sam Knudsen. Partija je bila namreč v tem trenutku že razbita, oba, Knudsen in Gregor se pri tem čutita izdana.

Sicer pa je tu še »nekdo«, ki naj bi se tudi odpravil na Švedsko: leseni kipeč iz vaške cerkve, umetnika, ki jo hoče vaški župnik rešiti pred tem, da bi jo zasegli nacisti. Tudi tej nalogi se Knudsen upira: on naj bi prevajal »malika«? Žilavi ribič je trmast in nikakor ni voljan popustiti, ko ga privržena dveh ideologij skušata ukloniti, ga vpreči v svoj voz. Za Knudsen je pomembno le to, da mora skrbeti za ženo Berto, ki je duševno prizadeta: upa, da jo bo lahko rešil pred usodo, ki jo nacisti namenili odvečnim ljudem. Sicer pa se je Knudsen z nacizmom vsaj začasno sprijaznil. Ni videti, da bi mu bilo kaj od tega, da bi tjavendan kljuboval režimu.

Že iz povedanega lahko zaslučite, v čem je bistvo zapleta. Očitno je, da se je tudi mladi Gregor — čigar zarodena je izginila v Moskvi med čistkami — poživljal na partijske zadeve, zdaj mu je bolj od tega, da bi izpeljal kakšno osebno nalogo. Ko spozna Judith, sklene, da ji bo pomagal pobegniti.

Vse našete osebe so se torej znašle na usodnem življenjskem razpotju: prvič v življenju bodo lahko delovale zares v svojem lastnem imenu. Judith je še včeraj živela v okrilju bogate meščanske družine; deček bi rad končal svojo vajeniško dobo in jo mahnil v širni svet; Gregor bi rad razrešil svoje skrite dvome v zvezi s partijo, bolje rečeno s Kominternom, ki ga je verjetno izdala; župnik bo tvegati življenje, ki pa tako ali tako ni vredno počenega groša, saj je težko bolan in tudi sicer v nobeni stvari ne vidi pomena.

To je torej tema, ki jo poznamo iz Sartrovega eksistencializma: kako se uresniči skozi tvegano uporniško dejanje. Mnogi pisatelji so pisali podobne zgodbe, ki naj bi izpovedovale neko filozofijo z večjo ali manjšo prepričljivostjo. Pravzaprav pa imam vtis, da Andersch ni »prevajal« filozofskih zamisli v jezik literature; prej bi rekel, da je precej osebnopodoživel nekatere ideje, ki so bile v zraku, ko je pisal ta kratki, v bistvu pustolovski roman.

Vsaka izmed njegovih oseb se — prav to je tisto, kar je tako življenjsko — konec koncev daje zase, za svojo konkretno usodo, in se pri tem bolj malo zmeni za ideje in institucije. Vsakdo izhaja iz svoje osebne stiske, vsakdo čuti, da si mora pomagati sam. To je notranja resnica sleherni osebe v tem romanu. »Edino, kar drugi vedo o meni, je to, da sem sin pijanca,« premišljuje deček. »Nikomur od njih nišem dolžan hvale.«

Zgodovinski trenutek je bil pač tak, da je jemale vsako upanje v odločilno pomoč skupnosti. Ti junaki niso poniglavo samoljubni. V resnici so njihove odločitve globoko etične, pa čeprav so sprte z ukazom institucije in s črko zakona. To najlepše vidimo na župnikovem primeru: na smrt bolni mož se odloči, da bo streljal na gestapovce, ko bodo prišli ponj. Čeprav še vedno po malem veruje v Boga in se boji pekla, se je zmožen odločiti za najtežji greh — za samomor. Ko mu gre za biti ali ne biti, si izbere usodo, ki je ukrojena natančno po njegovi koži: zanj je namreč v vsakem primeru najbolje, da si izbere hitro smrt — in da umre pokončen.

Andersch je torej — kot vse kaže — verjel v možnost svobodne odločitve: zato izzveni vse skupaj razmeroma optimistično, ne-orwellovski. Toliko bolj, ker se zdi, da stavi avtor konec koncev na mlade: na dečka, ki se bo prej ali slej odpravil iskat svoj »Zanzibar«.

Marko Hudnik

Iz romana vam predstavljamo odlomek, v katerem nastopajo tri izmed petih glavnih oseb. Tu sta Gregor in Judith, ki bi rada pobegnili na Švedsko, tu je tudi ribič Knudsen, ki bi ju lahko spravil na varno. Zdjaj v pristanišču oprezujejo drug za drugim: Knudsen opazi mlado Židinjko in pri priči ugane, kako je z njo.

Judinja, je pomislil Gregor, to je vendar Judinja. Kaj počenja tukaj v Reriku? Videl je Judith med ljudmi, ki so gledali, kako je pristajal švedski parnik. Nihče ni pogledal Judith, to ni bilo v navadi v majhnih pristaniščih na severu, toda Gregor je opazil, da ne spada k tem ljudem; nihče ni govoril z njo, bila je tujka, mlada tujka, z obrazom, nenavadnim v Reriku. Gregor je takoj spoznal tak obraz; bil je eden tistih mladih judovskih obrazov, ki jih je često videval v mladinski zvezi v Berlinu, v Moskvi. Ta tu je bil posebno lep primer takega obličja. Poleg tega se je neopredelljivo razlikoval od obrazov, katerih se je Gregor spominjal.

Zgrnila se je tema, še zlasti morje je bilo popolnoma temno, ni bilo več modro in ledeno, le na zahodu se je rumeno svetlikalo in na pristaniškem pomolu so zagorele velike električne žarometne svetilke na žicah. Če je Gregor pogledal na morje, je lahko videl enakomerno pobilskavanje svetilnika. Krma parnika se je le počasi približevala pomolu; »Kristina-Kalmar«, je prebral Gregor. Svetilke so preplavljale pomol in ladjo z apnenčasto svetlobo. Včasih so se zazibale na žicah, zakaj zrak ni bil tako miren kot popoldne, ostri, majhni vetrni sunki so se zaganjali iz pristaniških ulic čez trg, in v preblishkih je Gregor videl dekletove črne lase, ki so v pramenih in tančicah plapolali po njenem obrazu.

Sploh se je pristanišče razgibalo. Knudsen, ki je stal na krovu »Pavline«, je z nezadovoljstvom gledal, kako so se prve barke že vračale z lova; ropotaje so priplule ena, dve, tri štiri črne majhne barke, ki so bile že prižgale svetilke na jamborih. Krögerjev »Rerik 63« je bil med njimi, in Knudsen je postal nervozen, ker je vedel, da bo Kröger, brž ko bo privezal čoln, prišel k njemu in ga vprašal, zakaj bo šele zdaj izplul. Zapri, je rekel dečku, ki je ravno nameral zategniti vrvi pri zadnjem jadru, čas je, da odrineva; sam je zategnil veliko jadro, zakaj vedel je, da bodo mala jadra pod trdimi udarci vetra opletala na vse strani, če vrvi ne bodo dobro pritrjene. Knudsenu danes ni bilo nič povšeči, ugotovil je, da je čas, ki si ga je zastavil za odhod, prekoračen že za pol ure, bilo je pol šestih, vedno več ljudi je prihajalo iz hiš in ulic na pristanišče, da bi prisostvovali vrtniti ribiškega brodovja, taki, ki so imeli pri tem kaj opraviti, in postopači, in voda v pristanu je bila nemirna, trdo je udarjala ob pomol, tako da se je »Pavlina« včasih krepko zagugala in se trgala na vrveh. Knudsen je gledal proti kraju, kjer se je bil zasiljal Šved, ker je vedel, da tam stoji Gregor; takoj ga je bil opazil, ko je prišel od Miklavževe ulice prek trga tja, kjer je pristala ladja; tudi zato, posebej zategadelj je bil Knudsen besen. Fant je torej še ni pobrisal, si je mislil, še vedno se potika okoli, kaj pravzaprav hoče? Nikar naj si ne domišlja, da ga bo Šved vzel s seboj, tako preprosto to ni, ti ne marajo nobenih sitnosti, imajo stroga navodila od svojih ladjarjev.

Številka tri, si je mislil Gregor, ko je opazoval dekle. Številka tri, ki hoče zbežati. Najprej sem bil le jaz, nato je prišel zraven Samostanski učenec, zdaj pa še ta. Mikavna dežela — nastavljam se pred tujimi ladjami, da bi jo zapustili. Gledal je prek živahnega trga, ne, vsi ti ljudje ne nameravajo proč, lahko, da so mnogi med njimi nezadovoljni, toda ne pride jim na misel, da bi hoteli proč. Niti Knudsen, ki je vendar ogrožen, ne namerava stran. Gregor je gledal Knudsen, kako je delal na krovu barke, v temi ga ni mogel več prav natančno razpoznati, vedel pa je, da je ta nerazločna postava Knudsen, da Knudsen torej še ni odplul, temveč se ves srdi se mudi tod in ga opazuje, Gregorja. Ostal bo, si je mislil Gregor, in vsi bodo ostali. Samo mi, trije hočemo proč — jaz, Samostanski učenec, dekle. Vendar obstaja razlika, je nenadoma pomislil, med menoj in onima dvema. Jaz hočem proč, onadva pa morata. Meni sicer grozi koncentracijsko taborišče, smrt, toda kljub temu se lahko svobodno odločim, ali ostanem ali grem. Lahko izbiram: beg ali mučeništvo. Onadva pa ne moreta izbirati, izobčenca sta.

Judith je gledala, kako se je bok ladje pomikal k pomolu, poslušala je brbotanje vode v vrtincu, ki ga je zvrtil vijak, preden se je umiril, in za tem nenadno tiho, v kateri je bilo skozi noč naenkrat slišati klice, glasove, povelja, izkričana v svetlobo žarometov, in govorili so o privezovanju vrvi na zatezne kole, opazovala je, kako so potisnili brv od lajskega boka, do pomolnega zidu. Videla je uso klavrnost tega malega, odsluženega parnika, njegovo površno pleskarijo z velikimi rdečimi

minijskimi madeži, ki so se lesketa-vo svetlikali — ladjar ni več dajal denarje za pošteno pleskanje — videla je močno zribane posivele deske na polubi, motno medenino razneke okovja. Na tej ladji ni bilo razlik med častniki in posadko. Judith je videla dva moža, ki sta stala na mostu, starejšega, majhnega, čokatega, in večjega, mladega, a oba sta nosila usnjene jopiče in mornarske čepice, enako kot ljudje iz posadke, ki so stali na krovu, pripravljeni na izhod. Na tem parniku ni častnikov, je pomislila Judith, ni izobraženih mož, na katere bi se lahko obrnila; v njeni predstavi se je vzbudila podobna elegantnih, v modro oblečenih mornariških častnikov z zlatimi trakovi na rokavih, kičast plakat o gospodih kavalirjih z neoporečnimi pojmi o časti, ki so bili molče pripravljeni prevzeti damo v svoje varstvo. Izbrisala je to podobo. Obstaja jo usnjeni jopiči, ki jim je treba ponuditi denar. Brezupno, je pomislila, saj nisem sposobna za to, nikdar v življenju nisem nikomur ponudila denarja, gotovo bom zdaj ravnala napačno.

Prek trga sta prišla do pristajališča dva policista v zelenih uniformah z bleščavo ološčenimi črnimi škornji. Gregor je v Judithinih očeh opazil strah, ko je zagledala oba moža; počasi in negotovno se je umikala iz osvetljenega krova svetilke na pomolu. Nima pojma, si je mislil Gregor, ne ve, da zeleni niso nevarni, nevarni so samo oni drugi. Nevarni so tudi ti ljudje tukaj, ki se vsi delajo, kot da tujke niso opazili, a jo vendar vidijo in opazujejo, tudi če ne buljijo vanjo, kot bi to počeli ljudje v kakem pristanišču na jugu. Nevarni bodo njihovi poznejši pogovori med seboj, v njihovih hišah, v pretrganih besedah, v polovičnih stavkih, »si jo videl?«, nedoločeno nenaklonjeno začudenje, temna govorica, iz niča vstajajoča, ki plahuta okrog rerikskih zvonikov, vse do ušes onih drugih. Gregor se je pozorno oziral po ljudeh, ki so stali na pomolu, če ni med njimi kak vohun iz gestapa. Za to je bil posebno nadarjen — in to so tovariši vedno posebej hvalili — da je med sto ljudmi z nezgrešljivo zanesljivostjo našel pravega tička. Sodrigo je kaj lahko spoznati; za to je imel oči, tu v Reriku, na pomolu, je bil zrak še čist, tako je ugotovil. Rerik zanemarljivo, si je mislil, a zanemarljivo ga, ker vedo, da od tod ni mogoče ubežati. Najraje bi bil stopil k dekletu, ki je sedaj stala na robu svetlobnega kroga, in bi ji pojasnil, da je Rerik kaj nepripraven kraj za pobeg. Šved, ubogi stari Šved je ne bo vzel s seboj, ta ne vzame nikogar, to je plašen star parnik, ki se natančno drži predpisov, mu je kar videti. Nekaj brezupnega izhaja iz te ladje, ne tvega več nobene pustolovščine, to je gotovo, nobene pustolovščine za mlado, črnolaso dekle v svetlem dežnem plašču, za tujko z lepim, nežnim obrazom tuje rase, za izobčenko z valujočimi prameni las nad svetlim elegantno kromenim dežnim plaščem. Knudsen Gregorja ni mogel več natančno obdržati na očeh, ker je bilo sedaj na pomolu toliko ljudi, da so ga vedno znova prekrivali, spet se je pojavil in znova izginil. Tudi premikal se je; Knudsen je videl, da se je na različnih mestih pojavljala siva obleka s kolestarskimi sponkami na hlačah, a se je vselej gibala v krogu svetilke, ki je ostro osvetljevala prihod švedskega parnika. Kaj išče tod, si je mislil Knudsen, mar je tako prismojen, da se bo takoj lotil Šveda? Prisilil se je, da je mislil: meni je vseeno, ta fant iz centralnega komiteja, ki jo misli pobrisati, mi ni nič mar. Ničesar mi ni več mar. Videl je Berto, ki je stopila iz hiše in krenila proti barci. Oboerč je nosila dva velika cekarja z živili. Prišla je na krov in odložila cekarja, Knudsen je videl, da je bila vse pripravila: termovke s kavo in posodo z juho ter zavitke z obloženimi kruhki, vse, kar je potrebno za vožnjo do popjutirnjega večera, za dvodnevno pot z malo vlečno mrežo za lov na polenouke, za delo enega moža in enega fantiča. Pobožal jo je po roki, njeni plavi lasje so se svetili in opazil je, da trepeče pod mrzlim vetrnim pišem. Pojdi domov, je rekel Knudsen, takoj bom vse preložil. Gledala ga je s svojim prijaznim smehljajem in je rekla: ampak povedati ti moram še smesnico. Ne, ne sedaj, jo je zavrnil Knudsen in jo potisnil navzgor na pomol. Ostala je še za trenutek zgoraj in je prijazno gledala navzdol nanj, toda v njenih očeh je bilo nekaj žalostnega, nekak izraz nemoči, in zdelo se je, da ji je celo telo preletela nekaka krčevita napetost. Povej torej, je rekel Knudsen, in povedala je smešnico, nato pa se je vrnila v hišo in od vrat še enkrat pomahala Knudsenu. Ne morem proč, si je mislil Knudsen, ko je gledal za njo, kaj bo z Berto, če mene ne bo tu?

OKTET IZ ŽIROVNICE NA ČEŠKEM

V četrtek, 7. marca, je oktet DPD Svoboda France Prešeren iz Žirovnice sodeloval na proslavi dneva žena v Češki vesi in Jeseniku na Češkem.

Češka ves in Jesenik sta le nekaj kilometrov oddaljeni naselji blizu poljske meje. V Češki vesi je tovarna verig, ki na tehničnem in studijskem področju že skoraj dvajset let sodelujejo s tovarno Verig iz Lesc. V tovarni dela skoraj sedemsto delavcev, izdelujejo pa predvsem tehnične in rudarske verige.

Letos so prvič sodelovali tudi na kulturnem področju ob praznovanju mednarodnega dneva žena. Člani okteta so najprej obiskali tovarno, kjer so se s predstavniki dogovorili za program obiska in izvedbo proslave. Ta je bila namenjena delavkam tovarne in so jo izvedli v veliki dvorani tovarniške restavracije. V programu so sodelovali učenci domače osnovne šole in sicer mladinski pevski zbor, ki je pel umetne in narodne pesmi ob klavirski spremljavi, učenci nižje stopnje so recitali in peli pesmi o mamicah. Nastopile so tudi skupine otrok iz vrtca s skupinskimi in solo točkami.

Program je zaključil naš oktet s Prešernovo Zdravljico, tremi slovenskimi venčki narodnih pesmi, s srbsko narodno in na posebno željo organizatorjev tudi venčkom pesmi iz

Dalmacije. Program je trajal polni dve uri, pa vendar so poslušalke z vso pozornostjo spremljale tudi nastop okteta, čeprav besedila pesmi niso razumele.

Istega dne zvečer je oktet izvedel celovečerni koncert v dvorani mestne trdnjave v Jeseniku, ki ga je organizirala Glasbena mladina. Dvorana sprejme kakih sto poslušalcev in je bila le malo več kot polovično zasedena. Organizatorji so se opravičevali zaradi manjšega obiska, ker so tudi mladi praznovali.

Akustika v dvorani je bila izredna, poslušalci še bolj, saj so vsako pesem spremljali izredno pozorno in burno zaploskali izvedbi vseh osemnajstih pesmi in še dodatku treh pesmi.

V program smo vključili slovenske narodne in umetne pesmi, nekaj pesmi tujih narodov, pa še dalmatinske, srbske in makedonske. Poslušalci so izredno zadovoljni odhajali s koncerta in se izvajalcem še in še zahvaljevali za lepo glasbeno predstavitev drobca jugoslovanske vokalne glasbe.

Glasba resnično ne pozna meja. Marjan Jemec

DVE KULTURNI PRIREDITVI OB 50-LETNICI PLANICE NA JESENICAH

Železarske Jesenice so se z dvema kulturnima prireditvama pridružile letošnjemu slavu Planice. Najprej so v petek, 15. marca, ob 18. uri v razstavnem salonu DOLIK odprli razstavo fotografij z naslovom DOLINA POD PONCAMI S SVOJO LEPOSTO IN PONOSOM, obogateno z zbirko planiških značk, za tem pa so pozdrav Planici priredili člani pihalnega orkestra Jeseniških železarjev s celovečernim koncertom vrednih melodij.

Ob številni udeležbi so s krajšim koncertom mešanega pevskega zbora Blaž Arnič DPD Svoboda Tone Cufar, ki ga je vodil Roman Ravnič, najprej v razstavnem salonu DOLIK odprli razstavo fotografij z motivi s planiških prireditiv in doline pod Poncami, ki so jih prispevali trije najvidnejši fotoamaterji, člani foto kluba Andrej Prešeren Jesenice: Franc Kolman, Franc Črv in Franc Sluga. Na razstavi pa svojo bogato zbirko planiških značk predstavljala Borut Razinger.

Na otvoritvi je razstavljalec predstavil v imenu programskega sveta razstavega salona DOLIK Joža Varl, Izidor Trojar, predsednik foto kluba Andrej Prešeren, pa je spregovoril o šestdesetletnici delovanja jeseniških fotoamaterjev in o pestrosti razstavljenih motivov, ki dejansko prikazujejo vse, ki so zaslužni za razvoj Planice, od teptalcev, pogumnih skakalcev oziroma letalcev do enkratnega občinstva, ki ga je vzgojila Planica

in visokih gostov, ki so obiskali polete, med drugim tovariš Tito. Razstavljalcem je izročil tudi spominsko diplomu. Razstavo pa je odprl Jože Kavčič, podpredsednik planiškega komiteja.

Ob 19.30 pa so v dvorano gledališča Tone Cufar vabili jeseniški godbeniki, čeprav polno angažirani na letošnjih planiških prireditvah, na celovečerni koncert vrednih melodij v počastitev 50-letnice Planice. Pihalni orkester Jeseniških železarjev se je pod vodstvom svojega dirigenta Ivana Knifca predstavil, sicer ne preveč polni dvorani, vendar zelo hvaležnemu občinstvu, s koncertom vrednih in zabavnih melodij, ki jih je s prijetnim besedilom o naši Planici povezoval Borut Verovšek.

Obema kulturnima prireditvama je prisostvovala tudi delegacija iz Harrachowa — ČSSR, kjer imajo prav tako veliko letalnico, predstavniki planiškega komiteja in družbenopolitičnega življenja občine.

Mešani pevski zbor Blaž Arnič je nastopil v salonu Dolik (foto B. Blenkuš)

KAKO SO OB KONCU DRUGE SVETOVNE VOJNE REŠILI ŽELEZNIŠKI KARAVANŠKI PREDOR

Jožeta Talerja, ki sicer prebiva v Piranu, je vzpodbudilo pisanje v TV 15, da se zbira gradivo o usodah železničarjev in železnice v času NOB na Gorenjskem. Ker je bil pred vojno progovni čuvaj pred karavanškim predorom, v NOV pa vodja obveščevalne točke B 10 »Franc«, ki je delovala pod Golico, je na njegov predlog občinski odbor ZB NOV Jesenice 14. marca sklical razgovor o zavarovanju železniškega predora. Udeležili so se ga: trije udeleženci akcije Jože Taler, Franc Taler in Drago Košir, prvoborca Živan Povk in Franc Konobelj — Slovenko, vodja kurirjev tega področja Franc Pesjak, Alenka Nedog, zgodovinarica ŽG Ljubljana ter predstavnik aktivna ZB NOV železničarjev Gorenjske. Dogajanje tistih dni, to je od 8. do 10. maja, so opisali Jože in Franc Taler ter Drago Košir.

Člani obveščevalne enote B-10 »Franc« obveščevalnega centra pri IV. korpusu, so se 5. maja 1945 s Črnega vrha preselili h Kopačarju v današnji Planini pod Golico. Kmalu po preselitvi je k njim z Jesenic prišla Vera NOC, poročena Heisinger. Njen mož je takrat delal v železniški kurilnici na Jesenicah. Povedala jim je, da bi nemška enota, ki straži vhod v Karavanški predor na Hrušici, rada dobila zvezo s partizani. Vedela je tudi povedati, da so vojaki v betonskih utrdbah pred predorom prešli ukaz, da po zadnjem nemškem umikajočem se transportu razstrele ta velepomembni objekt na železnici. Za to sta bila pripravljena dva pokrita vagona razstreliva, v katerih naj bi bile tudi morske mine. Jože Taler je takoj ukrepal. Ivana Javorskega-Ilijo je poslal na kurirsko postajo G-28 z nalogo, da se v to odgovorno akcijo vključijo tudi kurirji omenjene kurirske postaje. Takoj po prehodu do predora so zavzeli ustrezne položaje in skrbeli za zavarovanje pogajalcev. Obveščevalci so kmalu vstopili v nemško utrdbo na Hrušici. Nemškega nadporočnika in vodnika voda, ki sta tej enoti poveljevala, ni bilo več, tako da so se Jože Taler in drugi pogovarjali s podoficirji in osmimi do desetimi vojaki. Takoj so pristali, da se demonstrirajo naprave za razstrelitev in vagoni razstreliva odpeljejo iz predora. Partizani pa so Nemcem zagotovili popolno varnost. Med pogajanjem sta prišla tudi obhodnika proge v predoru Kajšnik iz Šentjakoba in Sitar, ki je menda stanoval v Področju, z jeseniške strani. Vsi ti so s progovnim deseterjem Antonom Ambrožičem s Hrušice odstranili vžigalne naprave v vagonih, ki sta stala na približno tretjem do četrtem km, to je približno v sredini predora. Če bi vagona eksplodirala, bi bila škoda tolikšna, da je vprašanje, če bi bil predor še kdaj popravljen in usposobljen. Že Nemci so imeli velike težave pri popravilu južnega vhoda v predor, ki ga je bivša jugoslovanska vojska ob umiku leta 1941 poglala v zrak. Nemški stražarji so partizanom izročili pisno povelje za razstrelitev. Pavel Klinar pa ga je kasneje oddal okrajnemu odoru OF, ta pa verjetno ustreznemu republiškem arhivu. Desetar Tone Ambrožič je v demontažo vključil več progovnih delavcev. Do vagonov so se odpeljali z drezino na ročni pogon. Ko so opravili delo, so iz predora pripeljali dva akumulatorja in v obroč zvito žico za vžig eksploziv. To se je po vsej verjetnosti dogajalo v noči od 8. na 9. maj. Po nevarnem delu so o tem obvestili od partizanov postavljenega novega šefa postaje Huga Mešička. Ker nobena železniška lokomotiva takrat ni bila sposobna za vožnjo, so vagona na jeseniško železniško postajo pripeljali s parno lokomotivo in premikalno skupino Železarne. Vagona so menda nato odpravili proti Ljubljani. Po domnevah sta eksplodirala na postaji Podnart, kjer naj bi jih iz radovednosti odprli stražarji-partizani: Leopold Markelj, Grega Robič in Šifrer. Vsi trije so bili ob eksploziji mrtvi in so pokopani na Blejski Dobravi. Drugi pa menijo, da sta vagona eksplodirala pri znani povojni eksploziji na ljubljanski postaji. Seveda so to samo domnevanja.

Po odstranitvi vagonov iz predora so nemški stražarji odšli z obhodnikom Kajšnikom v Področje in od tam verjetno domov.

Prvoborec Franc Konobelj-Slovenko je poudaril, da so železničarji tega področja igrali zelo pomembno vlogo v boju proti okupatorju. Kot je bila pomembna prva vstaja 16. decembra 1941 na Dovjem in v Mojstrani, je menil, da je bila izrednega pomena tudi opisana akcija za rešitev karavanškega predora ob koncu druge svetovne vojne. Partizani so nad polovico svojih sabotažnih akcij opravili prav na železniških objektih in napravah, saj je bila takrat želez-

nica najbolj pomembna komunikacijska žila. Že pri prvi vsesplošni vstaji v Gornjesavski dolini so uporniki zažgali most na Belci in posekali drevje za železniško progo zahodno in vzhodno od železniške postaje Dovje-Mojstrana. Okupator je zato številne železničarje — Slovence premestil v Beljak in drugam na Koroško, v Avstrijo in Nemčijo. Ti premeščeni železničarji so nato odigrali veliko vlogo pri obveščanju in vodenju novih borcev v partizane. Prinašali so partizanom pomembne podatke o industrijskih in komunikacijskih objektih ter napravah. O tem so partizanske brezžične zveze poročale zaveznikom, da so jih lahko bombardirali.

Skozi nepoškodovani predor so v teh prvih dneh svobode železničarji pripeljali na Jesenice lokomotive in železniške vagona, s katerimi so bežali poslednji okupatorjevi vojaki. Pri tem so se posebno izkazali naslednji železničarji: Janez Pristov, Janez Žerjav, Franc Pesjak, strojevodja Karel Vrhovšek ter Franc Černe, ki sta pripeljala takšen poslednji vlak iz Bistrice v Rožu. Ta vozila so nato v kurilnici na Jesenicah toliko popravili, da je bil možen prvi železniški promet na Gorenjskem po osvoboditvi.

Med obujanjem spominov je bilo tudi povedano, da je bil Alojz Rabič žrtev okupatorja ob vsesplošnem uporu leta 1941 na Dovjem in v Mojstrani, železniški progovni delavec in da je bil Albin Noč, železničar kurilnice Jesenice, prvi talec z Jesenic, ki ga je okupator ustrelil iz masčevanja. Branko Blenkuš

Od leve proti desni: Drago Košir, Stane Križnar, Jože Taler, Franc Taler (foto B. Blenkuš)

TOVARIŠ JAKEC, HVALA!

V sredo, 13. marca, smo pripeljali starše na roditeljski sestanek. Tovaršica se je z njimi pomenila o pravilni opremi in hrani za varno in prijetno hojo v gore. Jaka Čop pa nam je pokazal pravilnico o Zlatorogu.

Škoda, da je lovec ranil Zlatoroga. Lovca je pahnili v prepad, sam pa razdejal naše lepe gore in pašnike in za vedno odšel od nas. Ostala pa je lepa pravljica.

Jaka Čop nam je povedal še veliko zanimivega. Tri ure je čakal, da se je prikazal iz luknje samo svizec nossek. Sitega kozoroga, ki je ležal na soncu, je s težavo prignal na skalo, da ga je tam slikal. Če se je ustavil, se je kozorog takoj spet ulegel. Povedal je, kako se moraš obnašati, da prideš sitemu kozorogu zelo blizu. Neznanim mladim ljudem se je za-

hvalil, ker niso utrgali lepe rože. Lahko jo je slikal in tudi mi smo jo lahko občudovali. Ker so jo pustili rasti, je razveselila s svojo lepoto še veliko planincev. Pokazal nam je potepuha ježa, ki ni mogel pričakati noči, da bi šel na lov za hrano. Prazen želodec ga je prebudil, pa sta se srečala.

Izvedeli smo, da po Velem polju teče potoček, ki je bil kaznovan. Ker se je bahal, je moral pod zemljo. Potoček se je upiral in zavlačeval, pa je zato naredil veliko, veliko, veliko ovinkov.

Jaka Čop nam je obljubil, da bo še prišel. Veseli bomo. Za lepo pravljico, čudovite slike in zanimivo pripoved pa hvala, tovariš Jakec.

Pionirji planinci

... O BOMBARDIRANJU JESENIC

Za ta prispevek sem se odločil, ker menim, da je bilo poročanje o bombardiranju Jesenic 1. marca 1945 v članku, objavljenem v Železarju ob 40-letnici bombardiranja, netočno in površno. Menim tudi, da vsa ta leta ni bilo ničesar zapisano o tej vojni tragediji, ki je zahtevala veliko nedolžnih človeških življenj. Žal so navedbe netočne in nepravilne, tako da bralec ne more dobiti prave podobe o takratnih dogodkih. Ne vem, kje je pisec teh zapisov črpal podatke? Vsekakor bi se moral pogovoriti z ljudmi, ki so bombardiranje preživeli. Na Jesenicah še vedno živi nekaj prič, pri katerih bi lahko dobili natančne in podrobne opise poteka dogodkov.

Ob 40-letnici bombardiranja Jesenic je bil v Železarju 28. februarja 1985 objavljen članek, v katerem je precej napačnih navedb. Tako trditve, da je največ bomb padlo od današnje gimnazije do carinarnice oziroma sodišča. V resnici je največ bomb padlo od bivše gostilne Peklar do jeseniške cerkve. Pisec tudi navaja, da je bil bombni napad okrog 11. ure dopoldne, drugi napad pa 20 minut kasneje, kar ni res. Prvi napad je bil ob 13. uri in 20 minut. V drugem napadu je bil polno zadet hotel Triglav, vendar ni bilo smrtnih žrtev. Bombe niso padle v naselje Žerjavec, ampak je bomba padla v Plavški rovt na Klinarjev hlev (Martinčev), ki je pogorel, to pa ni bilo ob poti v Planino pod Golico. V zapisih pisec navaja stavbe, ki naj bi bile najbolj poškodovane in porušene, tako omenja carinarnico, hotel Korotan, Mesarjevo, Bernikovo (ki je nikoli ni bilo), Klabusovo (ki ni bila bombardirana), gostilno Tršaň (ki je

ni bilo), ne omenja pa hiš, ki so bile popolnoma ali delno porušene, to je Hrvatova hiša in gostilna, kjer so bili vsi mrtvi (več kot 10 ljudi). Ne omenja Ambrožičeve hiše poleg Klabusove, ki je bila do temeljev porušena, pod lesenimi stopnicami pa je ostala nepoškodovana tričlanska družina trgovca Pisanskega. Ne omenja tudi Vilmanove hiše, ki je stala poleg Ambrožičeve in je bila več kot polovico porušena in so v njej umrli štirje ljudje: moja žena in sin ter dva uslužbenca, svakinja pa je bila težko ranjena (pisec je sliko hiše objavil v Železarju 28. februarja — slika spodaj).

Tega dne, to je 1. marca 1945, sem se okrog 13. ure s kolegom pripeljal k bivši pošti in prislonil kolo ob zid, da bi oddal paket jestvin nekemu zaporniku, ki se je malo po 13. uri pripeljal s transportom iz ljubljanske smeri. Transport je bil zelo zastražen z esesovci. Ko sem hotel oddati paket, me je vojak ob transportu nahruilil in mi grozil z orožjem. Takrat sem zagledal precej nizko letečo avione, ki so leteli po dolini. Zla slutnja me je obšla, vzel sem kolo in se odpeljal proti domu, ki je bil nedaleč od železniške postaje. Ura je bila tedaj 13,20, minuto za tem pa so že padle bombe. Pritisk me je pritisnil ob tla. Obležal sem tik ob naši hiši na cesti, v neposredni bližini pa so padle tri bombe in tudi na našo hišo in jo več kot polovica porušila. Kot sem že omenil, sta bila ubita moja žena in sin, svakinja pa je bila težko ranjena. V pritličnih prostorih sta bila ubita dva uslužbenca, sam pa sem po naključju ostal živ, saj sem preživel oba napada med bombami na cesti. Po 20 minutah je bil drugi napad. Tedaj je bil zadet hotel Triglav. V vseh zapisih navaja pisec, da je bilo v njem mnogo mrtvih, vendar je resnica ravno nasprotna. V tem hotelu ni bilo mrtvih, ker so po prvem napadu vsi zbežali v zaklonišče.

Pri mojih letih se mi pisanje upira, pa vendar sem moral odgovoriti na tako netočne in površne zapise.

Pripominjam, da je bila vojna škoda ugotovljena in ocenjena, vendar nikoli izplačana.

Anton Vilman

Dopisujte

JAKA JERAŠA NA OBISKU

Učitelji na naši šoli se trudijo, da bi nam popestrili učne ure in tako napravili pouk še bolj bogat, zanimiv, privlačen in nazoren. Zato smo jim vedno hvaležni, kadar nas presenetijo s kakšno novostjo. Tako je bilo tudi pretekli četrtek.

Obiskal nas je priznani operni pevec, Jeseničan Jaka Jeraša. Njegovega obiska smo se zelo razveselili. Z zanimanjem smo poslušali njegovo razlago o petju in operi na splošno. Pri rednih urah glasbe kdaj ponagajamo in klepetamo, tokrat nam to ni prišlo na misel. Na prste rok bi lahko prešteli tiste večne godrnjače, pa še tisti so utihnili, ko je gost tudi zapel.

Izvedeli smo, da je že od nekdaj rad pel, vendar je bila njegova pot do opernega pevca težka in zavita. Ob prvotnem poklicu tehnika se je izpopolnjeval, izobraževal ter pel in še enkrat pel. Najprej je pel v pevskih zborih, kasneje v operetah v gledališču na Jesenicah in nazadnje le dosegel tisto, kar si je najbolj želel — postal je operni pevec. Vztrajnost, morda tudi gorenjska trma, znanje in ljubezen so mu pripomogli do današnje slave, ko ima kot baritonist ljubljanske Opere za seboj že skoraj 600 nastopov.

Zelo nazorno nam je predstavil glasove: lirski sopran, koloraturni sopran, lirski tenor, dramski tenor, bariton, bas, najnižji bas. Dobro smo lahko razlikovali posamezne glasove, poslušali, kako nastajajo in se razvijajo ter končno primerjali znano melodijo, ki sta jo zapela operni

pevec in popevkar. Uvideli smo, čeprav neradi, kako drugačen, polnejši je glas opernega pevca od popevkarjevega. Na posnetkih, ki jih je prinesel s seboj, smo slišali, da tudi deček lahko zapoje tako, kot bi pele deklice. Povedal nam je tudi, da moramo v času pubertete paziti na glas, da ga ne pokvarimo.

Vsi posnetki pa se niso mogli primerjati s melodijami, ki jih je pevec zapel. Navdušil nas je s staro slovensko narodno pesmijo o rožmarinu, med arijami pa se je odločil za arijo očeta iz Verdijeve opere Traviata. Zastal nam je dih, ko smo ga poslušali. Tudi Primož ob klavirju nas je navdušil.

Poučil nas je tudi o obnašanju pri operni predstavi. Že od nekdaj je navada, da gremo na predstavo čisti, urejeni in lepo oblečeni. Pevce nagradimo z aplavzi, lahko tudi po zaključnih arijah, če so nam seveda všeč. Vsak pevec se namreč trudi, da bi zapel kar najbolje. V vsako vlogo je vloženega veliko dela.

Prehitro je minil klepet z njim. Še mnogo skrivnosti nam je odkril, o katerih ne bi pisali. S pevcem se je treba srečati. In med šolarji rad pride, je dejal.

Poslovi smo se bogatejši z obljubo, da nas bo ponovno obiskal, ko se bomo spet odpravljali v Ljubljano v opero. Že danes se srečanja veselimo.

Mateja Lopuh in Irena Grošelj
novinarski krožek OŠ FSF Lesce

DELAVSKI PEVSKI ZBOR IZ BELJAKA NA JAVORNIKU

V soboto, 30. marca bo ob 19.30 gostoval v dvorani Delavskega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku mešani delavski pevski zbor iz Beljaka — VILLACHER ARBEITERCHOR, ki s tem vrača obisk ženskemu pevkemu zboru Milko Škobrne DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice.

Ženski pevski zbor Milko Škobrne DPD Svoboda Tone Čufar že več let sodeluje z delavskim pevkim zborom iz Beljaka, v katerem pojejo predvsem delavke in delavci iz Beljaka in okolice. Zbor po nekaj letih ponovno prihaja v našo občino in prepričani smo, da bodo vzbudili veliko pozornost in da bo veliko takih, ki bodo radi prisluhnili glasbeni ustvarjalnosti naših sosedov iz Avstrije.

Železarski globus

ZVEŽNA REPUBLIKA NEMČIJA

Po zahodnonemških podatkih je proizvodnja nerjavnih jekel v letu 1984 narasla za 11 % in dosegla 8 mil. ton. Najbolj sta proizvodnjo teh kvalitetnih vrst jekel povečali Španija (za 27,7 %) in Finska (23,7 %). V letošnjem letu naj bi se proizvodnja spet zmanjšala in naj bi dosegla okrog 7,8 mil. ton (2,5 % manj).

INDONEZIJA

Indonezijska železarska družba Krakatau Steel je v tem letu pričela z izvozom železarskih izdelkov na Kitajsko. Do sedaj so izvozili 5000 ton paličastega jekla. V tej železarski družbi upajo, da bodo še letos na Kitajsko pričeli izvažati tudi pločevino.

Kasarna na Savi (foto I. Kučina)

OK LUBNIK : OK JESENICE 1:3

V četrtek, 14. marca, so odbojkarice OK Jesenice odigrale tekmo šestega kola spomladanskega dela prvenstva v gosteh pri ekipi OK Lubnik v Škofji Loki. Na temo so odbojkarice OK Jesenice odstopale zelo oslabiljene. Dve igralci sta igrali z gripo in povišano temperaturo, najboljša igralca pa je sedela na klopi za rezervne igralke zaradi zelo resne poškodbe kolov in je v igro vskočila samo takrat, ko je bila bolna igralca potrebna počitka. Kljub vsem težavam je odbojkarice OK Jesenice uspelo premagati odbojkarice OK Lubnika z rezultatom 3:1.

Prvi niz so Jeseničanke dobile z malo truda s 15:8. Za to zmago so potrebovale predvsem dober servis in nekaj zelo dobro zaključenih žog na mreži.

Za zmago v drugem nizu so odbojkarice OK Jesenice potrebovale malo več energije, saj so domačinke proti koncu niza oživele. Domačinke so zaigrale dobro igro v polju, toda jeseniške odbojkarice so vseeno končale drugi niz z rezultatom 15:11.

V tretjem nizu pa so domačinke z vedno boljšo igro v polju nadaljevale. Tej dobri igri so dodale še dobro igro na mreži. Jeseničanke so se morale zelo potruditi, da so zmanjšale odpor igralke na nasprotni strani mreže in povedle za nekaj točk. Proti koncu niza so jeseniške odbojkarice vodile in vse je kazalo, da bodo domačinke niz izgubile. Vendar se je kmalu vse obrnilo na glavo. Odbojkarice OK Jesenice so začele popuščati moči. Trener je poslal v igro najboljšo igralko, da bi z njeno pomočjo Jeseničanke ta niz dobile. Vendar tudi ta zamenjava ni pri-

nesla jeseniškim odbojkaricam zmage. Utrujenost in izčrpanost sta opravili svoje delo. Domačinke so niz zaključile z rezultatom 17:15.

Na začetku četrtega niza je bila igra zelo izenačena. Jeseničanke so zbrale vse svoje moči in z nekaj odličnimi servisi prišle v visoko vodstvo. Do zaključka niza je bilo potrebno le še malo truda. Nekaj dobrih zaključenih akcij in niz je bil končan z rezultatom 15:5.

Tekmo je sodila Darja Rožič.

Za OK Jesenice so igrala Majda Globčnik, Milana Pogačar, Lidija Baloh, Nevenka Sever, Magda Učman, Renata Hočvar in Monika Komac.

Tekmo VI. kola bodo odbojkarice OK Jesenice odigrale z ekipo OK Gorje v soboto, 23. marca, ob 17. uri v telovadnici osnovne šole Prežihov Voranc. Ta tekma je zelo pomembna za obe ekipe. Na vrhu lestvice sedaj vodijo odbojkarice OK Gorje, na drugem mestu so odbojkarice OK Jesenice. Gorjanke so do sedaj izgubile dve tekmi — z Jeseničankami s 3:2 in z OK Črnomelj. Odbojkarice OK Jesenice pa so na drugem mestu s tremi izgubljenimi tekmami. Izgubile so proti ekipam OK Črnomelj (3:2), OK Črnuče (3:0) in OK Nova Gorica (3:2).

V soboto bo torej potekal ogorčen boj za prvo mesto in obe ekipe imata tudi možnosti, da ga osvojita. Prvo mesto na lestvici pa pomeni napredovanje iz II. v I. slovensko odbojgarsko ligo. Pridite in ogledajte si to zelo zanimivo tekmo, saj boste z bodrenjem lahko pomagali odbojkaricam OK Jesenice v boju za zmago in prvo mesto na lestvici. KOMMO

PRVENSTVO DS E-TKR-NG V VELESALOMU, SMUČARSKIH TEKIH IN KEGLJANJU NA LEDU

Prvenstvo delovne skupnosti E-TKR-NG v veleslalomu in smučarskih tekih je bilo ob dvosedežnici v Podkorenju. Čeprav so bile snežne razmere nekoliko slabše, je bila udeležba zadovoljiva. Tekmovanje je potekalo v športnem vzdušju in ni manjkalo navijanja tudi za nekoliko slabše tekmovalce. Za organizacijo tekmovanja zasluži ŠD Jesenice vsa priznanja. Podobnih tekmovanj bi lahko organizirali še več, saj primanjkuje manjših rekreacijskih in družabnih srečanj.

REZULTATI — VELESALOM:

— ženske do 35 let: 1. Metka Koblar — NG, 27,90; 2. Darinka Šumi — NG, 33,10; 3. Veronika Korošec — SEO, 33,45; 4. Nevenka Perko — OTK, 33,60; 5. Diana Ažman — SEO, 42,87; 6. Pavla Lužar — NG, 46,21;

— ženske nad 35 let: 1. Milica Šega — OTK, 35,99; 2. Ana Štojs — OTK, 35,99; 3. Maja Junež — SEO, 43,17; 4. Milena Lužnik — EG, 45,76; 5. Ivi Komac — SEO, 56,29;

— moški do 35 let: 1. Janez Babič — NG, 23,96; 2. Miloš Ferk — NG, 24,86; 3. Božo Černe — NG, 25,97; 4. Zvone Gregorič — OTK, 27,02; 5. Sašo Pernuš — NG, 27,37; 6. Franc Pukelj — RO, 28,39; 7. Jože Ravnik — OTK, 28,69; 8. Igor Logar — SEO, 29,06; 9. Roman Kolman — SEO, 29,06; 10. Bogdan Sredonovič — SEO, 31,01;

— moški od 35 do 45 let: 1. Peter Klobutar — NG, 26,49; 2. Cveto Pohar — OTK, 27,10; 3. Janez Kunstelj — OTK, 27,47; 4. Tina Pretnar — NG, 27,49;

5. Milan Klinar — SEO, 28,42; 6. Peter Kikelj — NG, 29,18; 7. Kalan Zvone — SEO, 29,31; 8. Alojz Kerštajn — SEO, 29,31; 9. Viktor Guzelj — SEO, 31,26; — moški nad 45 let: 1. Jakob Medja — OTK, 32,89; 2. Emil Ažman — NG, 38,26; 3. Martin Pazlar — RO, 42,64;

REZULTATI — SMUČARSKI TEK:

— moški do 35 let: 1. Franc Pukelj — RO, 9,35,8; 2. Miloš Ferk — NG, 11,26,3; — moški od 35 do 45 let: 1. Alojz Kerštajn — SEO, 8,15,5; 2. Janez Kunstelj — OTK, 10,05,5; 3. Peter Kikelj — NG, 10,40,0; 4. Milan Klinar — SEO, 13,59,5;

— moški nad 45 let: 1. Martin Pazlar — RO, 10,04,8; 2. Tone Zevnik — OTK, 12,14,0; 3. Jakob Medja — OTK, 12,47,3; 3. Franci Črv — SEO, 12,47,3; 5. Dolfi Urbanc — OTK, 16,44,1;

— ženske: 1. Bojana Sušnik — SEO, 11,12,8; 2. Metka Koblar — NG, 13,11,6; 3. Urška Rožič — SEO, 15,51,34; 4. Veronika Korošec — SEO, 16,16,5;

REZULTATI KEGLJANJA NA LEDU

— ŽENSKESKE: 1. Metka Koblar — NG, 53, 2. Milena Lužnik — EG, 53, 3. Urška Rožič — SEO, 44, 4. Pavla Lužar — NG, 39, 5. Dragica Koželj 30, 6. Neda Karba 30, 7. Darinka Šumi 30, 8. Sonja Lotrič 29, 9. Olga Mlinar 28, 10. Dragica Pust 26, 11. Ivi Komac 26, 12. Justa Kralj 25, 13. Veronika Korošec 21, 14. Maja Junež 21, 15. Vika Novak 20, 16. Meta Ščavničar 17, 17. Leda Štern 16, 18. Marinkovski Francka 15, 19. Andreja Mahnič 12, 20. Diana Ažman 11, 21. Živa Komac 6.

— MOŠKI: 1. Alojz Babnik 75, 2. Miloš Ferk 51, 3. Simon Biček 45, 4. Anton Beton 45, 5. Toni Rebolj 42, 6. Žare Lazar 41, 7. Viktor Guzelj 40, 8. Tina Pretnar 36, 9. Darko Oblak 35, 10. Zvone Kalan 35, 11. Janez Lešnik 35, 12. Ivan Malek 35, 13. Sašo Pernuš 35, 14. Janez Pikon 35, 15. Alojz Kerštajn 32, 15. Martin Pazlar 32, 17. Bogdan Sredonovič 31, 19. Branko Bregant 31, 19. Viktor Štender 29, 20. Peter Kikelj 29, 21. Franc Pukl 29, 22. Roman Kolman 28, 23. Božo Černe 27, 24. Rado Tolar 27, 25. Stevo Ščavničar 27, 26. Janez Babič 26, 27. Milan Klinar 24, 29. Valentin Zupan 23, 29. Tomaž Tomazin 22, 30. Branko Jeršin 20, 31. Igor Logar 14, 32. Jože Trplan 14, 33. Alojz Mastek 13, 34. Riko Noč 13.

KOŠARKA: NOVO MESTO : JESENICE (ŽENSKESKE) 68:67 (39:36)

Novo mesto, športna dvorana Marof, gledalcev 50, sodnika Radošević in Koščak (Lj.).

Jesenice: Deretič 2, Krznarič 4, Bartelj, Lah 2 (1:0), Stražisar 8 (1:0), Vrdoljak 39 (10:7), Felc 12, Ulčar, Smolej, Zrnič.

Jeseniske košarkarice so v prvem polčasu pokazale dobro in slabo stran svoje igre. Dobro v prvih sedmih in zadnjih treh minutah, slabo stran zaradi katere so izgubile tekmo pa od 7. do 17. minute. Vse do sedme minute, ko so vodile z

11:14, so bile boljše, nato pa je nastopil neverjeten preobrat. Do 17. minute niso dosegle iz igre niti koša. Bilo je neverjetno, kaj vse so zgrešile in kako so izgubljale žoge. Gostiteljice so dosegle 26 košev, Jeseničanke pa le tri iz prostih metov in rezultat v 17. minuti je bil 37:17 v korist domače ekipe. V zadnjih minutah polčasa so jeseniške košarkarice zopet zaigrale boljše in zmanjšale razliko na trinaest točk.

V drugem polčasu so Jeseničanke zaigrale mnogo boljše, s hitrimi napadi in odlično obrambo so pričele zmanjševati razliko. V tem času sta imela trenerja kopico pripomb na sojenje, saj sta sodnika s svojimi odločitvami »presenečala« igralke obeh ekip. Žrtvi sodniških odločitev sta bili tudi Krznaričeva v 31. minuti in

Stražisarjeva v 37. minuti. Po presenetljivem dosojeni peti osebni napaki sta morali z igrišča. Kljub temu so igralke jeseniške peterke zbrale dovolj moči in v 19. minuti povedle s 65:64, v obrambi nato osvojile žogo in v napadu dosegle nov koš, kar je pomenilo vodstvo 67:64. Žal to ni bilo dovolj za zmago. Gostiteljice so spet dosegle koš, Jeseničanke so v naslednjem napadu zgrešile, nasprotnice pa so v hitrem protinapadu dosegle zmagoviti koš. Za zadnji napad Jeseničank je ostalo še 10 sekund, žal pa so bile pri zaključevanju akcije nespretno.

V predzadnjem kolu igrajo košarkarice Jesenice doma z ekipo Salonita. Tekma bo v soboto, 23. marca, ob 19,30 v telovadnici CSUI.

T.

ROBERT PREŠEREN
Center srednjega usmerjenega
izobraževanja, Bratov Rupar 2

URA ZAMUJENA NE VRNE SE NOBENA!

SLOVENSKE
ŽELEZARNE

ŽELEZARNA JESENICE

ohranja in razvija izročilo v novi Jeklarni 2 z najmodernejšimi električnimi pečmi

z računalniško tehniko in avtomatizirano proizvodnjo omogoča prenos znanja na sorodna ali celo različna področja proizvodnje

zagotavlja izobraževanje, usposabljanje in izpopolnjevanje znanja doma in v tujini

ceni umsko delo in zato ukinja zastarele postopke proizvodnje

spoštuje ta poklic s posebnimi pravicami (beneficirana delovna doba, dodatki, premije)

razvija družbeni standard delavcev (stanovanja, varnost delovnega okolja, družbena prehrana, prevozi, športna rekreacija, kulturna dejavnost)

štipendira svoje bodoče delavce

prisluhne vsakemu potencialnemu delavcu v svojem kadrovskem sektorju, Cesta železarjev 8, 64270 Jesenice, tel. 81-441, int. 2809